

A- 17461

Sundeksemplar

**EESTI NSV
KOLHOOSNIKUTE
ESIMENE
KONGRESS**

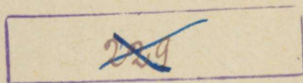
RK

·POLIITILINE KIRJANDUS·

A- 17461

14507

EESTI NSV
KOLHOOSNIKUTE
ESIMENE KONGRESS

RK

POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN 1949

14507
A-17461

Toimetaja J. KANTER

Tehniline toimetaja V. ALEV

I съезд колхозников Эстонской ССР
На эстонском языке

Ladumisele antud 21. XII 1948. Trükkimisele antud 19. I 1949. Paber 56x79 sm 1/16.
Trükiarv 10.000. Trükitähti trükipoognas 35840 Trükipoognaid 11,5. Arvutuspooznaid 9,37.
MB-00971. Tellimise nr. 4714. Trükkikoda „Kommunist“, Tallinn Pikk 2.

Eesti NSV kolhoosnikute esimeselt kongressilt nõukogude rahva suurele jubile ja õpetajale seltsimees Jossif Vissarionovitš Stalinile

KALLIS SELTSIMEES STALINI!

Meie, Eesti NSV kolhoosnikute esimese kongressi saadikud, saadame Teile, kallis õpetaja ja juht, oma palava tervituse.

Me tulime kokku kolhoosnikute esimesele kongressile selleks, et läbi arutada kokkuvõtted esimese aasta töötulemustest meie noortes kolhoosides ning kindlaks määrata abinõud nende tegevuse edasiseks parandamiseks.

Kohe pärast saksa fašistlike orjastajate väljakihutamist Nõukogude Eesti territooriumilt andis nõukogude võim 40 000 sulasele ja kehvikule tagasi maa, mille fašistlikud okupandid olid neilt ära võtnud. Riik osutas kehvikuile suurt abi, andes neile hobuseid, kariloomi, seemnevilja ja laenu. Tänu määratu suurele riiklikule abile hakkasid tuhanded endised sulased ja kehvikud üle saama puudusest, mis oli neid lakkamatult jälitanud kodanliku valitsuse ajal.

Kuid me tulime otsusele, et lõplikult üle saada puudusest töötava talupoja peres, asuda tõeliselt jõuka ja kultuurse elu avarale teele ning arendada kiiresti meie noore nõukogude sotsialistliku vabariigi põllumajandust võib ainult siis, kui me teiste nõukogude vennasvabariikide töötava talurahva eeskujul ühineme ühismajanditesse — kolhoosidesse.

Eesrindlikum osa eesti sulastest, kehv- ja kesktalupoegadest, olles veendunud kollektiivse suurmajapidamise paremustes väiketalumajapidamisega võrreldes, hakkas möödunud sügisest peale ühinema põllumajanduslikesse artellidesse. Käesoleva aasta kevadkülviks oli meie vabariigis 59 kolhoosi, meie kongressi ajaks aga on loodud juba 341 kolhoosi, kuhu on ühinenud 5124 talu.

Meil on rõõm Teile ette kanda, armas seltsimees Stalin, meie noorte kolhooside töö esimestest saavutustest.

Meie vabariigi kolhoosid viisid edukalt, organiseeritult ja kõrgel agrotehnilisel tasemel läbi kõik põllutööd ning saavutasid tänavu keskmiselt 20—25% võrra kõrgema saagi kui üksiktalundid. Juba oma olemasolu esimesel aastal laiendasid kolhoosid külvipinda, ja seda peamiselt uute maade kasutuselevõtmise arvel. Näiteks 5 Saaremaa kolhoosi harisid üles rohkem kui 240 ha uudismaad ning said sealt keskmiselt 20 tsentnerit vilja hektaarilt. Kolhoosid koristasid õigeaegselt viljasaagi ning täitsid enne tähtaega oma kohustused riigi vastu, olles kõigile meie vabariigi talupidajatele eeskujuks oma organiseerituse ja teadlikkuse poolest.

Mõningaid edusamme oleme teinud ka ühisloomakasvatuse arendamisel. Veiste juurdekasv kolhoosides moodustab tänavu 35%, sigade juurdekasv 151%.

Väga suurt abi töö organiseerimisel osutas meile NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 19. aprilli määrus „Abinõudest töö organiseerimise parandamiseks, töoviljakuse tõstmiseks ja töötasu maksmise korrastamiseks kolhoosides“. Meie kolhoosides on moodustatud põllutööbrigaadid ja -lülid. Me taotleme, et kõigis kolhoosides rakendataks individuaalse ja väikese rühma tükitöö süsteemi nii põllunduses kui ka loomakasvatuses.

Meil on alati meeles Teie juhendid, et selleks, et teha kolhoosid bolševistlikuks ning kolhoosnikud jõukaks, tuleb eelkõige töötada ausalt kolhoosipõldudel ja loomakasvatusfarmides, et mida tugevam ja rikkam on kolhoosi ühismajand, seda jõukamad on kolhoosnikud.

Meeles pidades Teie juhendeid saavutasime me juba ühistöö esimesel aastal üsna kõrge tasu normipäevade eest. Kolhoosnikud — endised sulased, kehv- ja kesktalupojad — said ainuüksi avansina rohkem vilja ja kartuleid kui varem üksiktalus. Paljud kolhoosid andsid oma liikmetele avansina normipäeva kohta 3—5 kg vilja ja niisama palju kartuleid, sissetulekute lõplikul jaotamisel langeb normipäeva tasuks enamikus kolhoosides 6—8 kilo vilja. Esimese Mai nimelises kolhoosis Väätsa vallas Järvamaal ja akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis Võrumaal saadakse normipäeva

tasuks 10 kg teravilja, Edu kolhoosis Läänemaal 14,8 kg teravilja. Koos viljaga saavad kolhoosnikud normipäevade tasuks suurel hulgal kartuleid, juurvilja ja ka raha ning sööta oma isiklike kariloomade tarbeks.

Esimese aasta töötulemused tõstsid kolhooside autoriteeti üksiktalupidajate hulgas. Me tõestame praktikas kõigile meie vabariigi talunikele kollektiivse majapidamise paremusi. See on põhjustanud sulaste, kehvikute ja keskmike suureneva astumise kolhoosidesse. Praegu pole ühtki maakonda meie vabariigis, kus ei loodaks järjest uusi kolhoose.

Meie noorte kolhooside töökogemused kinnitavad veel kord Lenini-Stalini õpetuse õigsust, et kehvikud, sulased ja kesktalupojad vabanevad täielikult kulaklikust orjusest ning saavad asuda jõuka ja kultuurse elu teele alles kolhoosikorra tingimustes. Ja me teame, et me oleme õigel teel.

Kuid samuti oleme me teadlikud sellest, et me oleme senini astunud alles esimesed sammud, et ees seisab väga suur ja vaevanõudev töö meie kolhooside edasisel kindlustamisel ja nende muutmisel tõeliselt eeskujulikeks kollektiivmajandeks.

Rangelt täites Teie poolt loodud kolhoosielu põhikirja kõiki nõudeid, väsimatult kindlustades kolhoose nii organisatsiooniliselt kui ka majanduslikult ning takistades kulakute tungimist neisse, kõigiti ja igakülgsest arendades ühismajandit ja täites eeskujulikult kõiki kohustusi Nõukogude riigi ees oleme veendunud, et me viime enda järel kollektiviseerimise teele meie vabariigi kogu töötava talurahva, et Eesti NSV kolhoosid asuvad väärilisele kohale meie suure sotsialistliku kodumaa üksmeelses kolhoosiperes.

Selleks et auga neid ülesandeid täita, me töötame Teile, seltsimees Stalin, et me valmistume eeskujulikult 1949. a. kevadkülviks, teeme õigeaegselt ja täielikult kõik ettevalmistused veel kõrgema saagi saamiseks kolhoosipõldudelt tuleval aastal, peame karja hästi ületalve ning kindlustame kariloomade arvu ja ühisloomakasvatuse produktiivsuse edasise kiire kasvu. Me tugevdame väsimatult töödistsipliini meie kolhoosides ja saavutame, et iga kolhoosnik töötab ausalt ja kohusetruult ühismajandis, nagu seda nõua-

vad põllumajandusliku artelli põhikiri ja meie kolhooside ühiskondlikud huvid. Me võitleme pidevalt täpse töö organiseerimise eest, õige ja õigeaegse tööarvestuse eest ja kolhoosnikute töötasu maksmise eest ainult normipäevade alusel ranges kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega „Abinõudest töö organiseerimise parandamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja töötasu maksmise korrastamiseks kolhoosides“. Me kasutame talve maksimaalselt ka meie kolhoosikaadri igakülgseks ettevalmistamiseks, laialdaseks agro- ja zootehniliseks õppetööks, eesrindliku mitsuurinliku teaduse saavutuste ja põllumajanduse eesrindlaste rikkalike kogemuste tundmaõppimiseks.

Need on meie esmajärgulised praktilised ülesanded, mille täitmisega me anname oma edasise panuse stalinliku viis-aastaku ennetähtaegseks teostamiseks põllumajanduse alal.

Elagu ja tugevnegu stalinlik kolhoosikord!

Elagu meie võitude innustaja ja organiseerija, Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei!

Elagu kaua aastaid kogu maailma töörahva rõõmuks meie juht ja õpetaja, kolhoositalurahva parim sõber suur STALIN!

Aus ja tubli töö kolhoosis — see on peaasi

EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. Karotamme kõne Eesti NSV kolhoosnikute esimesel kongressil Tallinnas 14. novembril 1948

1. EESTI NSV KOLHOOSIDE SAAVUTUSI

Seltsimehed!

Kõigepealt lubage mul Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee poolt ja Eesti NSV valitsuse poolt tuluselt tervitada Eesti NSV kolhoosnikute esimese kongressi saadikuid ja siinviibivaid initsiatiivgruppide esindajaid. (Kiidua valdused.) Lubage tervitada meie kolhoosnikute kongressile küllatunud Läti ja Leedu vennasvabariigi noorte kolhooside esindajaid, Leningradi oblasti kolhoosnikute esindajaid ja Kaukaasia eesti kolhooside esindajaid. (Kiidua valdused.)

Suured, pöördelise tähtsusega sündmused arenevad Eesti külas käesoleval ajal. Meie vabariigis on viimase aasta jooksul tekkinud esimesed kolhoosid, osa neist on töötanud juba terve aasta, ja täna on tulnud kokku Eesti NSV kolhoosnikute esimene kongress selleks, et läbi arutada töökogemusi ja üles seada eelseisvaid ülesandeid.

Viimasel vabariiklikul talurahva kongressil olid vaid üksikud kolhooside esindajad. Sel kongressil me kuulsime vaid üksikuid kolhoosnikute sõnavõtte. Käesoleval kongressil aga on seni registreeritud juba üle kaheksasaja saadiku, kes esindavad 341 kolhoosi. (Kiidua valdused.) See on arv, mis räägib küllaltki selget keelt meie kolhoosiliikumise hoogsast algusest.

Nagu ma mainisin, on Eestis praegu 341 kolhoosi. Aasta tagasi oli neid kõigest 4, käesoleva aasta 1. jaanuaril oli 5 kolhoosi, 1. juulil 59, 1. oktoobril 195 ja oktoobripühiks 341. See näitab, et kolhooside arv meie vabariigis eriti sügise poole on jõudsalt kasvama hakanud. Kõige rohkem kolhoose on meil Tartumaal, kus on 77 kolhoosi. See maa-

kond on ka kõige suurem. Ma ei saa aja puudusel tuua andmeid kolhooside kohta üksikute maakondade järgi. Kõige vähem kolhoose on Hiiumaal — 1, Saaremaal — 5.

Pealeselle on meil veel olemas 5 kalurite kolhoosi.

Kõigepealt lubatagu mul tuua mõned üldised andmed meie kolhooside kohta. Käesoleval ajal on meie vabariigi taludest kolhoosidesse liitunud ümmarguselt 5100 ehk 3,6% vabariigi talude üldarvust. Kolhoosidesse kuuluvatest taludest on 30% kehttalundeid, 9% on talusulaseid ja taluteenijaid ja 61% kesktalupoegi. Meie kolhooside suurus talundite arvu poolest kõigub keskmiselt 10—20 vahel. Meie üldisest kolhooside arvust on 196 kolhoosi sellised, kus on peresid liikmeks 10—20. Keskmise kolhoosi suurus on meil, kui üle vabariigi võtta, 15 talu. Peab ütleva, et meil on väiksemad kolhoosid ülekaalus, suuremaid on vähem.

Maa poolest kuulub meil ümmarguselt 200 kolhoosi niisuguste kolhooside hulka, kellel maid on vähem kui 300 ha. Kuni 200 ha suurusi kolhoose on 91, 200—300 ha suurusi 108. Muide, meil on ka kolhoose, kus maad on 1000 ha ja rohkem: 1000—1100 ha suurune on 1 kolhoos, üle 1200 ha — 2 kolhoosi vabariigis, üks neist Järvemaal ja teine Läänemaal.

Veel mõned andmed. Vabariigi kohta keskmiselt tuleb kolhoosis iga 100 ha maa peale, võttes kogu maa, ligemale 6 hobust ja ligemale 7 veist, kuna lambaid, sigu ja kodulinde on kolhoosidel hoopis vähe. Lubatagu sigade, lammaste ja kodulindude vähesust meie kolhoosides kohe alguses teravalt toonitada. Tulen selle juurde hiljem tagasi.

Tööjõulisi on keskmiselt ühe kolhoosi peale 23 inimest. Ühe kolhoosi peale tuleb 303 ha maad, sellest põldu 137 ha, heina- ja karjamaad märksa vähem. Ühe tööjõulise kolhoosiliikme peale kolhoosides tuleb maad üldse ligemale 13 ha ja põllumaad 5,8 ha.

Need on mõningad andmed üldise pildi saamiseks meie kolhoosidest, kuid need ei anna kaugeltki vajalikku üksikasjalist ülevaadet kolhooside olukorrast. Seepärast on tarvis peatuda sellel, kuidas töötavad meie kolhoosid praegu, missugused on nende töö tulemused, missugused on meil kolhooside töös esinevad puudused, vead, nõrkused.

Sm. N. Karotamm

Kolhooside olukord ja nende ees seisvad ülesanded arutati hiljuti läbi EK(b)P Keskkomitee 24. pleenumil. See pleenumi otsus on ilmunud ajakirjanduses ja kolhoosnikud on võinud seda otsust lugeda, kogu töötav rahvas on võinud seda lugeda ja näha meie kolhooside olukorda praegu ning neid ülesandeid tundma õppida, mis meie kolhoosnikuil ja kolhoosidel ees seisavad.

Ma toon üksikuid fakte, arvused ja andmeid mõningate kolhooside olukorra kohta. Kõigi kolhooside juures endastmõistetavalt peatuda on võimatu. Ma peatun nende juures, kes tänavu kevadel külvasid ja kes sügisel koristasid saagi, et näha, missuguseid tulemusi on andnud kolhoositöö senini.

Kõigepealt tahan mainida seda, et suuremas osas meie vabariigi kolhoosides juba tänavu, kohe pärast nende loomist, algas sotsialistlik võistlus, mis andis häid tulemusi. Eesti NSV valitsuse otsusel anti punane rändlipp 1948. a. parimate töötulemuste eest Edu kolhoosile Läänemaal Kirblas, mille esimeheks on sm. Rammu. See kolhoos on saavutanud seni kõige paremaid tulemusi oma töös.

Edu kolhoos annab oma liikmetele normipäeva peale 14,8 kg teravilja, 4,2 kg kartuleid ja 2 rubla raha. Peale selle veel muid saadusi.

Esimese Mai kolhoos Väätša vallas Järvemaal annab oma liikmetele 10 kg teravilja ühe normipäeva peale.

Edasi on hulk kolhoose, kes annavad 7—9 kg teravilja ühe normipäeva peale.

Üks primaist kolhoosidest on akadeemik Viljamsi nimeline kolhoos Võrumaal, samuti Uue Elu kolhoos Harjumaal ja terve rida teisi.

59 kolhoosist, kes külvasid kevadel ja sügisel korjasid saagi, on meil juba teada esialgsed andmed 48 kolhoosi tulude jaotamise kohta, mis on järgmised: teravilja annavad need 48 kolhoosi pärast artelli põhikirjas ettenähtud mahaarvamisi, seemnefondi moodustamist jne. keskmiselt 6,17 kg normipäeva kohta, kartuleid—4,9 kg, heinu — 3 kg, suviviljapõhku — 4,4 kg ja 3 rubla 20 kopikat rahas. See on keskmine üle terve vabariigi.

Kõige vähem vilja annab ühe normipäeva kohta Säde kolhoos Kavastus Tartumaal — kõigest 2,5 kg, ja siin

peab ütlema, et see pole juhuslik, et selles kolhoosis on kõige kehvem saak ja kõige nõrgemad töötulemused, sest selle kolhoosi etteotsa oli kolhoosnikute valvuse nõrkuse tagajärjel pääsenud inimene, kes algul hulk aega laostas kolhoosi majapidamist, kes jõi jne., kuni kolhoosnikud olid sunnitud tema töölt tagandama. Ja siis pole ime, et kolhoosnikud said seal normipäeva peale ainult 2,5 kg vilja. See on kõige väiksem kogus, mis Eesti NSV kolhoosides ühe normipäeva peale tuleb. Teistes kolhoosides tuleb vilja normipäeva peale rohkem.

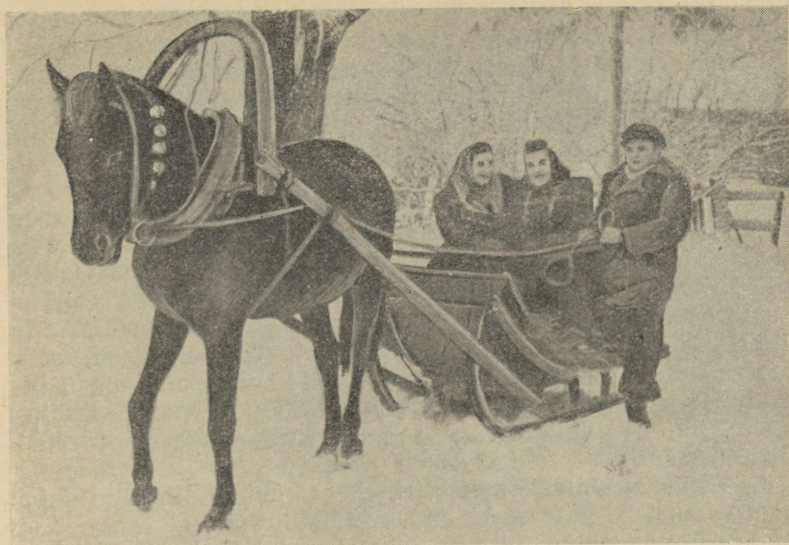
Virumaal annavad kõik kolhoosid keskmiselt 7,6 kg vilja normipäeva peale. Kalevi kolhoosis Järvamaal antakse 7 kg, Edasi kolhoosis 8 kg, Uues Elus Järvamaal 5 kg, Sangaris Harjumaal 4,8 kg vilja, 7 kg kartuleid. Sangari kolhoos annab ühe normipäeva peale kõige rohkem raha oma liikmetele, nimelt 8 rubla. Teistes kolhoosides on üldiselt rahaline tasu, mida kolhoosnik normipäeva peale saab, väga väike. Juba algul peab ütlema seda, et meie kolhoosidel seisavad ees suured ülesanded kolhooside rahaliste tulude suurendamise alal, et kolhoosnikud normipäevade peale saaksid ka senisest palju rohkem raha. Rahaliste tulude vähesus on üks olulisemaid puudusi meie kolhooside töös.

Edasi on tarvis tõsta heina- ja põhusaaki kolhoosides, et nad võiksid pärast kolhoosikarja vajaduste täielikku rahuldamist anda normipäevade peale vajalikul hulgal sööta kolhoosnikute isiklikus valduses olevate lehmade ja muude koduloomade ülalpidamiseks.

Kartuli alal on tulemused enam-vähem rahuldavad esimese aasta kohta. Aga ka siin on vaja saaki tõsiselt tõsta, ja võimalused selleks on olemas.

Loodame, et vabariigi parima kolhoosi esimees seltsimees Rammu, kes meie kongressist osa võtab, jutustab kongressi saadikuile, kuidas töötab see kolhoos, et nad võiksid saada valitsuse punase rändlipu, ja kuidas nad kavatsevad töötada edaspidi, et veelgi oma tööd parandada.

Toon andmeid veel ühe kolhoosi kohta, et näidata, mis sugused on kolhoosi töö tulemused, võrreldes ümberkaudsete talude töö tulemustega.

Tujuküllaselt alustasid kongressile sõitu Voore valla Metsa kolhoosi delegaadid Salme Ränne (vasakul) ja Erich Kalm (paremal)

Holstres Viljandimaal on Uue Elu kolhoos. See kolhoos on oma töötulemuste poolest keskmine kolhoos, kus ühe normipäeva peale saab vilja 5,5 kg, kartuleid 9,2 kg, heinu 1,88 kg, põhku 6,52 kg ja rahas 3 rubla 25 kopikat.

Missugune oli saak selles kolhoosis, võrreldes ümbruskonna talunikega? Ma toonitan, et see on vabariigis keskmisel tasemel olev kolhoos. Kui näiteks selles kolhoosis rukkisaak oli 16,9 tsentnerit hektaarilt, siis kogu Holstre vallas oli see tänavu 15,5 tsentnerit hektaarilt, seega on kolhoosi saak ümmarguselt 1,5 tsentnerit hektaarilt suurem. Nisusaak oli kolhoosis 14,6 ts. ha-lt, vallas aga 14,5 ts. ha-lt, siin suurt vahet ei ole. Väga huvitav on odrasaak. Kolhoos sai otra 23,5 tsentnerit hektaarilt, vallas saadi 13,8 tsentnerit hektaarilt, seega sai kolhoos ümmarguselt 10 tsentnerit hektaarilt rohkem kui talud. Kaerasaak kolhoosis oli 15,8 tsentnerit hektaarilt, üksiktaludes

12,3 tsentnerit hektaarilt. Segaviljasaak oli kolhoosis 23,5 tsentnerit hektaarilt, üksiktaludes 14,2 tsentnerit hektaarilt, seega ka ligemale 10 tsentnerit rohkem. Kartulisaak oli kolhoosis 167,8 ts. hektaarilt, üksiktaludes 130,0 ts. hektaarilt. Ristikusaak oli kolhoosis 43,4 ts. hektaarilt, üksiktaludes 25 ts. hektaarilt.

Niisuguseid andmeid võiks tuua peaaegu iga kolhoosi kohta igas vallas. Kõik need andmed räägivad sellest, et viljasaagid kolhoosides on märksa suuremad kui üksiktaludes. Keskmiselt oli teraviljasaak vabariigi kolhoosides 20—25% suurem kui ümbruskonna üksiktaludes. Tööviljakus kolhoosis on ka suurem, s. t. teatud hulga toodangu saamiseks või teatud maa-ala ülesharimiseks kulub kolhoosis vähem tööjõudu kui üksiktaludes. Siin avalduvad väga selgesti kolhooside paremused üksiktaludega võrreldes.

See räägib sellest, seltsimehed, et meie kolhoosid juba oma esimesel tööaastal annavad suuremaid saake kui ümbruskonna talud, et nad juba oma esimesel eluaastal näitavad suuremat tööviljakust, kui see on üksiktaludes. Nii see on ja nii see peabki olema.

Väga rõõmustav ja headmeelt tekitav on see, et meie noored kolhoosid ümberlökkamatute faktide ja andmetega seda suudavad tõendada ja näidata juba oma esimesel tööaastal, kus nad alles hakkavad elama.

Sama Uue Elu kolhoosi kohta lubage veel paar arvu tuua, kuidas ta on täitnud oma kohustused riigi vastu. Muide peab ütleva, et kõik meie vabariigi kolhoosid on riiklikud kohustused täitnud õigel ajal ja märksa enne tähtaega ning ühtlasi ka märksa enne üksiktalundeid. Riigile on antud piima selles kolhoosis 19 543 liitrit, et aga piima riigile andmise plaan on 5500 liitrit, siis on seda antud ligi neli korda rohkem kui plaan ette näeb. Liha andmise plaan oli 259 kg, tegelikult aga on riigile antud 581,4 kg, seega üle poole rohkem. Teravilja on antud 11 351 kg, kartuleid 8141 kg, kuna plaan oli märksa väiksem.

Need andmed räägivad sellest, et kolhoosides on toodangu kaubaosa, s. t. see osa, mida on võimalik riigile

müüa või turule viia, märksa suurem kui üksiktalundeis. See on väga tähtis tõsiasi.

Sama kolhoosi asutamise momendil oli kolhoosis veiseid 11 (kolhoos asutati tänavu kevadel), aga praegu on veiseid 34. Seega on veiste arv kasvanud kolmekordseks. Sellest arvust oli lehma kevadel 8, praegu on neid 23, sigu oli kevadel üksainuke, praegu on 22, kusjuures emiseid oli kevadel üks, praegu on 3.

Seltsimehed, ma tõin siin andmed keskmise kolhoosi kohta, nagu seda on Uus Elu Holstres. Selliseid kolhoose aga on palju rohkem nende seas, kes suve otsa on töötanud. Need andmed on julgustavad. Need andmed annavad hoogu edasiseks tööks ja näitavad, mida võib kolhoos teha võrdlemisi lühikese ajaga, kui seal kõik kolhoosnikud ausalt töötavad. See sõltub kõigepealt kolhoosi õigest juhtimisest. See sõltub meie noorte kolhooside liikmete tublist tööst. Need andmed räägivad sellest, et neis kolhoosides, kus algusest peale on suudetud luua tubli töökord, tubli töödistsipliin, kus ei ole tööst kõrvalehoidumist, kus pole viilimist jne., seal on töötulemused tublid, seal nad ei saagi teissugused olla.

Ma toon mõningaid andmeid ja mõningaid näiteid selle kohta, kuidas kolhooside liikmed on töötanud. Need on keskmised tavalised faktid ja arvud ja nad ei ole eriti välja valitud.

Näiteks Edu kolhoosis Kirbla vallas on kolhoosi liige Linda Jõekallas töötanud juba välja 245 normipäeva, kusjuures tal on ülal pidada kaks last ja vana ema. Muide, miks ma seda mainin? Sellepärast, et mõnikord kuuleb esitatavat küsimusi emade poolt, et kel on 2—3 last, kas nad suudavad kolhoosis niipalju teenida, et lapsi ja peret ülal pidada. Andmed räägivad sellest, et iga ema, iga kolhoosi liige, kes innuga tööd teeb, suudab ennast ja oma peret ülal pidada. Isegi siis, kui ta üksik on. Tuletame meelde, mis tähendab 245 normipäeva, kui kolhoos annab 14,8 kg vilja ühe normipäeva peale — 245 korda 14,8 teeb välja 3626 kilo vilja. Pealeselle muud saadused ja raha. Näete, kui suurt tasu saab Linda Jõekallas, kes innuga kolhoosis töötas. Temast võivad paljud eeskuju võtta.

Esimese Mai kolhoosis Väätstal on lülivanemaks Eduard Mikser, kes on teeninud 295 normipäeva, lülivanem August Ubak — 258 normipäeva ja Alma Selter — 152 normipäeva. Viimasel on kolm last ülal pidada ja see normipäevade arv võimaldab seda. Selles kolhoosis on 73-aastane kolhoosnik Taavet Viidemann, kes on teeninud 155 normipäeva.

Uue Elu kolhoosis Raikkülas Harjumaal on tallimees Rudolf Saveli, kes on teeninud 455 normipäeva, karjatalitaja Vilma Liiver — 420 normipäeva, Salme Bristol — 300 normipäeva, Ants Tiits — 230 normipäeva. Olgu siinkohal mainitud, et selles kolhoosis tuleb ühe normipäeva peale 7,5 kg teravilja, 4,2 kg kartuleid, 7 rubla raha jne.

Võidu kolhoosis Olustvere vallas on kolhoosi liige Aliide Sooläte, kellel on 4 alaealist last, teeninud tänavu kolhoosis 160 normipäeva.

Kalevi kolhoosis Taeveres Viljandimaal tuleb seada eeskujuks 80-aastane kolhoosnik Jaan Kullamaa. See pole enam väike vanus! Kuid suvetöödel teenis see 80-aastane kolhoosnik ka oma 35 normipäeva ära.

Olevi kolhoosis Virumaal teenis 84-aastane kolhoosnik Värkraud 79,2 normipäeva ja sai juba avansina 560 kg teravilja. 76-aastane kolhoosnik Rist teenis 82,6 normipäeva ja sai avansina ligi 600 kilo vilja.

Sangari kolhoosis Harjumaal on 65-aastane Leena Vahar, kes on teeninud 120 normipäeva. See 65-aastane Leena Vahar teenis ühes oma mehega, kes on kolhoosi öövaht, 1800 kilo vilja, üle 3 tonni kartuleid, üle 3000 rubla rahas, pealeselle juurvilja ja muud. See vastab sellele küsimusele, mida mõnikord esitatakse, et kas vanadel, elatanud inimestel tasub astuda kolhoosi, kas nad saavad seal teenida niipalju, et ennast ülal pidada. Sellele võib anda ainult ühe vastuse: ka elatanud inimestel maksab astuda ja tasub astuda kolhoosi, sest seal leidub tööd nii vanadele kui noortele, seal on igaühele küllalt jõukohast tööd.

Leena Vahari ja ta mehe teenistus kolhoosis räägib sellest, et tubli tööga ja ausa suhtumisega kolhoosi elusse ja töösse on igal kolhoosi liikmel võimalik mitte ainult ära elada, vaid samm-sammult saavutada ka jõukust.

*Rae valla Oktoobri Võidu kolhoosi delegaat sm. A. Nõmmik
Balti jaamas vagunist väljumisel*

Uue Elu kolhoosist Holstres ma juba rääkis. Seal on karjatalitaja Maria Elemets, kes oli teeninud 605 normipäeva 1. novembriks ja aasta lõpuks teenib veel ümmarguselt 90 normipäeva, seega oleks ta normipäevade hulk aasta lõpuks liigi 700. Ta oli endine taluteeniija. Avansina sai ta kätte 1600 kg vilja, aasta lõpuks saab ta kolhoosi juhatuse esialgse arvestuse järgi vilja 3800 kg. See on saak, millist paljudki üksiktalunikud — mitte ainult kehvatalunikud, vaid ka kesktalunikud — sageli üldse oma maalt ei saa. Kartuleid saab sm. Elemets ligemale 6,5 tonni.

Vaadake, seltsimehed, mis tähendab aus töö kolhoosis! Need faktid näitavad, et kolhoositee on kindel tee, et kolhoosid viivad jõukusele ja rikkusele. Etseda saavutada, selleks on vaja ainult üht — tublit, ausat ning ennastsalgavat tööd kolhoosis.

On olemas üks vanasõna: „Kelle jalg tatsub, selle suu matsub.“ Nii on ka meie kolhoosides. See käib kõigi kolhoosnikute kohta.

Tublisid kolhoosnikuid on meil palju. Ma ei suuda siin kõiki nimetada. Neid on tarvis tunda, neist on tarvis rääkida, neid on tarvis tutvustada kogu vabariigile, et neist võtaksid eeskuju teised.

13. novembril s. a. ilmus Harjumaalehes „Harju Elu“ Uue Elu kolhoosi liikme Jaan Bristolil artikkel selle kohta, et töö kolhoosis on tasuvam. Et seda Harjumaalehte mitte kõigis vabariigi maakondades ei loeta, siis lubatagu, et ma selle väikese kirjutise „Harju Elust“ ette loen. Jaan Bristol on tüüpiline kesktalupoeg Harjumaal. Sellest kolhoosnikust rääkis kolhoosi esimees sm. Olbrei Raikküla külanõukogu rahvakoosolekul, kui ma seal valitsuse poolt külanõukogule hea töö eest rändlipu üle andsin. See kolhoosnik kirjutab oma töö kohta kolhoosis, võrreldes seda oma tööga üksiktalus, järgmist:

„Kuni käesoleva aasta kevadeni pidasin üksiktalu. Talu põllud olid kehvad, paesel aluspõhjal vaevalt 10—15 sm paksune mullakiht, seegi täis raudkive. Möödunud aastal oli minu teraviljasaak ainult 3000 kg, kartuleid sain 1200 kg ning rahalist tulu 1200 rubla. Tasunud korralikult riiklikud müügikohustused ja põllumajandusmaksu, jäi ülejääki oma tarbeks kaunis vähe.

Olles tänavu kevadel esimesi astujaid Uue Elu kolhoosi, olin veendunud, et kollektiivne töö on viljakam ning peab andma ka rohkem tulu. Nüüd, sügisel, tehes kokkuvõtteid teenitud töötasust, olen lihtsalt üllatunud, kuivõrd mitmekordselt ületab kolhoosis saadav töötasu minu tulu endisest üksiktalust. Töötades kolhoosis kolmekesi on minu pere senini välja teeninud 570 normipäeva ning aasta lõpuks tõstame selle arvu kindlasti 800-ni. Selle töö eest saan ma tasuks aga teravilja 4,2 tonni, s. o. 6 kg iga normipäeva eest, kartuleid ning 5600 rubla raha. Heinu saan kolhoosist 7 tonni ning pealeselle 5,5 tonni põhku. Sellest tulust pole mul enam tarvis riiklikke norme tasuda ning endise 956 rubla 30 kopika asemel tasun nüüd põllumajandusmaksu ainult 26 rubla. Mul on endal 2 lehma, 2 siga, 5 lammast ja 15 kodulindu. Võrreldes oma tulu endisest üksiktalust praegusega ütlen kõigile, et kolhoosikord on ainukene tee, mis viib iga kehviku ja keskmiku vastu õnnelikule ja jõukale tulevikule."

Edasi kirjeldab ta muid kolhoosi hüvesid, võrreldes üksiktaluga. Seltsimehed, see on meie, kui võiks öelda, tüüpilise eesti kesktalupoja kalkulatsioon ja arvestus selle kohta, missugust kasu annab temale kolhoosikord, võrreldes üksiktaluga. Siin on võetud paber ja pliiats ja üksikasjaliselt välja arvestatud tulud enne kolhoosi astumist ja tulud kolhoosis töötades, ja tulemused on kindlasti ja kahtlemata kolhoosi kasuks.

Ma tooksin veel ühe näite Sangari kolhoosist Harjumaal.

Selles kolhoosis tuleb normipäeva peale 4,8 kilo teravilja, 7 kilo kartuleid, 3 kilo heinu, 7 kilo põhku, 8 rubla raha. 4,8 kg teravilja normipäeva peale on märksa vähem kui keskmiselt üle vabariigi, kus tuleb üle 6 kg normipäeva peale. Sangari maad on paesed.

Selles kolhoosis on karjatalitaja Helene Vaikla. Ta on teeninud siamaale 290 normipäeva ja ta mees Johannes Vaikla 187 normipäeva, kokku 477 normipäeva kahe peale. Selle eest nad saavad kokku 2300 kilo vilja, 3200 kilo kartuleid, 3800 rubla raha, 1400 kilo heinu, 3200 kilo põhku. Aga aasta ei ole veel lõppenud, poolteist kuud on veel ees, ja see hoolas perekond teenib veel märgatava hulga normipäevi juurde ja nende tulu suureneb veelgi.

Sel perekonnal on 4 alaealist last 7—12 aasta vanuses, seega on perekonnas 6 inimest. Kolhoosikord on kindlustanud neile muretu äraelamise, aga enne kolhoosi astumist, peab ütlema, oli perekonna olukord küllaltki raske, ei olnud omast käest sageli leibagi võtta niipalju, kui perekonnal vaja oli.

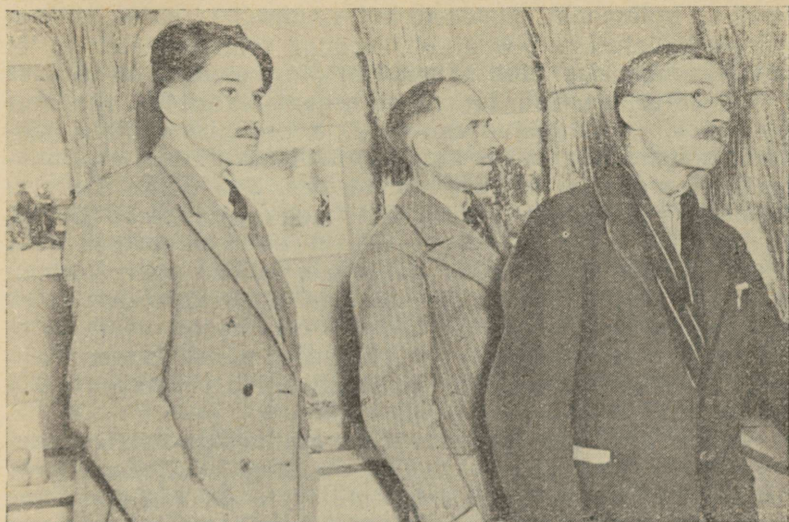
Milleks ma seda räägin, seltsimehed?

Ma räägin seda selleks, et veel kord näidata ja tõendada, mida kolhoosid annavad meie töötavale talurahvale, meie taluteenijaile, talusulastele, maatöolistele, meie kehva- ja kesktalupoegadele.

Kuid, seltsimehed, peab ütlema, et meil on ka halvasti töötavaid kolhoosnikuid, kes ei pea kinni õigest kolhoosikorrast, distsipliinist jne. Selle kohta võiks tuua terve hulga nimesid ja andmeid, aga ma ei hakka seda täna tegema sellepärast, et ma tahaksin loota seda, et need seltsimehed, need kolhooside liikmed, kes praegu veel töötavad nõrgalt ja halvasti, kel algul vahest polnud veel küllalt usku kolhoosi töö tulukusse ja edukusse, et nad nüüd, sügisel, nähes kolhooside töö häid tulemusi, oma veast aru saavad ja kolhoosis ausalt ning innukalt tööle asuvad. On inimesi, kes on kolhoosis teinud ainult 10—20 normipäeva. Nüüd sügisel, kui on kolhoosi tulude jaotamine ja avansside väljaandmine, need inimesed kratsivad kukalt ja ütlevad: kuidas võisin ma ometi nii loll olla, et ei teinud suvel tööd nagu kord ja kohus, siis oleksin ma ka sügisel saanud oma poolteist, kaks või kolm tonni vilja, oma paar-kolm tonni kartuleid jne.!

Seltsimehed! Lubage siin meelde tuletada kuulsa vene kirjaniku Krõlovi tuttavat valmi sipelgast ja rohutirtsust. Sipelgas töötas agaralt terve suve läbi ja tal oli talvel, millest elada. Aga rohutirts hüppas ja mängis muretult terve suve. Kus õhtu, seal oli tal öömaja ja söögilaud. Aga kui talv saabus, siis oli rohutirtsul peenike peos ja tal polnud kusagilt midagi hamba alla võtta. Rohutirts läks siis sipelga juurde ja palus: kulla mees, aita mind. Sipelgas aga ütles, et mine ja tantsi ka nüüd, nagu tantsisid suvel.

Tahaksin loota, et meie kolhoosides ei ole mitte ühtki niisugust muretult elada tahtvat rohutirtsu, vaid et kolhoosnikute pere on tublide tööinimeste pere, kui lubatakse

Pildil: (vasakult) Arnold Sults, Aleksander Savi ja Igor Borikov Valgamaa kolhoosist Punane Täht vaatamas näituse väljapanekuid

öelda — tublide töösipegate pere, kes innukalt ja agaralt tööd teeb ning seega teeb oma kolhoosi jõukaks ja sel alusel ühtlasi loob ka igale kolhoosnikule jõuka ja õnneliku elu.

Tänavune aasta on alles esimene aasta meie kolhooside töös, ja need puudused ning väärnähtused, mis kolhoosides esinevad, on tingimata tarvis kiiresti kõrvaldada. Aus ja tubli töö kolhoosis on iga kolhoosniku esimene käsk. Aus ja tubli töö kolhoosis — see on peaasi.

Paar sõna naistest ja nende osast meie kolhoosides. Meie vabariigi kolhoosides on ümmarguselt pool kogu tööjulistest inimestest naised. See arv kõigub 40—55% ümber. Seega moodustavad naised paljudes kolhoosides suurema osa meie kolhoosi tööjulistest liikmetest. Kuid naistele ei osutata kolhoosides veel vajalikku tähelepanu, nende tähtsust alahinnatakse. Meil on 341 kolhoosi, kuid

meil on kolhooside esimeeste hulgas ainult 14 naist. Millega on see seletatav? See ei ole sugugi seletatav sellega, et meie kolhoosides tublisid naisi ei ole, et meil on puudus tublidest töönaistest, tarkadest organisaatoritest. Küsimus on selles, et kohalikud asutused ja organisatsioonid, juhtivad seltsimehed ja ka kolhoosnikud ise ilmselt alahindavad naise osa ja tähtsust kolhoosides. See olukord nõuab kindlasti parandamist. Tuleb alati meeles pidada seltsimees Stalini sõnu selle kohta, et naised on kolhoosides suur jõud. Naistest sõltub väga palju see, kuidas meie kolhooside elu saab arenema ja edenema. Igas kolhoosis peab partei Keskkomitee otsuse kohaselt tingimata olema moodustatud naiskomisjon, kuid praegusel momendil on kõigest üksikuis kolhoosides naiskomisjonid. Neid on vähe ja nad töötavad enamasti alles nõrgalt.

Seltsimehed! Ma tõin siin meie kolhooside esimesi saavutusi, ma toonitan, esimesi saavutusi, milledega meie kuidagi rahule jääda ei tohi, milledele peavad järgnema veel suuremad töövõidud. Need saavutused on saanud võimalikuks selle tõttu, et Nõukogude valitsus ja bolševike partei ning isiklikult seltsimees Stalin suurt tähelepanu osutavad meie noorte kolhooside tööle, nende abistamisele, nende toetamisele, et meie kolhoosid kiiremini jalule tõuseksid ja kiiremini võiksid edasi sammuda oma töös. Selle abi ja toetuse eest Nõukogude valitsuse poolt avaldame siin Eesti kolhoosnikute esimesel kongressil kõige siiramat ja südamlikumat tänu meie juhile ja õpetajale seltsimees Stalinile. (Kestvad kiiduavaldused.)

Viisteist aastat tagasi, 1933. aastal, esines seltsimees Stalin Nõukogude Liidu kolhoosnikute-lööktöölise esimesel kongressil, kus ta püstitas küsimuse: kas see tee on õige, millele asus kolhoositalurahvas, kas on õige kolhooside tee? Ja vastus on kindel, et see tee on õige, sest Nõukogude Liidu kolhooside töö oli selleks ajaks juba näidanud, et kolhooside tee on ainuõige tee. Seltsimees Stalin ütles seda oma kõnes selgesti ja kindlalt. Seda on täiel määral kinnitanud Nõukogude Liidu kolhooside tööpraktika ka hiljem. Ja väga lootustandev ja rõõmustav on see, et Eesti esimesed kolhoosid, mis tekkisid möödunud

sügisel ja tänavu aasta kevadel, oma töös püüavad sam-
muda sama proovitud ja kindlat teed mööda, nagu ees-
rindlikud kolhoosid vanemais nõukogude vabariikides,
püüavad eesrindlikke kogemusi omandada ja neid oma
töös rakendada, ja kõik see on juba esimese aasta jooksul
andnud märgatavaid tulemusi. Kolhooside töö 1948. aasta
jooksul on kindlate ja ümberlökkamatute faktidega jalad
alt ära löönud kõigil kulakute ja nende sabarakkude
ning kodanlike natsionalistide juttudel ja väidetel, et
Eestis olevat kolhoosid võimatud, et eesti talupoeg ei taht-
vat üldse kolhoosi astuda, et Eestis olevat selline maapind
ja maastik, mis ei lubavat kolhoose asutada jne. Juba esi-
mene tööaasta Eesti kolhoosides näitab, et see kõik on
ainult rahvavaenlaste rumal laimujutt ja vale kolhooside
kohta ning eesti töötava talurahva kohta ja et need jutud,
see vale ning laim on esimese aasta töösaavutuste tõttu
täiesti läbi kukkunud.

Nõukogude võimu ja bolševike partei juhtimine ja toe-
tus meie kolhoosidele mängivad väga suurt osa meie kol-
hooside saavutustes. Kuid sellest üksi on vähe. Tarvis on,
et kolhoosnikud ise ausalt ja kogu innuga kolhoosis töö-
taksid. See on põhiline edu pant. Kõigis neis kolhoosides,
kus sellest on rangelt kinni peetud, ei ole saavutused jää-
nud tulemata. Aga tubli tööind ja saavutused kolhooside
töös on võimalikud siis, kui inimesed kolhoosi astuvad
kindlasti veendunult selles, et see on õige samm, mille
nad astuvad, et kolhoosi astujal ei ole südames enam
vähematki kahtlust, et kas ma talitan õigesti. Kolhoosi
töö on edukas siis, kui kolhoosi astutakse selle kindla
arusaamise ja teadmisega, et see on ainuõige ja kasulik
samm, et ma vabatahtlikult valin selle tee ja astun selle
sammu.

Kolhooside loomisel Eesti Nõukogude Sotsialistlikus
Vabariigis on meie parteiorganisatsioon, meie nõukogude
asutused ja kõik need, kes kollektiviseerimisega kokku puu-
tuvad, lähtunud ja saavad ka tulevikus rangelt lähtuma sel-
lest, et kolhoosidesse astumine ja kolhooside asutamine
on täiesti vabatahtlik. Kedagi kolhoosi astuma sundida ei
saa. Kedagi ei saa sundida astuma kolhoosi vastu tema
tahtmist. Vabatahtlikkuse põhimõte kolhoosi astumisel on

Lenini ja Stalini põhimõte. Nii on õpetanud meid bolševistlik partei ja meie rahva suured juhid Lenin ja Stalin. Kus sellest kinni peetakse ja kus on tublit selgitustööd tehtud, kus ei ole lastud endid petta ja ninapidi vedada vaenlase agitatsioonist, kulakute kolhoosivastasest propagandast, seal on kolhoosid kindlal alusel ja seal peab kolhoosnikute innuka töö tulemusena tingimata saavutama häid tulemusi.

Ma tuletan siin teile meelde ühte seltsimees Stalini mõtet, mida ta väljendas 1930. a. oma kirjas „Vastus seltsimeestele kolhoosnikutele“:

„Leninism õpetab, et talupoegi tuleb juhtida kollektiivse majapidamise teele vabatahtlikkuse korras, veenmise abil ühiskondliku, kollektiivse majapidamise paremuses võrreldes üksikmajapidamisega. Leninism õpetab, et talupoegi saab kollektiivse majapidamise paremuses veenda ainult sel juhul, kui neile näidatakse ja tõestatakse tegelikult, kogemuste najal, et kolhoos on parem üksikmajapidamisest, et kolhoos on kasulikum üksikmajapidamisest, et kolhoos võimaldab talupojal, kehv- ja kesktalupojal, puudusest ja viletsusest välja pääseda. Leninism õpetab, et ilma nende tingimusteta kolhoosid ei saa olla kindlad. Leninism õpetab, et iga katse kollektiivmajapidamist jõuga peale sundida, iga katse rajada kolhoose sunniiviisil võib anda ainult negatiivseid tulemusi, võib talupoegi kollektiviseerimisliikumisest ainult eemale tõugata.“

Sellest põhimõttest on meil kolhooside organiseerimistöös rangelt kinni peetud ja sellest saame kinni pidama ka tulevikus.

2. PUUDUSED, VÄARNÄHTUSED JA VEAD MEIE KOLHOOSIDE TÖÖS

Seltsimehed! Lubage mul nüüd peatuda neil puudustel, väärnähtustel ja vigadel, mis esinevad meie kolhooside töös.

Kahel küsimusel ma peatusin osalt juba ülal: sellel, et meil on üsna palju kolhooside liikmeid, kes kolhoosis hal-

Võrumaa J. V. Stalini nimelise kolhoosi aseesimees Vello Ader, Stalini preemia laureaat J. Aamisepp, J. V. Stalini nimelise kolhoosi esimees Jaan Jõgeva ja Rostovi oblasti kolhoosi „Uus Ilm“ esimees J. Pärn kongressi vaheajal mõtteid vahetamas

vasti töötavad, ja siis veel sellel, et meie kolhoosides naiste osa ning tähtsust alahinnatakse.

Käesoleva aasta aprillikuus ilmus Nõukogude Liidu Ministrite Nõukogu määrus selle alusel töötati juulikuus s. a. välja ENSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 668, mida kõik kolhoosnikud teavad, töö organiseerimise parandamise, tööviljakuse tõstmise ja töötasu parema korraldamise kohta kolhoosides. Suuremas osas kolhoosides on see otsus läbi arutatud, sellekohane otsus tehtud ja töönormid vastu võetud. Kuid, seltsimehed, tuleb tunnistada, et meil esineb väga tõsiseid puudusi selle seaduse täitmise alal. Mitte kõigis kolhoosides pole seda seadust vajaliku põhjalikkusega läbi arutatud. See on paljudes kolhoosides läinud pealiskaudselt, formaalselt. Kolhoosnikuid on vähe neist koosolekuist osa võtnud, nende aktiivsus pole igakord olnud tarvilikul kõrgusel. Otsused on tehtud pealis-

kaudselt ja liiga üldsõnaliselt. Vähe räägitakse neis otsustes selle üle, mis just meie kolhoosis tarvis on teha selleks, et seda seadust hästi ellu viia. Põllumajanduse eriteadlaste, agronoomide ja zoo-veterinaarpersonaali osavõtt neist koosolekuist on olnud nõrk.

Põllumajanduse Ministeeriumi poolt pole olnud vajalikku juhtimist ja kontrolli, eriti on maakondade täitevkomiteede põllumajandusosakondade ja valdade täitevkomiteede põllumajandusosakondade kontroll selle ülitähtsa otsuse täitmise üle puudulik, isegi väga puudulik.

Brigaadide ja lülide loomise ja nende töö korraldamise alal on meil palju korralagedust. Paberil on brigaadid ja lülid küll olemas, aga tegelikult läksid need varsti pärast kevadiste tööde algust sassi. Kõik kolhoosnikud pandi korraga midagi tegema, siis jälle midagi muud tegema (ikka kõik ühes summas!) ja nii läksidki brigaadid ja lülid segi. Ning enamail juhtudel neid enam ei loodudki nagu kord ja kohus. Suuremas osas meie kolhoosides brigaadide ja lülide koosseis muutub, vaheldub. Masinad, tööriistad, hobused jne. ei olesageli antud brigaadide käsutusse, nagu seda sellekohane seadus nõuab ja nagu nõuab kolhoosi põhikiri. Normipäevade arvestuses esineb suuri puudusi. Meil on kolhoosides palju ülearust juhtivat personaali, kelle peale langeb liiga suur protsent kolhoosis tehtud normipäevadest. Selle juures ma peatun veidi hiljem. On ka teisi puudusi. Kõik need puudused räägivad sellest, et seda tähtsat seadust — jutt on ENSV Ministrite Nõukogu määrusest nr. 668 — täidetakse meie kolhoosides puudulikult, poolikult. Lubamatult aeglaselt ja pikkamisi viiakse ellu seda seadust. Liiga pika toimega oleme selle juures. Vanasõna ütleb, et iga algus on raske, ja seda enam käib see niisuguse suure algatuse kohta, nagu seda on põllumajanduse sotsialistlik ümberkorraldamine, nagu seda on üksiktalumajapidamise üleviimine kolhoositeele. Esmakordselt asuvad meie töötavad talupojad juhtima suuri ühismajandeid, kolhoose, ja siin nendest töökogemustest, mis oli üksikmajapidamistes, ei piisa, seda on vähe. Kui üksiktalul oli 20—25 ha maad, siis nüüd on kolhoosil 300—400 ja 1000 ha maad ning mitukümmend tööinimest, ja muidugi nõuab see palju suuremaid organiseerimis- ja juhtimisoskusi

ning teadmisi kolhoosi juhtkonnalt kui see, millega saadi hakkama üksiktalus, oma 20 hektaari suuruses talus. See kolhoosi juhtimise kogemus ei lange taevast alla, ei tule iseenesest, see tuleb omandada tegelikus töös, parandades tehtud vigu, neist vigadest õppides ja neist õigeid järeldusi tehes. Tahan toonitada seda, et siin on aga tarvis kogu agarusega juba algusest peale sotsialistliku suurmajapidamise juhtimise kunsti õppida meie kolhooside juhtival kaadril. Julge pealehakkamine on pool võitu, ütleb vanasõna, ja võit on ikka julgete poolt. Selles mõttes on meie noorte kolhooside liikmeil, meie kolhooside juhtkonnal tarvis veel agaramat ja julgemat pealehakkamist meie kolhooside elu ja töö korraldamisel, meie kolhooside juhtimisel, kõigi esinevate puuduste ja vigade kõrvaldamisel. Kolhoosnikud ise on oma õnne sepad, keegi teine, keegi võõras kolhoosnikuile nende õnnelikku, jõukat ja kultuurset elu looma ei hakka. See on meie endi teha. See on meie endi töö. See sõltub sellest, kuidas meie ise töötame kolhoosis.

Peatun mõne sõnaga nende kolhooside juures, kellede tööga meie viimasel ajal lähemalt tutvusime ja kus ilmnes terve rida puudusi, mis on tüüpilised suuremale osale Eesti NSV kolhoosidest. Ma ei räägi neist kolhoosidest mitte sellepärast, et nad üldse teistest vast halvemad on, vaid sellepärast, et sealsed puudused esinevad sel või teisel määral suuremas osas kolhoosides.

Võtame Virumaal Küti vallas Olevi kolhoosi ja Esimese Mai kolhoosi Undla vallas. Üldine kokkuvõte nende kolhooside töö kohta pole halb. Kolhoosid on teinud ära suure töö. Tulud ei ole neil halvad jne. Mõlemad kolhoosid annavad näiteks ühe normipäeva peale 8 kilo teravilja.

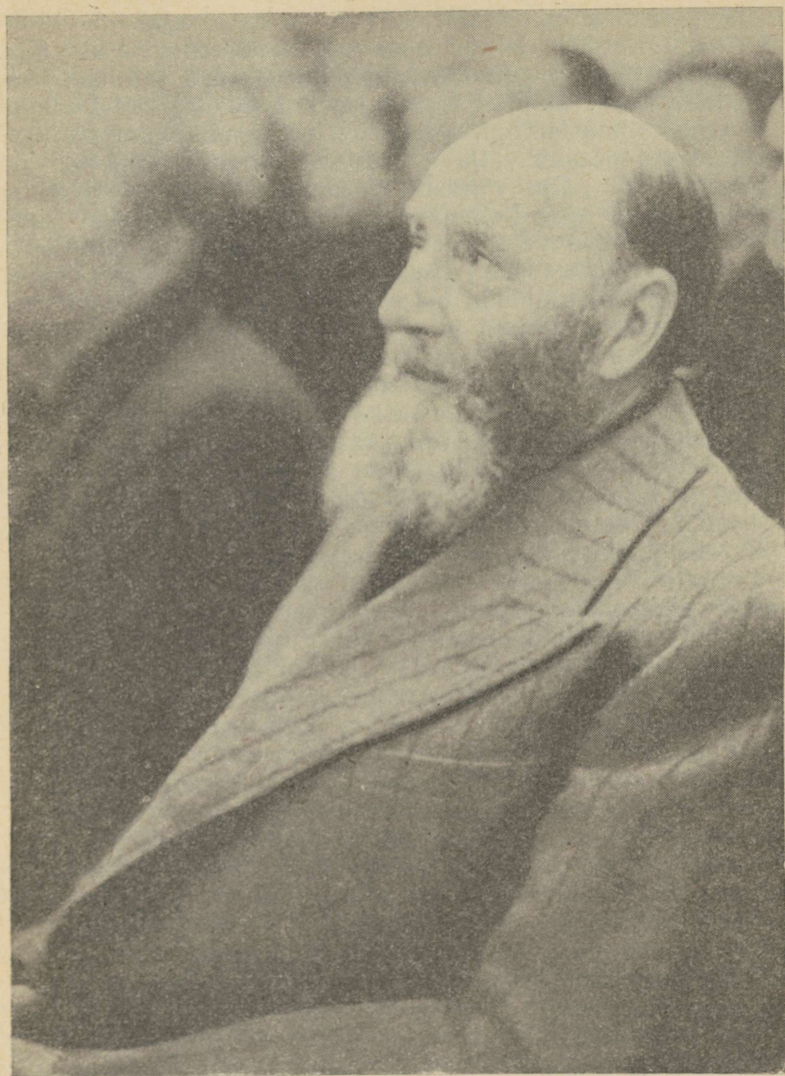
Ma tahaksin siinkohal aga rõhutada just puudusi. Üldse lubage, seltsimehed, öelda, et me oma kongressil täna töösaavutustest rääkides peame ühtlasi rõhutama ka puudusi ja väärnähtusi, mis meie töös on ilmnenu, et neist põhjalikult aru saada ja neid parandada, üheskoos nõu pidada, kuidas suudame paremini ja kiiremini oma kolhooside tööd parandada.

Neis ülalnimetatud kolhoosides esinevad töö organisee-

rimise alal samad puudused, mida ma juba mainisin. On moodustatud põllundusbrigaadid, neile on kinnistatud põllud, inventar, kultuurid ja hobujõud. Aga kui hakati tööd tegema, läks asi varsti sassi. Tööd tehakse ilma igasuguste töönormideta ja normipäevad pandi kolhoosnikuile mitmete tööde eest n. ö. silma järgi. Mis sellest ligikaudsest normipäevade määramisest head saab tulla? Olevi kolhoosis oli kord selline, et kindlat karjatalitajat ei olnud, vaid kolhoosi liikmed talitasid loomi kordamööda, üks ühe nädala, teine teise nädala. See on ju lausa korralagedus, ja kindlasti läheb kolhoosi karjamajandus nii varem või hiljem allamäge. On tingimata tarvis, et kolhoosis iga asja eest oleks teatud kindel vastutav isik. Kes karja eest hoolitseb, see vastutab ka karja eest, kes hobuste eest hoolitseb, see vastutab hobuste eest, kelle käes on põllutöömasinad, sellelt nõuame nende korrasolekut, kelle käes on salved, keldrid jne. — iga asja eest peab olema kindel ja konkreetne vastutaja, et oleks, kelle käest nõuda, ja et oleksid inimesed, kes kõigi asjade eest hoolitseksid, et mitte midagi ei jääks laokile ja et kolhoosis ei oleks ühtki asja, mille eest keegi vastutust ei kannu.

Administratsioonikulused on Esimese Mai kolhoosis 10,7% üldisest normipäevade arvust, Olevis aga moodustavad need kulud 20%, tervelt $\frac{1}{5}$, kuna sellekohane seadus nii suure kolhoosi kohta, nagu on need mõlemad, lubab normipäevi kulutada kõigest kuni 8%. Seaduses on öeldud, et neis kolhoosides, kus on alla 20 000 normipäeva aastas, võib kuni 8% normipäevadest kulutada administratsiooni peale. Aga meie kolhoosid on praegu kõik sellised, kus on alla 20 000 normipäeva aastas, seega on kõige suurem normipäevade protsent, mida me seaduse järgi üldse võime kulutada juhtivale personaalile kolhoosis, 8%. Seda protsenti aga on võimalik vähendada ja teda peab katsuma veelgi vähendada!

Võrumaal on kolhoose, kus on kuni 25% normipäevadest läinud administratsiooni peale. See on üle igasuguste piiride. See räägib halvast tööpäevade normimisest kolhoosis, halvast töökorraldusest üldse. Esimese Mai kolhoosis ei tööta paljud kolhoosi liikmed. Need seltsimehed, kes uurisid selle kolhoosi olukorda, arvestasid välja, et kui kolhoosis 6 kuu

*Tartumaa Konguta valla Lembere kolhoosi aseesimees
sm. Jüri Tatari kongressil*

jooksul, kus ta on olemas, kõik ta liikmed oleksid töötanud nagu kord ja kohus, siis oleks kolhoos võinud välja töötada 1045 normipäeva rohkem kui praegu ja oleks võinud kõik kolhoosi tööd õigel ajal ära teha. Vaadaku igaüks oma kolhoosis ringi, kuidas neil sellega lugu on! Kui iga kolhoosnik töötaks välja keskmiselt, ütleme, 250 normipäeva — kui palju võiksime ja suudaksime siis rohkem tööd ära teha meie kolhoosides! Ma hiljem kavatsen selle küsimuse juurde veel tagasi tulla, kui aga kord juba jutt on, siis mainin, et meil kuuldu igal pool kolhoosides hädaldamist, et tööjõudu on vähe. Ma soovitan seltsimeestel kongressi saadikutele ja üldse igal kolhoosnikul mõelda selle üle, kuidas näeks meil olukord tööjõu poolest kolhoosides välja siis, kui iga kolhoosi tööjõuline liige töötaks nagu kord ja kohus ja teeks vähemalt oma 200—250—300 normipäeva aastas. Arvan, et meil siis palju vähemaks jäävad jutud sellest, et tööjõudu ei jätku.

Küsimus seisab kõigepealt tööjõu halvas organiseerimises, tööjõu halvas ära kasutamises.

Teisest küljest — kus tõepoolest tööjõudu on vähe, seal on tarvis rohkem mõelda kõigi tööde, eeskätt raskete tööde mehhaniseerimisele. Tarvis on rohkem masinaid inimeste asemel tööle panna.

Kui kogu kolhoosi olukord põhjalikult läbi analüüsiti, kõik puudused selgitati, siis ütles Esimese Mai kolhoosi esimees sm. Lagenurm, kes seni arvas, et tema kolhoos on tubli ja et teda võib paljudes küsimustes teistele kolhoosidele eeskujuks seada, et ta ise sellele ei tulnud, et oma kolhoosi tööd igati põhjalikult läbi mõelda. See tuleb vilumatusest. Me ei mõtle põhjalikult läbi oma kolhoosi olukorda. Aga iga kolhoosi olukorda on tarvis pidevalt ja põhjalikult analüüsida. Sest siis selguvad puudused ja väärnähtused, mis tuleb kõrvaldada. Siis selguvad ka tõelised saavutused, mitte näilikud, pealiskaudsed saavutused. Esimese Mai kolhoosis on samasugune viga. Avanssi anti kolhoosnikuile liiga vähe — rukist kõigest 1,5 kg normipäeva kohta, kuna aastas tuleb normipäeva peale keskmiselt 8—9 kg vilja. Olev andis rohkem vilja avansina — kuni 7 kg. On andmeid nende kahe kolhoosi kohta, et Esimese Mai kolhoosis, kes andis oma liikmetele vähe vilja

avansina, on töödistsipliin ja kolhoosnikute töötahe nõrgem kui Olevis, kus kolhoosnikud said rohkem avanssi ja kolhoosi töö tulemused on kolhoosnikuile juba käegakatsutavad. Ma ei taha sellega sugugi mitte öelda, et võimalikult rohkem avansse välja antaks. Ei. Selle kohta on omad seadused olemas. Mulle näib, et 7 kg vilja on Olevis liiga palju avansina välja anda. Kuid viga on kindlasti ka see, kui antakse liiga vähe avanssi või kui teda üldse ei anta. Meil on palju fakte selle kohta, kuidas ümberkaudsed kulakud rääkisid kolhoosi loomisel, et kui te kolhoosi lähete, siis hakkate küll tööd tegema, aga mis te sealt saate, see on küsitav, eks me seda veel näe. Kui aga kolhoosnikud said kätte esimese avansi: 2—3 kg vilja iga tehtud normipäeva kohta, muutus olukord päevapealt, löödi alus ära kulaklikel laimujuttudel, et kolhoositöö midagi ei anna. Vastupidi, kolhoosnikud nägid ise, et kolhoositöö annab häid tulemusi. Seepärast on avansi õigeaegne ja õige väljaandmine väga tähtis. Seda tuleb igal kolhoosi esimehel ja juhatusel kindlasti meeles pidada.

Edasi ei ole Olevi kolhoosis täit selgust loomasööda küsimuses. Kolhoosis arvatakse, et söötasid jätkub, aga neid ei ole arvele võetud nagu kord ja kohus ja ei ole täpset pilti, kui palju sööta kolhoosi karja jaoks on olemas, kas tuleb sellest puudus või jääb seda üle. See on suur puudus ja viga. See on paljudes meie kolhoosides alles segane küsimus, millisel määral on kolhoosi kari talveks varustatud söödaga. Selles küsimuses on vaja aega viitmata igas kolhoosis luua täiesti selge pilt.

Edasi on kaebusi kolhoosnikute poolt selle kohta, et Olevi kolhoosis loomakasvatuse eriteadlased aeg-ajalt küll käivad, kuid neist ei ole igakord vajalikku kasu. Esimese Mai kolhoosi teenindav agronoom Laisaar ei võta kolhoosi tööst osa, kohalikku zootehnikut aga ei tuntavat kolhoosis isegi nime järgi. See on väga halb.

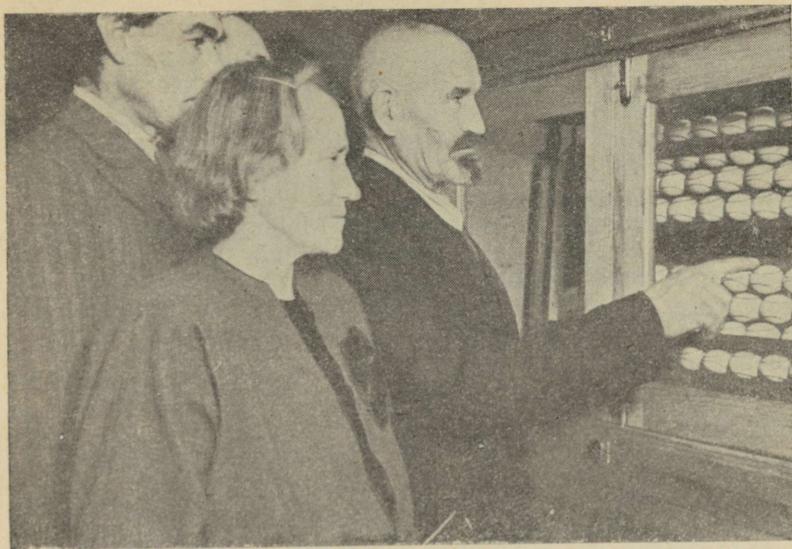
Tööviljakuse kohta neis kolhoosides on huvitavaid andmeid. Vaatame tööviljakuse olukorda Esimese Mai kolhoosis ja võrdleme seda ümberkaudsete üksiktalude tööviljakusega. Uhe hektaari talivilja harimiseks kulus kolhoosis 35 tööpäeva, üksiktaludes 45 tööpäeva. Uhe hektaari suvivilja harimiseks kulus kolhoosis 29 tööpäeva,

taludes 38 päeva. Ühe hektaari kartulite harimiseks kulus vastavalt 75 päeva ja 80 päeva. Nagu need andmed selgesti näitavad, kulub taludes 7 kuni 24 protsenti aega rohkem põldude harimisele kui kolhoosides. Veel selgemat keelt räägivad andmed selle üle, kui palju tööaega kulus kolhoosis ja üksiktaludes teatud toodangu üksuse peale. Ühe tsentneri talivilja kasvatamiseks kulus kolhoosis 2,36 tööpäeva, üksiktalus aga 3,46 tööpäeva. Ühe tsentneri suvivilja kasvatamiseks kulus kolhoosis 2,23 tööpäeva, üksiktalus 3,17 tööpäeva. Ühe tsentneri kartuli kasvatamiseks kulus kolhoosis 0,53 tööpäeva, talus 0,80 tööpäeva. Ja lõpuks, ühe tsentneri piima tootmiseks kulus kolhoosis 2,08 tööpäeva, talus aga 3,50 tööpäeva. Selle kolhoosi andmed näitavad, et ühe tsentneri toodangu peale kulub kolhoosis 30—41 protsenti vähem tööd kui üksiktaludes. See on aga väga tähtis tõsiasi. See räägib kolhoositöö palju suuremast viljakusest, võrreldes tööga üksiktaludes. Ligikaudu samasugune on pilt ka Olevi kolhoosis.

Mõlemal kolhoosil on võimalik külvipinda laiendada uudismaa ja söödi arvel, kuid Vihula traktorijaam abistab mõlemaid kolhoose väga nõrgalt. Muide, Vihula traktorijaama kohta on üldse palju kaebusi. Ta töötab väga halvasti, nagu nii mõnedki teised traktorijaamad.

Telefon on väga vajalik kolhoosi elus. Ta on mõlemas kolhoosis olemas. Elektrit ja raadiot ei ole. Kultuuriline teenindamine jätab väga palju soovida. Üks väga suur puudus mõlemas kolhoosis on see, et seal pole korraldatud öövalvet. Kolhoosi varanduse üle ei ole vajalikku valvet. See on lubamatu olukord. Nii võib suuri õnnetusi juhtuda meie kolhoosides. Seda olukorda võivad kolhooside vaenlased — kulakud ja nende sabarakud — kuritegelikult ära kasutada.

Mõlemad kolhoosid kaebavad selle üle, et Virumaa juhtivad asutused — maakonna täitevkomitee ja parteikomitee — puudulikult ja pealiskaudselt juhivad ja aitavad kolhoose. See on väga oluline küsimus, mida tuleb silmas pidada mitte ainult Virumaa juhtivail asutustel, vaid ka teiste maakondade juhtivail asutustel kolhooside abistamise ja juhtimise alal.

Liine Baumann Töölipu kolhoosist Valgamaal ja puusepp Taniel Hanno kolhoosist Komsomol Rápina vallast Võrumaal kongressi vaheajal näitusel väljapandud muna-haudemasinat vaatlemas

Paar sõna selle kohta, kuidas kolhoosid on kasutanud neid krediidite, neid laenusid, mis on võimalik riigilt saada.

Pangalaenu tuleb kolhoosidel kasutada siis, kui seda tööpoolest on vaja. Seda krediiti tuleb kasutada tootvaks otstarbeks ja niipalju, nagu parajasti teatud otstarbeks just vaja on. Peab meeles pidama seda, et iga laenatud rubla peab tooma kolhoosile kindlasti kasu, iga rubla peab võimalikult kiiresti andma kolhoosile tulu. Seepärast on tarvis meie kolhooside laenu võtmist ja neile laenu andmist pankade — Põllumajanduspanga ja Riigipanga — poolt hoolikalt ja otstarbekalt suunata, selle krediidipoliitika järele valvata.

Missugused puudused siin esinevad?

Esiteks, laenuid ja nende kasutamine pole sageli kooskõlas kolhoosi tööplaaniga. Tehakse töid, mis kolhoosi tööplaanis pole ette nähtud.

Teiseks, laenu kasutatakse muudeks otstarveteks, mis on ebaseaduslik. Kui laenu võetakse lehmade ostuks, peab seda tingimata ka kasutama selleks otstarbeks, mitte aga muudeks töödeks, maksudeks jne.

Kolmandaks, mitmesuguseid materjale ja varasid soetatakse ülearu tagavaraks. Meil on kolhoose, kes ehituslaenuga midagi ehitanud ei ole, aga ehitusmaterjali suurel hulgal tagavaraks on muretsenud. Materjal seisab kasutamata, raha on sinna alla kinni pandud, protsenti tuleb maksta, aga tulu ei tule. See puudus on ka meie esimeses kolhoosis, Viktor Kingissepa nimelises kolhoosis Saaremaal. Meil on kolhoose, kes on ülevõlastunud. Kõige raskemas olukorras ses suhtes on Ranna kolhoos Läänemaal, kus kord on väga halb halva juhtimise ja kulaklike mõjude tagajärjel.

Neljandaks, kolhooside oma rahasummade mobiliseerimine on nõrk. Isegi sisseastumismakse pole kolhoosi liikmeilt paljudes kohtades veel sisse kasseeritud, nagu Puna-ses Koidus Viljandimaal, Ranna kolhoosis ja mujal.

Viiendaks, rahadokumentide arvestus ja üldse rahaline arvepidamine on paljudes kolhoosides alles väga nõrk ja mõnel pool tegelikult seda arvestust ei olegi. See on üks suuremaid puudusi meie kolhooside arvepidamise alal.

Veel kord lubatagu meelde tuletada, et laenusummad tuleb õigesti ära kasutada, et nad annaksid kolhoosile tõepoolest tulu, ja iga laenatud rubla tuleb õigel ajal tagasi maksta. Laenude pikendamist ja nende maksmise edasilükkamist ei tohi olla. See on suur, erakorraline sündmus, kui mõni kolhoos satub niisugusesse olukorda, et ta ei suuda õigel ajal tasuda oma laenu. Kolhoosi raha tuleb rangelt kokku hoida, iga kopikat ja iga rubla. Kergel käel ei tule laenu mitte võtta. Rohkem on tarvis mobiliseerida kolhooside oma raha, suurendades rahalisi tulusid jne. Kolhoosi majapidamist tuleb arendada mitmekülgsest, et ta kolhoosi jooksvaid kulutusi suudaks katta omaenda rahalistest tuludest ja et kolhoosid oma liikmetele aasta lõpul suudaksid anda normipäevade peale märksa rohkem raha.

Mõni sõna kalurite kolhoosidest. Paljudes kaluriühistutes on olukord selles mõttes halb, et neis, nagu näitavad andmed, ei suurene mitte ühiskondlik omand, vaid,

vastupidi, kasvab ühistu liikmete eraomand, eriti nii paatide kui ka püüniste osas. Meie kaluriühistuis on isegi terve rida fakte, et jõukamad kurnavad neid ühistu liikmeid, kel pole paati ja püüniseid. Et sellest üle saada, et olukorda parandada, selleks on eesrindlikud kalurid asutanud kalurite kolhoose.

Kalurikolhoose on Nõukogude Eestis 5, kokku 193 liikmega. Et kalureid üle vabariigi on 5000, siis on 193 sellest väga väike protsent. Meie kalurikolhoosidel on aga kindlasti suur tulevik, ja meie kalamajandus ning kalapüügi tulevik sõltuvad eelkõige kalurikolhooside arengust ja nende kasvust. Eesti 5 kalurikolhoosi on koondunud kehvedamad kalurid. Sellepärast on arusaadav, et need kolhoosid praegu püüniste ja mootorpaatide poolest on nõrgemad kui ühistud, kus liikmeiks on ka jõukamad kalurid.

Olukord on aga niisugune, et need 5 esimest kalurikolhoosi oma suhteliselt nõrkade püügivahenditega on 9 kuu jooksul iga kaluri kohta püüdnud 30 tsentnerit kala, samal ajal aga on ühistuis püütud 25 tsentnerit iga kaluri kohta, kuigi ühistuis on mootorpaate rohkem ja ka püüniste olukord on seal parem. Need esimesed 5 kolhoosi näitavad kalapüügi alal, et kalurikolhoosid on kasulikumad kui üksikpüük ja kaluriühistud.

Väga halb on muide see, et Kalurite Liit peaaegu sugugi ei aita kaasa kalurikolhooside rajamisel ja loodud kolhooside organisatsioonilisel ning majanduslikul kindlustamisel.

Peab ütlema, et kalurikolhoosides esinevad sisult samad puudused ja nõrkused, mis esinevad põllumajanduslikes kolhoosides, mõnel alal isegi võib-olla suuremal määral. Meie noored kalurikolhoosid peavad saama võimalikult kiiresti tublideks, tugevaiks kolhoosideks, et nad suudaksid näidata kõigile töötavaile kaluritele Eestis, et kolhoositee on ka töötavale kalurile ainuõige tee.

Niipalju meie kolhooside töö puudustest ja väärnähtustest.

Järgmine osa minu kõnest on pühendatud meie kolhooside ees seisvatele ülesannetele. Enne aga, kui selle osa juurde minna, palun teha väikest vaheaega.

(Vaheaeg.)

3. EESTI NSV KOLHOOSIDE ULESANDED KAESOLEVAL AJAL

Seltsimehed! Kolhoosi edukas töö sõltub kõigepealt sellest, missugune on kolhoosi juhtkond. See on esimene asi. Ma tahaksin siin tuua selle küsimuse kohta ühe Nõukogude Liidu tuntud kolhoosi esimehe mõtteid. See on Molotovi-nimelise kolhoosi esimees Grinko, Feodor Mitrofanovitš, Altai, Šipunovo rajoonis. See seltsimees on aastat 15 olnud kolhoosi esimees ja ta on Nõukogude Liidu Ülemnõukogu saadik. Sm. Grinko on vilunud ja elutark kolhoosi esimees. Ta ütles kõneluses ajalehe kirjasatjaga järgmist:

„Mina arvan, et halb kolhoose ei ole; halb kolhoose pole olemas!

Mis tähendab halb kolhoos? On seal maa halb ja viljakandmatu? Selle vastu saab võidelda. Selleks on meil olemas teadus — agrotehnika. On seal kolhoosnikud halvad? Noh, see, vabandage, on juba päris lori!

Kui mulle kõneldakse, et ühes või teises kolhoosis on olukord halb, et seal elatakse viletsasti, et kolhoos on halb, siis ei usu ma seda teps mitte. Ma mõtlen siis nii: „Ei, kolhoos ei ole seal mitte halb, aga esimees on nähtavasti nõrk. Midagi tehakse selles kolhoosis nii, nagu mitte tegema ei pea!”

Mulle kõneldakse, et selles või selles kolhoosis ei käi kõik kolhoosi liikmed tööl. Paljud puuduvad sageli töölt. Põhjuseks tuuakse ette haigusi ja koduseid talitusi. Brigadiirid käivad ja kutsuvad akendele koputades kolhoosnikuid tööle. Miks see nii on? Niisuguse kolhoosi esimees peab endalt tingimata küsima: „Miks see nii on?”

Nüüd leidub selliseid kolhoose ikka harvem ja harvem. Nüüd on juba kõigile selge, et kolhoos on talupojale kõige kasulik majapidamise vorm. Kuid on mõnikord nii, et inimene saab küll selgesti aru, aga teha ei oska.”

Need on õiged sõnad.

Asi on kõigepealt kolhoosi esimehes. Missugune on kolhoosi esimees, niisugune on ka kolhoos.

Lenini Tee kolhoosi delegaadid kongressi vaheajal näitust vaatamas. Vasemalt paremale Miili Liigand, kolhoosi esimees Juhan Kais ja aseesimees Jaan Loormann

Missugune peab olema kolhoosi esimees? Selle peale vastas sm. Grinko samas kõneluses järgmiselt:

„Esimene asi on see, et sa pead ise olema aus, ei tohi juua ega varastada ja üldse ei tohi ennast kompromiteerida kolhoosnikute ees.

Sa pead ilmtingimata võitma kolhoosnikute seas autori-teedi, et sind ustaks. Niikaua kui sa pole võitnud kolhoosnikute lugupidamist ja usaldust, ei saa sa olla tubli kolhoosi esimees. Iga hinna eest pead selle kätte võitma.

Kolhoosi esimees ei tohi teha tühje sõnu. Ta peab iga oma sõna pidama. Kui sa oled kolhoosnikute elujärje parandamiseks midagi käsile võtnud, siis pead sa selle tingimata lõpule viima, ükskõik kui raske see ka oleks. Kui sa oled kolhoosi majanduse parandamiseks midagi ette võtnud, siis tee see ära! Tingimata tee! Tee isegi siis, kui see paistab olevat võimatu.

Anna kolhoosnikuile tulevikuväljavaated, õiged välja-
vaated, mis on teostatavad, mitte aga ülespuhutud. On
tarvis, et kolhoosnikud teaksid, milleks nad töötavad, et
nad näeksid oma töö tagajärgi.

Sa ära alahinda oma kolhoosi ja kolhoosnikute võimeid,
suuteid, muidu naeravad kolhoosnikud sind välja. Mis esi-
mees sa siis oled, kui sa oma jõudu ei tea?!

Aga samuti ei tohi oma jõudu ka ülehinnata, üles puhuda,
et inimesed mitte ei pettuks, pead norgu ei laseks, ei tun-
neks endid nõtradena. Tarvis on teada täpselt, mida suudab
iga inimene sinu kolhoosis teha. Kui su plaanides aga
midagi viltu läks, siis räägi sellest kolhoosnikuile. Ära
karda neile tõtt rääkida. Tõde on alati parem kui vale.

Kolhoosi esimees peab oma majandust põhjalikult tundma
õppima selleks, et ta oskaks tungida kõigisse peensustesse.
Mina näiteks ei jäänud enne rahule, kui õppisin ära aianduse.
Nüüd tunnen ma aiandust niisama hästi kui aianduse
agronoomgi. Telliste tegemine tuli mul samuti ära õppida.
Me ehitasime seadeldise taimeõli tegemiseks. Selleks, et
õlitegemisega lähemalt tutvuda, tuli mul endal pressil töö-
tada. Sõja ajal töötasin ma ise kombainiga ja koristasin
kuni 260, isegi 300 hektaari vilja. Ma juhin ise autot ja
tunnen teda päris hästi. Ma juhin ise traktorit ja tunnen
tedagi üsna hästi. Meil on uus kuivatusahi. Mina ise ja
insener mürdsime pead selle üle, kuidas teda paremini ehi-
tada. Kas nägite meie tõstetava katusega rehepeksupõran-
dat? Ka selle kallal oli meil inseneriga mõtlemist... Kol-
hoosi esimees peab rohkem teadma kui iga kolhoosnik.
Siis suudab ta igaühele nõu anda, igaühe vigu parandada.
Siis ei saa sind keegi petta.

Ega see kerge ole — teada rohkem ja paremini kui iga
kolhoosnik. Enne oli asi palju lihtsam. Aga nüüd pole kol-
hoosnikud enam niisugused, nagu enne. Kõigil noortel
meie kolhoosis on 7-klassiline haridus, paljud on keskkooli
haridusega, kakskümmend inimest õpivad kõrgemais kooli-
des, suviti käivad kolhoosis tööl. Kolhoosnikud on intelli-
gentsed inimesed. Tuleb endal palju õppida, et mitte maha
jääda. Iga vaba minut kasuta õppimiseks! Iga vaba minut
kasuta lugemiseks, muidu jääd sa kolhoosnikuist maha. Kol-
hoosi esimees peab aga alati kõige ees olema.

Kolhoosi esimees peab initsiatiivne, algatusvõimeline inimene olema. Ta peab alati kursis olema teaduse ja tehnika uuemate saavutustega põllumajanduse alal. Ta peab püüdma neid saavutusi rakendada oma kolhoosis."

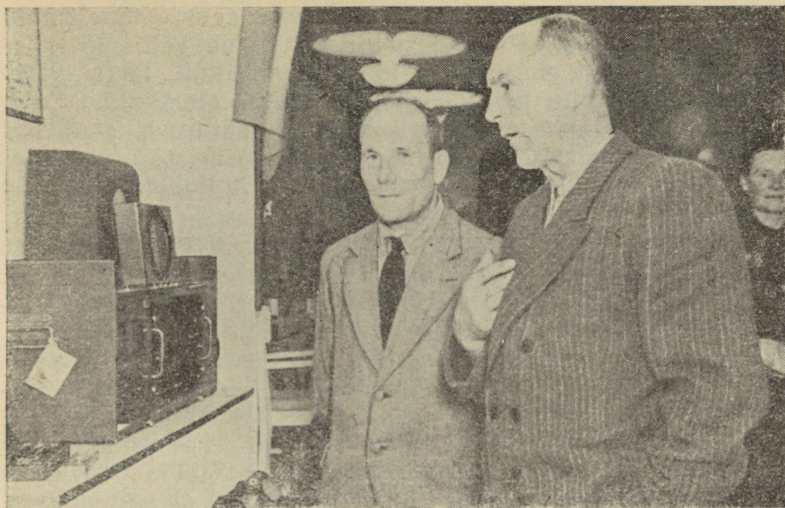
Nii räägib vana ja vilunud kolhoosi esimees sm. Grinko selle kohta, missugune peab olema kolhoosi esimees. Need on lausa kuldsed sõnad. Ma arvan, et meie vabariigi noorte kolhooside esimeestel tuleb neist sõnadest ilmtingimata õppida, neid näpunäiteid oma töö juhendiks võtta. See kõik aga seab meie ette esmajärgulise tähtsusega suuri ülesandeid meie kolhooside esimeeste ja üldse kolhooside juhtiva kaadri õpetamise alal. Muidugi, elukool on kõige parem kool, töö õpetab tegijat, nagu räägib vana-sõna, aga seda õppimist praktilisel teel on vaja tingimata täiendada ka õppimisega sellekohastel kursustel ja koolides. Õppida tuleb meie kolhooside esimeestel, brigadiiridel, lüli-vanemail, arveametnikel, veise- ja muude farmide juhatajail, samuti kõigil kolhoosnikuil. Meil tuleb eelseisev talv kõige suuremas ulatuses ära kasutada, et kolhooside juhtivat kaadrit õpetada. Valitsus on asutanud Harjumaal Kehtnas kolhoosi juhtiva kaadri kooli, kus meie kolhoosi juhtivad inimesed, esimehed ja teised hakkavad õppust saama. Osa neist õpibki juba seal.

Tahaks loota, et meie kolhooside juhtiv kaader — esimehed, brigadiirid, arveametnikud ja teised — hästi aru saavad selle õppimise vajadusest. Õppetöö selles õppeasutuses ei tohi olla ainult raamatutarkuse omandamine, vaid ta peab olema väga lähedalt seotud kolhooside praktilise eluga ja tööga. Meie kolhooside esimeestest on suurem osa keskealised inimesed ja veel vanemad, ning nendel on suuri elukogemusi ja töökogemusi üksiktalunduse alalt. Teinekord kuuldu vanemailt seltsimeestelt arvamusi, et olen juba vana selleks, et õppida, et mis ma enam kooli lähen, teen ju niikuinii tööd niipalju kui suudan. Kuid see vaade ei ole sugugi õige. Sellele lubatagu mul vastu vaielda. Õppida pole kunagi hilja. Vanasõna ütleb: „Inimene õpib kuni surmani.“ Kuidas tahame me siis hakkama saada ja veel hästi hakkama saada sellise sotsialistliku suurkätise asutamise ja ta juhtimisega, nagu on kolhoos, kui me ei õpi?

Seltsimehed! Ma tahan seepärast kogu tõsidusega südamele panna kolhooside juhtivale kaadrile seda, et on tarvis õppida, õppida iseseisvalt, õppida koolides ja kursustel. Kõik koolidesse korraga ei mahu. Ja neil, kes jäävad tööle edasi, tuleb õppida kohapeal oma töö juures.

Mida tuleb silmas pidada neis kolhoosides, kust esimehed või teised juhtivad seltsimehed tulevad kolhoosikaadri koolidesse? Seal on tarvis, et maakonna- ja vallavõimud nende kolhooside töö juhtimisele erilist tähelepanu pööraksid, neid abistaksid, sest kui esimees läheb mõneks ajaks ära, siis nõrgendab see ajutiselt muidugi kolhoosi juhtimist. Aga me ei tohi kuidagi lubada, et kolhoosi esimehe äraoleku ajal kolhoosis töö nõrgeneks. Tuleb tööd nii korraldada, sellised inimesed tööle rakendada, neid aidata ja õpetada, et töö kolhoosis läheks hoogsalt edasi. Niisiis, juhtivate kaadrite õpetamine on esimene tähtis ülesanne, õieti peamine ülesanne, mis kolhooside ehitamise alal esile on kerkinud.

Kolhoosid ja klassivõitlus. Kolhooside asutamine toimub meie vabariigis, nagu see vanemais nõukogude vabariikideski on toimunud, teravas klassivõitluses kulakute ja muude nõukogude võimule vaenulike elementide vastu. Te teate, et kolhoosidesse ei tohi võtta liikmeiks kulakuid ega saksa okupantide või bandiitide aktiivseid käsilasi. Kulakluse taktika võitluses kolhooside vastu seisneb praegu eelkõige selles, et kulakud ja muud kolhooside vaenlased püüavad kolhoosidesse sisse tungida. See iseloomustab nende taktikat praegusel ajal. Esineb aga ka teisi vorme: ähvardamisi, laimu, terroriseerimist jne. Kuid iseloomustav on praegu just see, et kulakud ja kulakute käsilased püüavad teha mesimagusat nägu ja mahedat häält, kiidavad kolhoose ja ütlevad: vana kesta jätsin maha, nüüd ma enam ei tee paha, nagu ütleb tuntud kõnekäänd. Need vaenlased püüavad selleks kolhoosi pääseda, et meie noori kolhoose nõrgestada, nende tööd takistada ja segada, neid lagunemisele ja kokkuvarisemisele viia. Kulakud püüavad initsiatiivgruppidesse tungida, ja kui see korda ei lähe ja kui kolhoosid luuakse, siis püüavad kulakud pärast tungida kolhoosidesse. Selle vastu tuleb kõige teravamalt, kõige valjemalt võidelda ja meie kolhoosnikute ning kogu töö-

Ühisjõud kolhoosi esimees Hendrik Miller ja Uus Elu kolhoosi esimees Jaan Ulst (Tartumaalt) kongressi vaheajal näitust vaatamas

tava rahva valvsust kulaklik-natsionalistlike olluste vastu tuleb kõvendada. Ei tohi silmapilgukski unustada seda, et kulakud on kolhooside ja kolhoosnikute verivaenlased. Hundist ei saa lambatalle ega soest õuekoera! Ja kui peaks fakte esinema, et kulak on kolhoosi sisse tunginud mingi maski all, siis tuleb ta sealt jalamaid välja visata. Kui kuskil kolhoosis on midagi korrast ära, kui töödistsipliin lonkab või majapidamises tehakse midagi valesti, kui midagi on liga-loga, siis, seltsimehed, vaadake ja otsige alati, kus on siin kulak või kulaku sabarakk. Tingimata leiate selliste väärnähtuste taga kulaku: kas on ta ise kolhoosis või on kolhoosis keegi ta käsilane või avaldatakse väljastpoolt kulaklikku laostavat mõju kolhoosi liikmete peale. Alati otsige kolhoosides esinevate väärnähtuste taga kõigepealt klassivaenlase kiskjalõusta, klassivaenlase mõju. See on esimene asi.

Sellele küsimusele tuleb iseäranis suurt tähelepanu juhtida. Kui teravalt ja järjekindlalt meie võitleme kulakute vastu, kui energiliselt ja bolševistlikult meie peale tungime kulakuile ja üldse kapitalistlike elementide riisimetele, mis meie vabariigis veel on säilinud, sedavõrd saab olema edukas kogu meie kolhooside töö parandamine ja kindlustamine, meie küla kollektiviseerimine üldse.

Keskne ja kõikehaarav ülesanne meie kolhooside ülesehitamise alal on see, et kõiki olemasolevaid kolhoose tuleb nii organisatsiooniliselt kui ka majanduslikult kindlustada. See on peamine ja tähtsaim ülesanne. Tuleb meie kolhoosides praegu esinevad suured puudused ja väärnähtused likvideerida, kõrvaldada. Ei tule mitte niivõrd tõtata uute kolhooside loomisega kui hoolitseda just selle eest, et need 341 kolhoosi, mis meil praegu on, oleksid kõik, viimane kui üks, tublid, igati eeskujulikud ja hästitöötavad ühismajandid. Kui selle saavutame, siis on nende kolhooside edukas töö, nende tublid töötulemused, kolhoosnike suured sissetulekud parimaks agitatsiooniks kolhooside loomise kasuks.

Aga kolhooside organisatsioonilise ja majandusliku kindlustamise alal on peaküsimuseks õige töö organiseerimine, tubli töökorraldus, eeskujuliku töödistsipliini loomine kõigis meie kolhoosides ja kolhoosnike töötasu õige korraldamine nii, nagu see partei ja valitsuse otsustes on ette nähtud, eriti aga ENSV Ministrite Nõukogu määruses nr. 668 16. juulist 1948. See nõuab kolhoosi juhtkonnalt, kolhoosnikuilt endilt, meie nõukogude asutustelt, parteiorganisatsioonidelt, meie kommunistlikult noorsoolt — üldse kõigilt, kes puutuvad kokku kolhoosi tööga, kes on kutsutud kolhoose abistama ja õpetama, põhjalikku kolhoosi elu ja töö üksikasjadesse tungimist. Kõigepealt on tarvis kõiki neid seadusi ja määrusi, mis käivad kolhooside töö kohta, igähel hästi tunda, selleks, et osata neid õigesti ellu rakendada. Kui me tõepoolest õige sotsialistliku, bolševistliku korra loome kõigis Eesti NSV kolhoosides, siis

muudame oma kolhoosid kindlasti üsna lähemas tulevikus tšepoolest eeskujulikeks majandeks, jõukaiks majandeks ja muudame ühtlasi ka meie kolhoosnikud jõukaks. Me ei tohi kolhooside tööd lasta omapead minna. Kui me seda teeme, siis lähevad asjad halvasti. Kolhoosi tööd tuleb õigesti organiseerida, juhtida ja iga päev selle töö juures olla kogu oskuse, energia, südame ja hingega. Hea ja jõukas elu kolhoosis ei tule kunagi iseenesest. Selle saavutamiseks on tarvis tööd teha nagu kord ja kohus, ausalt, ennastsalgavalt, nagu seda nõuab kolhoosi põhikiri. Kolhooside olukord nõuab eriti heinatöö ajal, viljade külvi, koristamise ja peksu ajal töötamist varavalgest hilisõhtuni, et kõik tööd saaksid kiiresti ja õigel ajal ära tehtud. Paljudel juhtudel kibedal tööajal ei võtnud meie kolhoosid puhkepäevigi, vaid töötasid, et heina teha, vilja koristada jne. Ja ma arvan, et see on päris õige. Kui me õigel ajal kõik tööd kolhoosis ära teeme, kui vili on maha tehtud, kui hein on kuhjas või küünis, kui rukis on korralikult salves ja kartulid talikorteris, kui põllud on sügisel küntud ja korras, siis jõuab ka puhkepäevi pidada ja siis jõuame ka kolhoosi lõikuspidu pidada, kesvamärjukest rüübata jne., nagu see tublis kolhoosis peab olema. Et seda aga kätte võita, selleks on tarvis kõigepealt ausalt töötada päev päeva kõrval, varavalgest pimedani, et kolhoosis oleksid kõik tööd alati korras. Kolhoosis logelda ei tohi ega saa. Laiskusel pole kolhoosis paika. Uhte tuntud vanasõna veidi muutes võiks öelda nii, et vara tööle, hilja voodi, nõnda rikkus kolhoosi toodi. Sellest rahvatarkusest tuleb meie kolhoositöös kindlasti kinni pidada.

Kolhoosis peab olema niisugune olukord, et inimene ajab tööd taga, mitte aga töö inimest. Iga töö, mis tänaseks on määratud, peab tingimata täna ära teetama. Tänasida toimetusi ära viska homse varnal! Iga kolhoosniku tubliduse üle tuleb otsustada kõigepealt selle järgi, kuidas ta kolhoosis töötab ja kui palju tal on normipäevi, kui suur on tema teenistus. Arvan, et kõige lähemal ajal on meie külas kõige kuulsamad neiud ja peiud need, kes kolhoosis on kõige rohkem teeninud normipäevi, kes kolhoosis kõige ausamalt ja edukamalt töötavad.

Seltsimees Stalin ütles 1933. aastal kolhoosnikuile väga

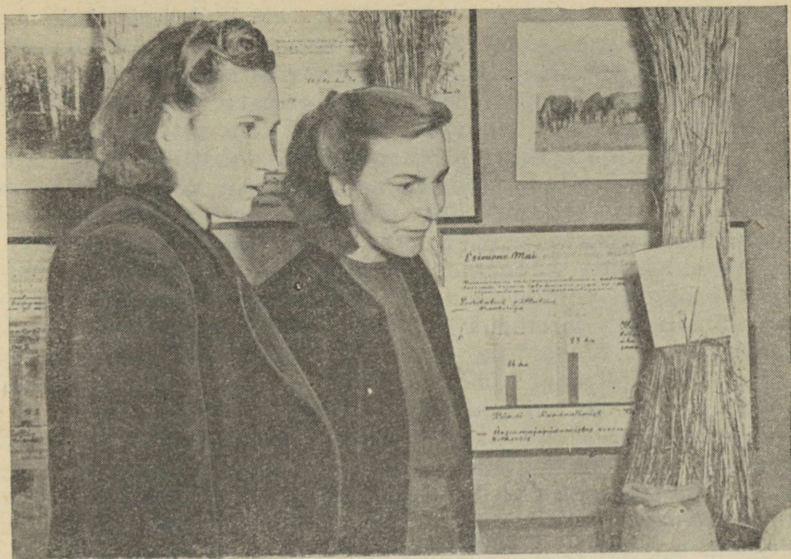
targa sõna, mida ma tahan teile meelde tuletada: „Teilt nõutakse ainult ühte — töötada ausalt, jaotada kolhoosi tulud töö alusel, hoida kolhoosi vara, hoida traktoreid ja masinaid, sisse seada hea hoolitsus hobuste eest, täita teie tööliste ja talupoegade riigi ülesandeid, kindlustada kolhoose ja kolhoosidest välja tõrjuda sinna sissetunginud kulakud ja nende käsilased.“

Neid seltsimees Stalini kuldseid sõnu tuleb alati meeles pidada ja täita.

Praegu on väljatöötamisel NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määruse projekt lisatöötasu maksmise kohta kolhoosnikuile põllumajanduskultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise eest ning ülesannete ületamise eest noorloomade üleskasvatamise ja karja säilitamise alal Eesti NSV kolhoosides. Seda projekti, mis meie vabariigi valitsuse poolt on saadetud mitmetesse kolhoosidesse, on seal arutatud ja ka meie kongressi delegatsioonidele antakse või on antud see projekt kätte. Oleks soovitav, et kolhoosnikud selle projekti läbi arutaksid, ütleksid oma arvamuse ja teeksid ettepanekuid, missugune see seadus peaks just olema, et ta aitaks meie kolhooside tööd parandada.

Selle seaduse põhimõtte seisab selles, et juhul, kui kolhoosi brigaad või lüli ületab viljasaagiplaani, saavad selle eest brigaadi või lüli kolhoosnikud endile $\frac{1}{3}$ kuni $\frac{1}{2}$ sellest viljasaagist, mis on saadud üle plaani.

Ka kartuli ja muude põllukultuuride alal on üleplaanilise saagi eest lisatasu kolhoosnikuile. See käib brigaadide ja lülide kohta. Mispärast tahtsin seda meelde tuletada? Sellepärast, et brigaadid ja lülid peavad olema alalised, kindla koosseisuga, et siis teada, missugune lüli ja missugune kolhoosnik on töötanud teatud põllul ja saavutanud nii ja nii suure saagi. Kui lüli on saavutanud viljasaagi, mis on suurem, kui plaanis on ette nähtud, siis saavad selle lüli liikmed projekti kohaselt selle eest ka täiendavalt vilja juurde. Lüpsjale-karjatalitajale, kes on ületanud piimatoodangu plaani tema hoolet olevatelt lehmadel ja saavutanud iga söödal oleva lehma kohta keskmise piimaannina 2000 l. aastas, tuleb selle seaduse eelnõu järgi välja anda 15% piimakogusest, mis lüpsja on lüpsnud üle plaani. Kui

Kirbla valla Edu kolhoosi delegaadid Maimu Kamarik (vasakul) ja Linda Jõekallas tutvumas Väätša valla Esimese Mai kolhoosi väljapanekutega

lehm on andnud 2000—2500 l piima, siis tuleb anda karjatalitajale 20% üle plaani saadud piimast, kui lehm on andnud 2500—3000 l piima, siis anda 30%, ja kui lehm on andnud piima üle 3000 l, siis anda karjatalitajale 50% üle plaani saadud piimast.

Nii on see ka sea- ja lambafarmides, hobuste hooldamise eest, mesilas ja linnufarmis — kõigil aladel on selles seaduse eelnõus ette nähtud lisatasud kolhoosnikuile üleplaanilise toodangu eest. See aitaks kindlasti kaasa tööviljakuse tõstmisele kolhoosis, suurendaks kolhoosnikute tööindu ja tööhoogu. Sel seadusel on kindlasti väga suur tähtsus.

Edasi, meie paremad kolhoosid saavutasid tõhusaid tulemusi ka sellepärast, et neis on korraldatud sotsialistlik võistlus. Sotsialistlikku võistlust kolhooside vahel tuleb

igati toetada, õhutada ja arendada, et kolhoosis brigaadid võistleksid brigaadidega, et võistleksid lülid omavahel, et võistleksid kõik kolhoosnikud ja võistleksid ka kolhoosid kolhoosidega paremate töötulemuste saavutamiseks. Tuleb sellekohased lepingud teha ja nende täitmist pidevalt kontrollida. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi valitsuse poolt on kolhooside sotsialistliku võistluse jaoks välja pandud rändpunalipp paremale kolhoosile iga-aastaste töötulemuste eest. Tänavu võitis selle punalipu Edu kolhoos Kirblas Läänemaal. Loodame, et tuleval aastal kõik vabariigi kolhoosid agaralt võistlusse astuvad selleks, et võimalikult paremaid tulemusi näidata ja austavat esikohta saada. Ma arvan, et Edu kolhoosi liikmetel ja kolhoosi esimehel sm. Rammul tuleb tuleval aastal tõsiselt jõudu pingutada, kui nad tahavad seda rändlippu oma käes edasi hoida, sest ka teistes kolhoosides kasvab tung ja tahe seda valitsuse kõrget auhinda, millega käib muide kaasas soliidne rahasumma, endale võita. Aga eks tuleva aasta lõpul vaatame, kuidas töötulemused kolhoosides on, kes on selle valitsuse suure tunnustuse ja auhinna ära teeninud!

Seltsimehed! On tarvis meie kolhoosides igati äratada, õhutada ja toetada kolhoosnikute loovat energiat, iga nende tublit algatust, mõtet, ettepanekut, et iga kolhoosi liige, noor või vana, tõepoolest annaks oma parima meie kolhooside töö parandamisel ja kindlustamisel. Siin on tööd kõigile — nii noortele kui vanadele, nii naistele kui meestele.

Meil on tarvis kolhoosis tingimata rakendada ja kasutada neid eesrindlikke, tublisid töökogemusi ja vilumusi, mida omavad vanad kolhoosiliikmed kolhoosi töös. Nad võivad kolhooside juhatustele ja noortele kolhoosnikuile kindlasti palju kasulikke näpunäiteid anda.

Üks tähtsam ülesanne on see, et iga kolhoosiliige valjult kinni peaks kolhoosi põhikirjast. Põhikirja iga punkti tuleb rangelt täita kui kõige pühamat seadust. Kolhoosi põhikiri on kolhoosi elu ja töö seadus. Teda nimetatakse stalinlikuks kolhoosi põhikirjaks sellepärast, et ta väljatöötamise juhtmõtted ja alused andis seltsimees Stalin. Tema juhtimisel ja otsesel osavõ-

tul töötati see põhikiri välja. Seal on kirja pandud kõik see, mis on tähtis kolhooside töö paremaks korraldamiseks. Mis see tähendab? See tähendab seda, et igati tuleb tugevdada kolhoosi ühismajandust, sest see on kolhoosnikute jõukuse alus. Kolhoosis tuleb luua kindel ja tubli töödistsipliin, et iga kolhoosnik töötaks ausalt kolhoosis, et kolhoosi maa oleks puutumatu ja püha, et kolhoosi maid ei jagataks siia ja sinna laiali.

Kolhoosi maa-ala, nagu see on kindlaks määratud, peab olema puutumatu. Kolhoosi maid tuleb hoolega ja hästi harida. Kolhoosnikute isikliku aiamaa suurus peab olema täpselt kooskõlas artelli põhikirjaga, üle mõõdetud, kindlaks määratud, piiritulbad pandud, ja seda normi (0,6 ha) ületada ei tohi.

Kolhoosi vara tuleb hoida kui silmatera. Olgu see kolhoosi maa, loomad või vili, masinad või muu — kõik, mis kuulub kolhoosile, on püha ja puutumatu ja seda tuleb hoida kui silmatera. Aga see tähendab kõigepealt seda, et iga asja eest peab olema konkreetne vastutav isik kolhoosis, et mitte midagi ei oleks ula ja laiali lahtise taeva all. Siis on võimalik kolhoosis kindlat korda ja vastutust luua.

Meie kolhoosides venib sageli pikale varade ühistamine, kolhoosi astuvate talude varade ühistamine. Seda aga tuleb teha võimalikult kiiresti. Keskkomitee pleenumi otsuse kohaselt tuleb varade ühistamine kolhooside asutamisel läbi viia ühe kuu jooksul pärast kolhoosi asutamist. Mitte hiljem. See on kõige raskem ning valusam moment nii mõnelegi kolhoosi astuvale üksiktalunikule, kui ta oma karja ja oma hobused, nagu põhikirjas ette on nähtud, viib kolhoosi karjalauta. Avaldust anda kolhoosi astumiseks on nii mõnelegi palju kergem kui Kirjakut kolhoosilauta viia. Hobuse viimine kolhoositalli toob nii mõnelegi kolhoosnikule vahest pisarad silma ja on palju sisemist heitlemist enne, kui see samm astutakse. Siin ei ole õieti midagi imestada, see on arusaadav seepärast, et inimesed on aastasadu ja -tuhandeid elanud ühtemoodi, üksiktalundites. Nüüd avaneb nende ees uus tee, ja see kutsub siin-seal esiotsa kõhklemisi esile, eriti kesktalupoegade hulgas, kellel on suurem kari. Kuid ma tahaksin toonitada seda, et

kes on otsustanud astuda kolhoositeele, sel tuleb võimalikult kiiresti nendele kõhklustele lõpp teha, sest kolhoosid on tuhat katsumust läbi teinud ja näidanud endid heast küljest. Ka Eesti kolhooside veel lühike eluiga kinnitab täiel määral seda, et kolhoosid on töötavale talupojale kasulikud, et see on õige samm — astuda kolhoosi. Ja kui juba on asutud sellele teele, siis on tarvis astuda edasi täie teadmise ja kogu kindlusega ning tingimata võita kiiresti kõik esinevad ja tekkida võivad kahtlused. Mida kiiremini ja organiseeritumalt meie kolhoosid oma liikmete varade ühistamise kolhoosi põhikirja kohaselt läbi viivad, mida tublimini nad hoolitsevad kolhoosi loomade ja muu vara eest, seda enam kõveneb meie kolhoosikord, seda kiiremini kasvavad ja arenevad meie kolhoosid.

Muidugi, nii mõnedki vanast korrast pärinevad iganenud ja isegi lausa mahajäänud vaated ja arusaamised elavad veel kaua edasi meie kolhoosides, paljude meie kolhoosnikute peas ja südames. Mõnikord pea ütleb, et nii peaks olema, aga süda kisub tagasi vana poole. On tarvis sellest pea ja südame võitlusest õige järeldus teha, — et südamesse ei jääks vähematki kahtlust kolhoositöö õigsuse kohta, selle kohta, et kolhoositee on jõukuse, kultuuri ja õnne tee ja et sellel teel tuleb minna julgelt edasi.

Meie kolhoosides käib võitlus uue ja vana vahel. Võrumaal tekkis ühes kohas kolhoosnikute vahel vaidlus selle üle, „kelle maale“ teha kartul maha. Teisal oli väike arusaamatus selle kohta, „kelle metsast“ tõi kolhoosnik kolhoosi kirve jaoks varre. Sellelaadilisi fakte on rohkemgi.

Edasi.

T ö ö t a s u kolhoosides tuleb tingimata jagada kolhoosnikute poolt tehtud normipäevade järgi. Kus selle vastu eksitakse, see kolhoos läheb peagi ja kindlasti allamäge. Elu näitab seda igal sammul. Ranna kolhoosis Kirblas anti avanssi kõigile kolhoosi liikmetele ühepalju, sellest hoolimata, kas ta kolhoosis töötas või ei töötanud üldse. Ja mis oli selle tagajärg? Tagajärg oli see, et kolhoosis lagunes töödistsipliin. Need kolhoosnikud, kes hästi töötasid, olid õigustatult pahased. Kulakud, nende käsilased ja laiskvorstid aga tundsid rõõmu. Töö järgi tuleb avanssi

anda, selle järgi, kui palju ja kui hästi keegi on töötanud, kui palju tal on normipäevi. Ainult selle järgil! Siis kõvendame distsipliini ja korda kolhoosis.

Kolhoosidemokraatiast kinnipidamist nõuab kolhoosi põhikiri rangelt. Igas kolhoosis valitakse esimees, juhatus ja revisjonikomisjon. Seda tuleb teha avara kolhoosidemokraatia alusel. Kolhoosidemokraatia tähendab avameelset nõukogulikku kriitikat ja enesekriitikat kogu kolhoosi töös, et kolhoosnikuil oleks võimalus oma koosolekuil takistamatult arvustada esimehe ja juhatuse, kogu kolhoosi ja iga kolhoosniku töö puudusi, kui neid esineb (ja neid esineb tihtilugu!). Selle arvustuse pärast ei tohi kolhoosi esimees haavuda ega juhatus vihaseks saada, vaid neil tuleb olla kolhoosnikuile tänulik selle eest, kui nende töö puudusi arvustatakse, ja need puudused tuleb siis tingimata ka kohe parandada.

Meil esineb fakte, et kolhoosis veel kardetakse arvustada puudusi ja väärnähtusi, sest mine sa tea, kus kolhoosi esimees või brigadiir sulle selle eest varba peale astub!.. Seda ei tohi olla. Kolhoosi liikmetel peab olema võimalus bolševistlikult arvustada, selleks et kogu kolhoosi tööd, kolhoosi juhtkonna ja revisjonikomisjoni tööd, iga kolhoosniku tööd parandada. Muidugi, juhtub ka seda, et kolhoosi vaenlased, kulakud ja nende sabarakud, püüavad arvustuse sildi all laimata kolhoosi esimeest, juhatus, eesrindlikke kolhoosnikuid ja seega lõhkuda kolhoosi. Niisugust vaenlaste „arvustust“ tuleb osata eraldada õigest, nõukogulikust arvustusest, mis tuleb tublide kolhoosnikute poolt.

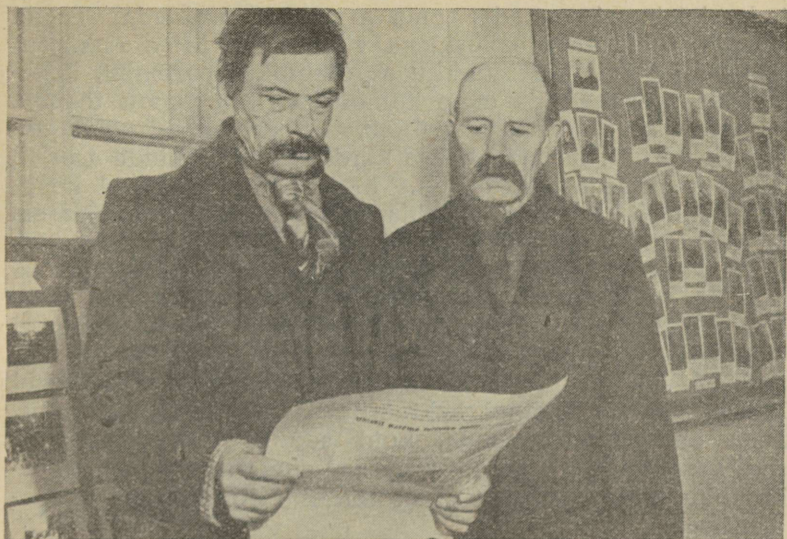
Kõigi küsimuste arutamisel kolhoosis peab olema täielik demokraatia, vaba arutamise võimalus. Kui aga ühise arutamise tulemusena on otsus vastu võetud, siis on see kolhoosi töö ja tegevuse seaduseks ja iga kolhoosniku kohus on seda otsust täita. Siis ei saa enam selle vastu vaielda, et ma ei taha seda või teist tööd teha jne. Kui kolhoos otsustas nii või teisiti teha, siis on tarvis seda teha, ja kolhoosi juhatusel ja esimehel on täielik õigus rangelt nõuda ja organiseerida üldkoosoleku poolt vastuvõetud otsuste täitmist, nende elluviimist. (Sel eeldusel muidugi, et need otsused on kolhoosi põhikirjaga ja Nõukogude seadustega kooskõlas ega käi nende vastu.)

Mõni sõna kolhoosi vara hoidmise kohta, millele kolhoosi põhikirjas nii palju tähelepanu on juhitud. Tahaksin siin veel seda öelda, et meil tuleb kõigis kolhoosides valvsust kõvendada. Tuleb valvel olla, et klassivaenlane — kulak, röövel või nende käsilane — kolhoosi varale kuskil kahju ei saaks teha, et ei esineks kolhoosivara vargust, röövimist, et ei oleks kolhoosides tulekahjusid jne. Tuleb alati olla valvel, sest õnnetus ei hüüa tulles ega sõida, kell kaelas, nagu ütleb vanasõna. Igas kolhoosis peavad olema tublid öövahid. Meil on juba esinenud üksikuid fakte, et klassivaenlased on meie hoolituse ja lohakuse tõttu teinud kahju kolhoosidele. Seda ei tohi aga mitte kuskil ega mitte kuidagi enam lasta sündida.

Kolhooside töö parandamise üheks kõige tähtsamaks tingimuseks on see, et meie traktorijaamad, kes teenivad kolhoose, hakkaksid palju paremini tööd tegema kui seni. Võiks tuua palju ja palju näiteid selle kohta, kuidas paljud traktorijaamad teevad väga halvasti tööd kolhooside põldudel. Eriti palju kaebusi on tulnud Põltsamaa, Võru, Vihula, Keeni ja mitmete teiste traktorijaamadest halva töö kohta kolhoosides. On fakte, et kolhoosi põllul traktor kündis nädalaga ära kõigest 4—5 hektaari, kuid seegi künd oli nii halvasti tehtud, et kolhoosnikud olid sunnitud selle hobustega uuesti üle kündma. Kuhu niisugune töö kõlbab? Arvan, et niisuguse traktorijaama direktor, kus nii kuritegelikult töötatakse, tuleb ilma pikema jututa töölt tagandada. Niisugused traktoristid tuleb võtta rangele vastutusele. Põllumajanduse Ministeeriumil ja maakondade parteiorganisatsioonidel tuleb nõuda ja organiseerida traktorijaamade ausat tööd kolhooside põldudel.

ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsused annavad selged juhendid selle kohta, kuidas peavad töötama traktorijaamad. Neid on tarvis tingimata täita. Kolhoosnikuil tuleb olla väga nõudlik traktorijaamade suhtes nende töö parandamise alal.

Paar sõna põllunduse arendamisest kolhoosides. Põllunduse arendamisel tuleb meie kolhoosides lähtuda eesrindlikust nõukogude agronoomiast, tuleb läh-

Lasva valla Võidulipu kolhoosi esimees P. Lauk (vasakul) ja Kaarepere valla Edasi kolhoosi brigadiir J. Sepp kongressi vaheajal ajalehte lugemas

tuda suurte teadlaste Mitsurini, Viljamsi ja Lössenko õpetusest. Meie põllunduse kiireks tõstmiseks on tähtis varajane külv, ainult sordiseemne kasutamine, tubli maaharimine ja väetamine, tõhus umbrohutõrje jne. Ma ei saa siin kõigil küsimustel peatuda. Tahan toonitada seda, et eesrindliku agrotehnika tundmaõppimine peab Eestis eeloleval talvel omandama laia ulatuse ja tõepoolest massiliseks muutuma. Eesrindlikku agrotehnikat peavad tundma õppima kõik, seda peab tundma kogu kolhoosnikute pere ja kogu töötav talurahvas. EK(b)P Keskkomitee sellekohase otsuse järgi seisab eeloleval talvel ees suurejooneline põllumajanduslik õppetöö kogu vabariigi kolhoosides, kõigis külanõukogudes, traktorijaamades, sovhoosides. See otsus tuleb kogu järjekindlusega ellu viia. See õppus toimub kindla korra järgi, lühiajaliste õhtukursustena. Neil kursustel tuleb pidada häid loenguid, need läbi aru-

Exhibiit, art.

tada, küsimusi esitada, oma arvamusi avaldada. Tublid loengud tuleb ka brošüüridena välja anda. Meie ajakirjandusel on tarvis eesrindlikku agrotehnikat paremini, konkreetselt propageerida meie kolhoosides ja kogu töötava talurahva seas. Vanasõna ütleb, et kui narrid põldu üks kord, põld narrib sind üheksa korda vastu. Põldude eest on tarvis hoolitseda igakülgset. Meie põllud vajavad hoolikat harimist. Me ei saa öelda, et meil oleks kõige parem ja viljakam maapind, kuid ka Eesti NSV põldudelt võib saada head ja väga head saaki, nagu seda näitavad eesrindlike sovhooside ja kolhooside kogemused. Sm. Isak, sotsialistliku töö kangeline, sai hektaarilt üle 30 tsentneri vilja Sõmerpalu sovhoosis. Meil on kolhoose, kes on saanud 25—30 tsentnerit vilja hektaarilt. On ka üksikuid lülisid, kes on saanud hektaarilt 25—27 tsentnerit vilja. Seda on võimalik saada, kuid see ei tule iseenesest, see saavutatakse targa, visa ja energilise tööga, eeskujuliku maaharimisega ja eesrindliku agrotehnika rakendamisega.

Sordiaretus, seleksioon on tarvis igas kolhoosis käsile võtta.

Kolhoosides tuleb arendada mesindust ja aiandust. Tuleb rohkem kasvatada köögivilja, puuvilja ja marju. Marjamahlad ja puuviljajoogid võivad kolhoosidele head sissetulekut anda. Kolhoosid peaksid neid valmistama hakkama.

Meil võivad väga paljud kolhoosid, eriti aga need, mis asuvad linnade ja alevite ümbruses, kõige lihtsamate vahenditega ehitada kasvuhooned ja lähema paari-kolme aastaga saada väga suurt tulu varajase köögivilja kasvatamisest linnade ja alevite nõuete rahuldamiseks.

Väga huvitav mõte tekkis hiljuti Kaardiväelase kolhoosis Järvamaal Albu vallas, kus teraviljasaagi jaotamisel tehti otsuseks panna juba tänavusest teraviljasaagist tuleva aasta sügiskülvi jaoks valmis sordiseeme. See on agrotehniliselt väga vajalik ja tervitatav. On soovitatav, et kolhoosid järgmise aasta sügiskülviks võimalikult juba tänavu kõige parema sordiseemne valmis paneksid, et tuleva-aastane sügiskülv ei sõltuks mitte viljakasvu ja ilmastiku juhuslikest tingimustest 1949. aastal ja et võida vara-

kult, kõige paremal ajal talivili maha teha. Me teame, et talivili, mis on maha tehtud augustis, annab palju paremat saaki kui see, mis on maha tehtud septembris, eriti septembri lõpu poole, või oktoobris. Mulle paistab, et Kaardi-väelasest tuleb teistel kolhoosidel eeskuju võtta.

Karjamaajanduse tõstmine tuleb kolhoosides kõige tõsisemalt käsile võtta. Veiste kasvatusel on kolhoosides teatud alus rajatud, kuid sigade, lammaste ja kodulindude pidamine kolhoosides on alles väga nõrk. Kui ühe kolhoosi kohta üle vabariigi tuleb kõigest poolteist kana (elevus saalis), siis räägib see sellest, et asi sel alal on väga halb. Ja ometi on kindel see, et Eesti kodulinnukasvatuse suur tulevik on just kolhoosides. On tarvis see küsimus kõige tõsisemalt käsile võtta, arendades kolhoosides mitte üksi hobuste ja veiste, vaid ka teiste koduloomade ja -lindude kasvatamist. Võimalused selleks on olemas.

See nõuab eelkõige söödaprobleemi lahendamist, selle probleemi lahendamisele asumist kõige põhjalikumalt ja järjekindlalt, et me juba tuleval aastal — 1949. a. — teeksimise kõik selleks, mis meie kolhooside võimuses seisab, et järgmiseks, 1950-ndaks aastaks oleksid kõik kolhoosid täielikult ja mitmekülgset varustatud loomasöödaga. Käesoleva aasta suvel peetud ülemaaline loomakasvatuse nõupidamine seadis üles õiged suunad ja näitas kätte ka praktilised sammud loomasöödaküsimuse lahendamiseks. Kolhooside söödabaasi kõvendamine on väga tähtis ka sellepärast, et kolhoosid saaksid koresööta ja muid söötasid rohkem, nii et kolhoosnikuile võiks normipäevade peale anda rohkem loomasööta nende isiklike loomade toiduks. Praegu on nii mõneski kolhoosis kolhoosnikuil olulisi raskusi oma loomadele sööda soetamisega, sest koresööda saagist jätkub neis kolhoosides ainult kolhoosi ühiskarja vajaduste rahuldamiseks ning normipäevade peale väljajagamiseks jääb vähe järele. Kolhoosnikute isiklikus valduses olevate loomade pidamise võimalus sõltub aga just kolhoosi jõukusest ja kolhoosnikute endi tublist tööst kolhoosis.

Peaegu kõigis meie kolhoosides, mis viimastel kuudel on asutatud, on kolhoosnikud otsustanud jätta oma pere

peale ühe lehma. Tihti otsustatakse peale lehma jätta veel vasikas või mullikas. Kõik ülejäänud veised, sealhulgas ka lehmad, ühistatakse ja antakse üle kolhoosi ühiskarja. Kolhoosi põhikiri võimaldab jätta ühele kolhoosiperele ka kaks lehma. Kuid meie kolhoosnikud otsustavad igal pool seda võimalust mitte kasutada ja jätta endale ühe lehma. Peapõhjus, miks nad nii teevad, on see, et kohe algusest peale luua kolhoosis võimalikult tubli piimakari, luua veisefarm, mis on üheks kõige tähtsamaks kolhoosi tuluaallikaks. See on väga õige ja väga hea, et meie kolhoosnikud nii tõsiselt hoolt kannavad kolhoosi karjamajanduse tõstmise eest. Osalt etendab siin teatud osa ka see, et kahe lehma ülalpidamine ja talitamine kolhoosiperele tihtilugu raskeks kipub minema. See on muidugi täiesti kolhoosnikute asi, kas nad jätavad endale pere peale ühe või kaks lehma. Mina olen sel arvamusel, et parem on jätta kolhoosiperele üks lüpsilehm ühes noorloomaga. See tuleb kasuks nii kolhoosile kui ka kolhoosnikule.

Meil on terve rida olulisi raskusi kolhooside karjamajanduse rajamisel. Kõigepealt ruumide küsimus. Puuduvad suured karjalaudad, kuhu võiks mahutada kolhoosi karja. Siin lahendatakse küsimus tavaliselt nii, et loomad paigutatakse võimalikult üksteise lähedal asuvasse talusesse, kahte-kolme kohta. See on ajutiselt möödapääsmatu. Aga ka selline loomade mahutamine tuleb aegsasti ette valmistada, et loomadel oleks talvel soojad laudad. On fakte, et kolhoosi karja talvitamise eest ei ole mõnel pool hoolitsetud nagu kord ja kohus. Kolhoosid peavad karjalautade ehitamise või mõnel muul teel soetamise küsimuse väga tõsiselt päevakorda võtma, lähemal ajal kõik jõud selleks mobiliseerima, et soetada kolhoosides head karjalaudad ja head hobuste tallid. Sigalatega ja lambalautadega on asi veidi kergem, aga ka siin tuleb palju tööd teha.

Meil vajavad näiteks paljud kolhoosid pörsaid. Paari päeva tagasi tuli sm. Krüger Hiiumaalt ja rääkis, et Käina kolhoos vajab pörsaid, endal neid ei ole, ja nüüd on tarvis pörsaid tuua koguni mandrilt. Käina kolhoos peab endale kiiresti soetama emiseid, et ei oleks tarvis üle mere pörsaid otsimas käia. Iga kolhoos peab omama niipalju emiseid, kui palju on vaja selleks, et pörsad oleksid võtta

Viljamsi-nimelise ja Kreutzwaldi-nimelise kolhoosi delegaadid kolhoosnikute I kongressil näitust vaatamas, vasemalt paremale: Viljamsi-nimelise kolhoosi esimees sm. Nurn, Kreutzwaldi-nimelise kolhoosi esimees sm. August Pabo, Oie Jaaska Kreutzwaldi-nimelisest kolhoosist, abiesimees Viktor Rammul Viljamsi-nimelisest kolhoosist ja juhatuse liige Jette Püvi Viljamsi-nimelisest kolhoosist

omast käest, ja mitte ainult endale, vaid et neid võiks suuremal arvul ka müüa ja sellega kolhoosile head raha teenida.

Kolhoosi majapidamine peab olema võimalikult mitmekülgne, et kolhoosis kõiki võimalusi kasutada kolhoosi tulu ja jõukuse suurendamiseks. On tarvis võimalikult suurendada iga kolhoosi rahalisi tulusid. Seda üksi viljaga ei saavutata. Selleks on tarvis arendada karjandust, aiandust, mesindust, on tarvis organiseerida abikäitisi, mis oleksid kolhoosile tuluallikaks. Kolhoosis peab olema sepikoda ja remonditöökoda. Sepikoda on muutunud meie kolhoosides väga teravaks probleemiks, ja juba täna tuleb mõelda sellele, et igas kolhoosis oleks oma tubli sepp. Kus seppadeks on vanemad mehed,

seal on tarvis panna nooremaid nende käe alla õppima. Kolhoosile on vajalikud oma veski, oma elektrijaam või lülitumine üldisesse võrku, oma tellisetehas. Tuleb muretseda põllumajandussaaduste ümbertöötamise seadeldised.

See kõik võimaldab kolhoosis töäjõudu aasta ringi täiel määral ära kasutada. Meie üksiktaludes on olukord selline, et suvel on tööd palju, aga talvel teinekord ei ole suures osal inimestest peaaegu mitte midagi teha. Paremalt juhul minnakse metsa tööle. Tarvis on nii korraldada, et meie kolhoosis iga kolhoosniku jõud ära kasutataks täiel määral ja aasta ringi, et kolhoosis võiks iga inimene aasta ringi teenida. See suurendab kolhoosi ja kolhoosniku tulu.

Kolhoosi ja kolhoosnikute esimene käsk on täita õigeaegselt oma kohustused Nõukogude riigi ees. Kõigepealt on tarvis alati täita põllumajandussaaduste riiklikud müügikohustused ja tasuda maksud ning võlad. See on esimene asi meie kolhoosis, mida peab tegema. Nii on parem ka kolhoosile ja kolhoosnikuile endile. Kui täita õigeaegselt kõik kohustused riigi ees, siis on see küsimus lahendatud, asi on ühel pool, ja mis üle selle, seda vaatab juba kolhoos ise, mis sellega teha, — kui palju panna seemneks ja muuks otsarbeks ja kui palju jagada normipäevade peale kolhoosnikuile. Nõukogude võim annab niipalju abi kolhoosidele, et me peame seda oma riiklikku ülesannet ja aukohust Nõukogude riigi ees täpselt täitma.

Kolhooside juhtimist valla ja maakonna asutuste ning Põllumajanduse Ministeeriumi asutuste poolt on tingimata tarvis parandada. Eriti on tarvis kolhooside esimehi ja kogu juhtkonda kohapeal abistada ja õpetada. Meil on mõnelt poolt kuulda kaebusi, et kolhoosis käib palju igasuguseid asjamehi, üks ütleb, et tee nii, teine ütleb jälle, et tee naa, ja kolmas soovitab veel omamoodi, mõned kipuvad koguni käskima ja keelama, ning mine sa siis tea, mis teha või mis tegemata jätta. Selles asjas tuleb kindel kord majja seada. Ei tohi lubada seda, et ükskõik kes läheb kolhoosi ja hakkab seal kohe käske ja korraldusi jagama või asjatundmatut nõu andma. Igal kolhoosil on oma aastane tööplaan olemas. See on kolhoosi koosolekul vastu võetud, maakonna täitevkomitee poolt kinnitatud, ja see on

seadus ja seda tuleb täita ja mingeid juhuslikke ning asjatundmatuid nõuandeid kuulda võtta ei tule. Kõik head ja tulusad nõuanded aga tuleb kolhoosi esimehel ja juhatusel endale kõrva taha kirjutada, nad läbi mõelda ja vajalikud järeldused teha oma ning kolhoosi töö parandamiseks.

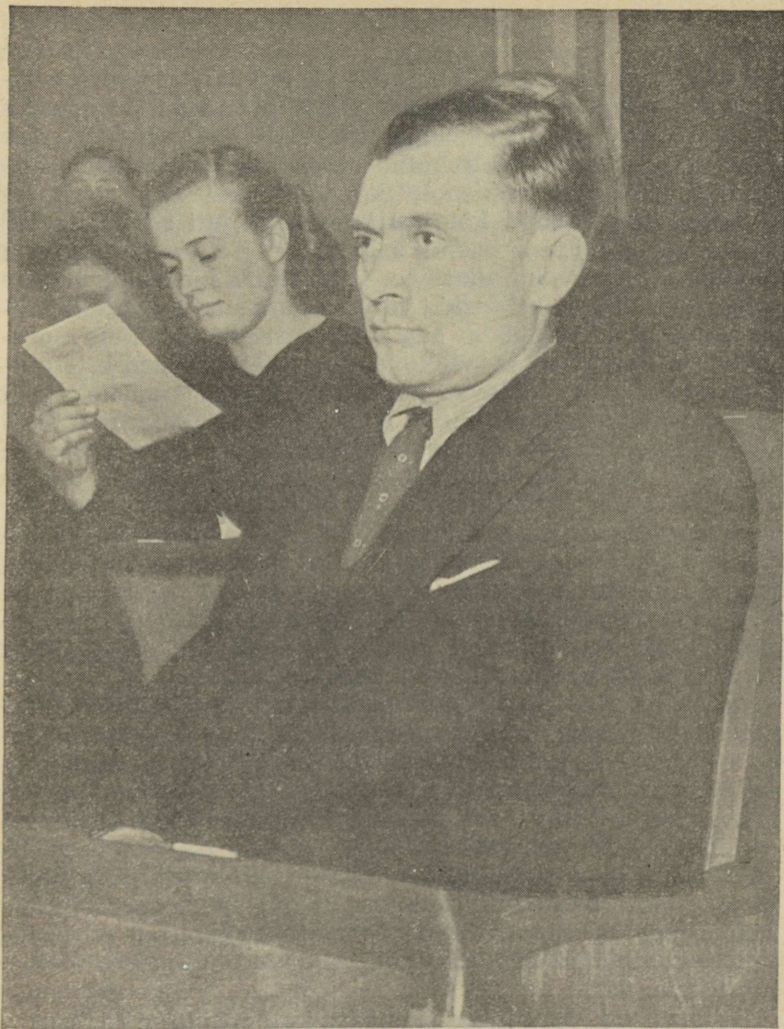
Tarvis on kolhoosnikuid õpetada asjatundlikult, mitte aga pealiskaudselt. Kõik nõuanded tuleb enne hoolega läbi mõelda, kui nendega minnakse kolhoosnikute juurde. Pealiskaudsed, asjatundmatud ja pilla-palla nõuanded toovad meie noortele kolhoosidele kasu asemel kahju. Kui meil oleksid sellised esimehed kolhoosides, nagu Grinko, siis poleks neile asjatundmatu nõuanne ohtlik. Aga vilumatule kolhoosi esimehele võib asjatundmatu nõuanne, kui see on veel koguni käskiva tooniga antud, ainult kahju tuua. Seda tuleb tingimata meeles pidada.

Meil on üsna palju põllumajanduse eriteadlasi tervel real aladel. Meil on igas maakonnas suur aparaat, kes tegeleb põllumajanduse juhtimisega, samuti on olemas selline aparaat valdades. On tarvis, et kõik need eriteadlased, kõik need ametiisikud, kes on kutsutud kolhoose aitama ja õpetama, võimalikult rohkem ja põhjalikult süveneksid iga kolhoosi olukorda ja eelkõige kohapeal, kolhoosis olles annaksid asjatundlikku nõu ja aitaksid tööd parandada. Mõnikord juhtub ka nii, et kolhoosi esimehele üldse rahu ei anta. Täna kutsub teda maakonna täitevkomitee enda juurde, homme maakonna parteikomitee, siis põllumajandusosakond jne. Nii tuleb kolhoosi esimehel alatasa käia kolhoosi ja maakonnalinna vahet. Sellisele olukorrale tuleb teha lõpp. Ei tohi kolhoosi esimeest iga tühja asja pärast välja kutsuda. Ametiisikuil tuleb endil sagedamini minna kolhoosi ja seal lahendada küsimused, selle asemel et kutsuda esimees kantseleisse istuma. Ja kui kolhoosi esimees kord tõepoolest olulise asja pärast maakonna keskusesse kutsutakse, siis peab ta sellest juba aegsasti ette teadma, et saaks selle ühe sõiduga lahendada maakonnas ka kõik muud küsimused, mis seal parajasti lahendamist nõuavad. Ei tohi unustada seda, et iga kolhoosi esimehe käik maakonnalinna kestab vähemalt paar-kolm päeva. Seega on kolhoos kaks-kolm päeva

ilma juhita. Ja kui see kordub iga nädal, siis ei saagi kolhoosi esimees viimaks enam üldse kolhoosi juhtida ja kolhoos hakkab allamäge minema. Kolhooside esimeeste väljakutsumistele iga tühja-tähja pärast tuleb kategooriliselt lõpp teha. Kellel on kolhoosi esimehe juurde asja, see mingi ise kolhoosil!

Väga kasulik oleks ka see, kui maal olevad kaupluste juhatajad, koolide direktorid, haiglate juhatajad, krediitastute juhatajad jne. käiksid sagedamini kolhoosides ja kolhoosnike üldkoosolekuil. Nad kuuleksid seal, mida kolhoosnikuil on öelda nende töö kohta, nad annaksid aru oma tööst kolhoosnikuile, et kolhoosnikud võiksid näpunäiteid anda, kuidas tööd tuleb parandada ja mis tuleb teha, kuidas kõik need asutused peaksid paremini abistama kolhoose.

Paar sõna kolhoosi majapidamise plaanimisest. Kolhoos on suurmajapidamine ja kolhoosi ilma plaanita juhtida ei saa. Kolhoosi tööd tuleb juhtida plaanikindlalt ja kolhoosi majandamist tuleb juhtida plaanikindlalt. Plaan tuleb teha aasta peale, ja ka perspektiivplaan, kaugemaleulatuv plaan, peab olema igas meie kolhoosis. Aasta kestel on tarvis planeerida iga üksikut tööala, kusjuures eriti tähtis on see, et kõigi kolhoosi tööplaanide koostamisest ja arutamisest võtaksid osa kõik kolhoosnikud, et plaane ei koostaks mitte üksi kolhoosi esimees või juhatus, vaid et plaanid ilmingimata alati kolhoosnike aktiivi poolt ja kolhoosnike üldkoosolekul läbi arutataks. Siis saavad kolhoosnikud teada kõigist kolhoosi tulevikukavadest ja konkreetseist ülesandest ja nad aitavad seda plaani paremini koostada ja ellu viia, nad aitavad siin esinevaid puudusi ja vigu kõrvaldada. See tõstab kolhoosnike tööalast ja poliitilist aktiivsust. Kolhoosi juhtimisel peab ette nägema, peab olema teatud fantaasiat ja isegi romantikat, revolutsioonilist romantikat. On olemas teatud oht, et meie ei suuda praegu tarvilikul määral näha kõiki neid tohutu suuri võimalusi, mida annab kolhoosikord meie majanduslikuks arenguks, et ollakse veel liiga palju kinni üksiktalu peremehe arusaama küljes. On tarvis põhjalikult ja hästi ette näha iga kolhoosi tulevikku. Praegu aga on vaja kohe asuda igas kolhoosis 1949. aasta tööplaaniga koos-

Kongressi delegaadid külastasid pealinna teatreid ja kinosid. Pildi
esiplaanil: Järvamaa Tasuja kolhoosi brigadiir Erik Lainevool
„Estonia“ teatris mõni hetk enne operett „Silva“ algust

tamisele. Valdade ja maakondade võimud peavad kolhoose selles töös tõhusalt aitama.

Poliitiline selgitustöö ja kultuuritöö kolhoosides. Meie kolhoosides valitseb suur huvi riigi sise- ja välise olukorra vastu. Palju rohkem ja palju paremini kui seni on tarvis meie kolhoosides korraldada selgitustööd kõigi sise- ja välispoliitika küsimuste alal, et meie kolhoosnikud oleksid kõigega kursis. Hiljuti saatis EK(b)P Keskkomitee mitukümmend seltsimeest Tallinnast esinema kõnedega meie kolhoosides. Oli kuulda arvamusi meie kolhoosnikuilt, et selliseid väljasõite sisukate ettekannetega tuleks ka tulevikus aeg-ajalt korraldada. Kuid eeskätt peavad valdade ja maakondade parteikomiteed ja täitevkomiteed tegema pidevat poliitilist selgitustööd kolhoosides, et meie kolhoosnikuid kõigi maailma asjadega hästi kursis hoida. Ajalehed, ajakirjad, kino, raadio, raamatukogud — kõik need tuleb rakendada kolhooside teenistusse.

Meie kolhoosnikud vajavad lihtsat ja igaühele arusaadavat kirjandust kolhooside kohta. Niisugust kirjandust, selliseid brošüüre antakse meil välja, kuid kahjuks kaovad nad määratu suures enamikus ära, enne kui nad kolhoosidesse jõuavad. Andmed kohtadelt räägivad, et vajalikke brošüüre kolhoosiküsimuse kohta jõuab kolhoosidesse väga vähe. Asi tuleks nii korraldada, et meie Kirjastuskeskusel ja tema müügiosakonnal oleks otsene side kolhoosidega ja et kolhoosid võiksid otseteed Kirjastuskeskusele tellida vajalikke raamatuid. Kirjastuskeskus peaks asja nii korraldama, et ta saadab kolhoositööd käsitlevat kirjandust eeskätt kolhoosidesse. Muidu on aqa lugu nii, et mõned väga vajalikud raamatud kolhoosidesse üldse ei jõua, sest raamatute trükiarv ei ole suur, osta tahtjaid aqa on palju. Just sellest raamatust, mis on määratud kolhoosidele ja kolhoosnikuile, jäävad viimased teinekord ilma.

Seltsimehed! Ma juba mainisin kolhooside ehitustegevusest lühidalt karjalautade, hobusetallide jne. ehitamise vajadust. Tahaksin siin ühele küsimusele veel tähelepanu juhtida. Mõnedes Saaremaa kolhoosides on tekkinud mõte, et kasulik on mõnele kolhoosniku perele ehitada

kolhoosi keskuses kolhoosi abiga elumaja ja selle kolhoosniku hooned võtta siis kolhoosi vajaduste rahuldamiseks, teha sinna veise-, linnu-, lamba- ja seafarm või muud. Selle üle maksab mõelda. Näib, et sellel ajal on oma tõetera sees, sest tõepoolest, kui me kõiki talu hooned kolhooside vajaduste rahuldamiseks kasutame, nad vähemalt mõneks ajaks selleks kohandame, siis vabastab see kolhoosi teatud ajaks suuremate kulutuste tegemisest ehituste peale. Võib olla, et ühe perekonna jaoks elamu ehitamine kolhoosi asulasse (3—4 tuba ja köök) on odavam ja kolhoosile kasulikum — sest osa kulu kannab kolhoosnik ise ja temale tuleb appi kolhoos — kui ehitada kolhoosile suuri majapidamishooneid, milleks meil esimesel aastal jõudu ei jätku. Kuidas ka ei oleks, aga see saarlaste poolt ülestõstetud küsimus on seda väärt, et teda hoolega kaaluda. Kui meil hakkavad tekkima hästikorrastatud kolhoosiasulad, siis on võimalik seniseid kolhoosnikute hooned, mis asuvad laialipillatult kolhoosi maadel, kasutada viljaküünideks, heina- ja põhuküünideks ning mõneks muuks kolhoosile tulusaks otstarbeks. Ka selle üle maksab mõelda.

Meil on rida pisipuudusi, mis segavad kolhooside tööd. Kolhoosides ei jätku paberit, pole vastavaid formulare jne. Seda on võimalik muretseda Põllumajanduse Ministeeriumi ja kohalike põllumajandusosakondade ning ka äride kaudu. Kus see asi pole korraldatud, seal tuleb aidata seda kohe korraldada.

On tarvis juba praegu hakata agarasti ette valmistama 1949. a. kevadkülviks igas meie kolhoosis. Juba praegu on tarvis selleks ette valmistuda! Selleks on kõigepealt tarvis, et igas kolhoosis oleks koostatud tööplan 1949. a. peale. See plaan on tarvis koostada novembri-detsembrikuu jooksul, põhjalikult läbi arutada, vastu võtta ja kinnitada maakonna täitevkomitees.

Jalamaid on tarvis igas kolhoosis viljaseeme ja kartuliseeme kevadkülviks valmis panna. Seemneks tuleb endastmõistetavalt panna kõige parem sordivili, mis teatud paigas kõige suuremat saaki annab. Samuti ka kartuliseeme. Kui kolhoosil endal vilja sordiseemet ei jätku või kui tal

pole vähikindlat kartuliseemet, siis tuleb see aega viitmata soetada vahetuse teel. Kohe on vaja põllutööriistade ja -masinate remont käima panna. Aegsasti on tarvis kolhoosidesse kohale vedada kunstväetis. Ja palju muid küsimusi. Ma tuletan siinkohal veel kord meelde vanasõna: tänasida toimetusi ära viska homse varna. Iga töö tuleb kolhoosis aegsasti ja õigel ajal ära teha, et mitte midagi hiljaks ei jääks.

Kolhoosides tuleb 1948. aasta töö tulemuste kokkuvõtete tegemine lõpule viia ja hiljemalt 1. veebruariks 1949 tuleb tulude jaotamine normipäevade järgi kolhoosides läbi viia. See on väga suur ja tähtis ülesanne, millesse tuleb suhtuda kogu tõsidusega. Siin peavad valla- ja maakonnavõimud ja Põllumajanduse Ministerium osutama kolhoosidele suurt abi, et tulude jaotamine oleks õigesti tehtud ja et meie kolhoosides tõepoolest jaotataks tulud nii, nagu kolhoosi põhikiri ette näeb, pannes kõrvale kõik selle, mis on vaja kolhoosi majanduse arendamiseks, luues vastavad fondid, ja kui see on tehtud, siis ülejäänud osa jaotada kolhoosnikute vahel nende poolt tehtud normipäevade alusel.

Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee 24. pleenum võttis hiljuti vastu põhjaliku otsuse meie kolhooside olukorra ja nende ees seisvate ülesannete kohta. See otsus on avaldatud ajalehtedes. Te kõik olete seda kindlasti lugenud. Aga ma soovitan seda dokumenti veel ja veel kord uurida, eriti kolhooside esimeestel, kõigil juhatuste ja revisjonikomisjonide liikmetel, sest see on meie kolhooside tööprogramm terveks eelseisvaks ajajärguks. See on programm võitluseks meie kolhooside organisatsioonilise ja majandusliku kindlustamise eest, nende töö igakülgse parandamise eest.

23. detsembril k. a. toimub Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei V kongress. Ma olen kindel, et meie vabariigi noored kolhoosid seda suursündmust meie vabariigi elus vastu võtavad uute töösaavutustega, et suur osa neid puudusi ja väärnähtusi, mis kolhoosides praegu esinevad, selleks tähtpäevaks juba on kõrvaldatud. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kolhoosnikute esimene kongress peab andma suure tõuke selleks, et meie kolhooside tööd kiiresti parandada.

Seltsimehed! Ma ei saanud oma kõnes, mis lubatud ajast juba pikemaks on veninud, käsitleda kõiki küsimusi, mis meie kolhooside töös päevakorras on. Loodan, et kongressi saadikud võtavad aktiivselt sõna ja räägivad kolhooside töökogemustest, jutustavad saavutustest, puudustest ja vigadest ning püüavad leida abinõusid, kuidas neid puudusi ja väärnähtusi kõrvaldada, lähtudes partei ja valitsuse otsustest, kuidas töötada hästi, nii nagu seda nõuavad meie partei ja nõukogude võim, nagu seda nõuab seltsimees Stalin.

Ma loodan, et käesolev kongress on ühtlasi suureks kooliks meie kolhooside kaadrile, sest siin vastastikku töökogemusi vahetades õpime oma kolhooside töökogemusi paremini tundma. On vaja, et meie põllumajanduse mitmesuguste alade eriteadlased sõna võtaksid ja kongressi saadikuile jutustaksid konkreetseist tööaladest, kuidas on tarvis töötada, mis on tarvis teha, et kolhooside tööd kiiresti parandada.

Seltsimehed! Meie vabariigi kolhooside töös on esimese aasta jooksul olulisi saavutusi, kuid on ka palju puudusi ja vigu. Ulesanne seisab eelkõige selles, et tugevdada kolhoosnikute klassilist valvsust, et tugevdada võitlust kulakute ja natsionalistlike olluste vastu. See on esimene nõue kolhooside töö parandamiseks. Meie peaulesanne seisab selles, et kõiki olemasolevaid kolhoose organisatsiooniliselt ja majanduslikult kindlustada. See tähendab töö organiseerimise parandamist, töödistsipliini parandamist ja töötasu korralduse parandamist. Kõik jõud tuleb sellele tööle suunata.

Paljud kolhoosid on võtnud endale nimeks Uus Tee, Uus Elu, Tulevik jms. Need on sümboolsed nimed, mis räägivad meie töötava talurahva tahtest võidelda uue, parema elu eest, sotsialistliku majanduse ülesehitamise eest põllumajanduses, ja meie sammume julgelt seda uut teed mööda, mille meile on kätte näidanud meie suured juhid Lenin ja Stalin, bolševike partei. Lenini ja Stalini partei juhtimisel, seltsimees Stalini juhtimisel võidavad meie noored kolhoosid ja kolhoosnikud kindlasti kõik raskused ja puudused, mis esinevad nende töös, ja meie kolhooside töö saab andma üha suuremaid ja tublimaid tulemusi.

Seltsimehed kolhoosnikud!
Soovin teile visadust, töötahet ja kõige paremat edu sotsialistliku põllumajanduse rajamisel ja tugevdamisel, kommunismi ehitamisel Nõukogude Eestis.

Elagu Eesti NSV kolhoosnikute esimene kongress!

Elagu meie töötav talurahvas!

Elagu meie noored kolhoosid ja meie tublid, eesrindlikud kolhoosnikud!

Elagu bolševike partei!

Elagu nõukogude rahvaste suur juht ja meie õpetaja, meie armastatud seltsimees Stalin! (Kauakestvad tormilised kiiduavaldused, mis paisuvad ovatsiooniks. Kõik saalisviibijad tõusevad püsti ja tervitavad tuliselt seltsimees Stalinit.)

Sm. RAMMU

HOIAME RÄNDPUNALIPPU KINDLALT OMA KÄES

*Läänemaa Kirbla valla Edu kolhoosi esimehe sm. RAMMU
sõnavõtust*

Seltsimehed! Ma tahaksin lühidalt peatuda Edu kolhoosi töö juures tema organiseerimise päevist peale.

Edu kolhoos Kirbla vallas Läänemaal organiseeriti 9. aprillil 1948. Peab ütleva, et meilgi mõned arvasid, et ega kolhoosist üldse midagi välja ei tule. Vaenlane agiteeris ringi terve kuu aega ja läks lõpuks nii jultunuks, et hakkas tapmisi toime panema, telefonivõrku rikkuma jne.

Kuid pärast seda, kui sain kolhoosi liikmetele asja selgeks teha ja nad said aru olukorrast, hakkas kolhoosis töö

korraga paranema. Kevadkülv tehti õigeaegselt, sellele järgnesid sügiskülvi ettevalmistamine ja heinategu.

Kevadkülvil ajal organiseeriti kolhoosis lülide vahel sotsialistlik võistlus kõrgete saakide saamiseks, mille tagajärjel saime hektaarilt: 18 tsentnerit talivilja, valikpõldudel koguni 27—33 tsentnerit. Suvivilja keskmine saak hektaarilt oli 24 tsentnerit ja valikpõldudel 28 tsentnerit, aedvilja keskmine saak 500 tsentnerit ja kartulisaak 200 tsentnerit hektaarilt.

Need saavutused ei tulnud muidugi kergelt, nendega käis kaasas pingerikas töö.

Kui võtta Edu kolhoosi pindala, siis tuleb meil 10 ha põldu ja 15 ha heinamaad iga kolhoosi liikme kohta. Meie kolhoosis töötasid kõik — suured ja väikesed, vanad ja noored. Näiteks aedvilja kasvatamisel töötasid meil vanemad inimesed ja koolilapsed-pioneerid, millest ka ajakirjanduses on juttu olnud. Valitsus ja partei hindasid meie tööd kõrgelt, ja kolhoosnikud andsid sõna, et nad edaspidi töötavad veel paremini.

Tahaksin peatuda kolhoosi organiseerimise ja tööhoogsuse küsimusel, kus tuleb ette takistusi. Nagu teame, on vastrajatud kolhoosimajandusel tarvis mõningaid tootmis- ja tarbeesemeid, mida peab laskma linnas teha. Vaatame, kuidas mõned organisatsioonid meile vastu tulevad. Haapsalu remondikontor võttis sildi valmistamise eest 137 rubla, 37 rubla töötasu ja 100 rubla 50 sm pleki eest. Edu kolhoos on andnud 22 t piima üle plaani meiereisse, aga kuidas Kasari meierei sellest aru saab? Kui palusime kord nende autot vedudeks, siis oldi sealtpoolt lahked vastu tulema ja öeldi, et meid aidatakse šefluse korras. Auto sõitis Tallinna ja sealt tagasi Haapsallu, milleks kulus 3 päeva. Hiljem esitati meile selle sõidu eest 1220-rublaline arve. Sama meierei autoga veetakse kulakute ja nende sabarakkude puid, mille eest raha sisse ei kasseerita. See näitab, millise mõõdupuuga siin kolhoose mõõdetakse. Maakonnä põllumajandusosakonna ja traktorijaamade töös võib samuti suuri puudusi märkida. Agronoomid varustasid tänava kolhoosi mitteõige aedviljaseemnega. Kui naerid valmisid, saime loomanaerite asemel väikesed naerid. Seega oli meil naerisaak sügisel tunduvalt väiksem. Saadud „looma-

peediseemnest" kasvasid suhkrupeedid. Oli nähtavasti antud mingit segasorti, mille tagajärjel saime 200 tsentnerit vähem saaki hektaarilt.

Mis see tähendab? See näitab seda, et kusagil on tegemist kuritarvitusega, et kolhoosile antakse kvaliteetseemne asemel mingisugust prahti.

Nüüd traktorijaamade tööst. Sipa traktorijaam kolhoosi majanduslikule tõusule meil kaasa ei aita, jättes sõlmitud lepingud täiesti täitmata. Ei tea, mille eest traktorijaama töötajaile palka makstakse?

Kui kolhoos kevadel Lihula sovhoosist kapsataimi ostis, siis ütles agronoom, et need taimed üldse ei kasva. Kuid kolhoosnikud kasvasid nendest kapsad, mis andsid 500 tsentnerilise saagi hektaarilt. Kuidas suhtuvad maakonna agronoomid kolhoosidesse? Siin võime näha järgmist pilti. Läänemaa Täitevkomitee põllumajandusosakonna agronoomi Väljaku isa astus kolhoosi. Hiljem, kui poeg oli kodus käinud, võttis isa oma avalduse kolhoosi astumise kohta tagasi, nähtavasti poja mõjutusel. Agronoom Männik ei ole üldse esitanud sooviavaldust kolhoosi astumiseks, sest ta ei poolda kolhoosi.

Tõsist tähelepanu tuleb maakonnas pöörata ka klassivõitluse küsimusele. Kulakud on asunud loomi hävitama. Niisugune klassivaenulik nähtus tuleb kohe likvideerida.

Selleks et meie kolhoosimajandus teeks edusamme ja iga kolhoos ning kolhoosnik muutuks jõukaks, on vaja kiiresti niikaugemale jõuda, et kolhoosis ei oleks ühtegi inimest, kes ei töötaks ausalt ja täie ennastsalgavusega.

Tänavu, nagu kuulsime, on paljud kolhoosid märkimisväärsed töötulemusi saavutanud. Kolhoosides on esile kerkinud juba palju kõrgete saakide meistreid. Kui nüüd tagasi koju läheme, aitame kogu jõuga kaasa selleks, et neid tuleval aastal oleks rohkem.

Meie Edu kolhoosi liikmed, nii noored kui vanad, lubasid töötada veelgi paremini ja kindlalt hoida punast rändpunalippu oma käes. See on üsna raske ülesanne, sest võistlejaid on palju.

Me töötame, et ehitame Eesti NSV-s üles uue sotsialistliku põllumajanduse ja püüame oma tööga mitte maha jääda teistest vennasvabariikidest. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Sm. JULIUS AAMISEPP

TEADUSE ABIL VÕITLEME KÕRGETE SAAKIDE EEST

*Stalini preemia laureaadi, põllumajandusteaduste doktori
sm. JULIUS AAMISEPA sõnavõtust*

Seltsimehed! Mul on suurimaks auks olla Eesti kolhoosnikute I vabariikliku kongressi delegaatide hulgas. Lubage üle anda minu palavaim seltsimehelik tervitus Nõukogude Eesti sotsialistliku põllumajanduse avangardile, meie kolhoositalurahvale. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Eesti NSV praeguse põlve talurahvale on osaks langenud austav ülesanne: teostada meie põllumajanduse sotsialistlik ümberkorraldus, et sel alusel meie küla kiirele arengule ja õitsengule viia. Selle suure ajaloolise ülesande edukaks

teostamiseks peame rakendama kõik oma võimed ja teadmised.

Oma tänases sõnavõtus tahaksin lühidalt peatuda paaril aktuaalsemal küsimusel, mis meil ees seisavad.

Sotsialistliku põllumajanduse üheks tähtsamaks ning põhilisemaks ülesandeks on tõsta võimalikult kiiresti meie põllukultuuride toodangut ja selle väärtust. Nõukogude Eesti põllumajanduse eesrindlased ja novaatorid on sel alal juba nimetamisväärseid tulemusi saavutanud, nagu 20—30 tsentnerit teravilja ja 200—300 tsentnerit kartuleid hektaarilt. Kuid see ei tähenda veel sugugi seda, et me peaksime nende saavutustega rahule jääma. Ei, hoopis vastupidi: peame pidevalt oma põllukultuuride saake tõstma, nii et me juba kõige lähemal ajal saaksime 30—40 tsentnerit teravilja ja 300—400 tsentnerit kartuleid hektaarilt.

Kuid meie põllumajanduse eesrindlaste saavutused ei tohi jääda ainuüksi nende rekorditeks, vaid nende järgi peavad joonduma ka kõik teised põllumajandid. Siin on meil abiks ja juhendiks Nõukogude Liidu tähtsate teadlaste Mitsurini, Viljamsi ja Lössenko põlluviljakuse tõstmise teadus ja eesrindlike kolhooside saavutused. Täna pole võimalik neil õpetustel ja saavutustel peatuda, seda tuleb teha eeloleval talvel kirjanduse ja kursuste kaudu. Kuid peatun ühe taimekasvatuse küsimuse juures, mis vajab kõige lähemal ajal lahendamist, ja nimelt: kõik kolhoosid peavad muretsema endile vähikindlate kartulisortide seemet, kus see veel puudub.

Miks on see nii tähtis? Esiteks on see tähtis vähkhaiguse tõrje mõttes, sest pole teist nii mõjuvat vahendit selle haiguse tõrjeks kui just vähikindlate sortide kasvatamine.

Vähkhaiguse sissetoomine ja levik võivad ka meil kergesti ette tulla, nagu seda näitavad Läti ja Leedu nõukogude vabariigi kogemused, kus see haigus 2—3 aasta eest ka tundmatu oli, aga kus nüüd on avastatud hulk haigusekoldeid. Samuti on teada vähkhaiguse koldeid Leningradi oblastis. Seepärast peame olema alati valmis selle tõrjeks. Ja õnneks oleme ses suhtes paremas seisukorras kui ükski teine liiduvabariik: meil kasvatatakse suhteliselt kõige rohkem vähikindlaid sorte. Kuid neid ei leidu ühtlaselt üle vabariigi. Läänepoolses osas, Lääne-, Hiiu- ja Saaremaal,

osalt ka Pärnumaal, kasvatatakse neid võrdlemisi vähe, Viru-, Järva-, Harju-, Tartu- ja Viljandimaal kaunis palju, eriti Virumaal. Kokku on käesoleval suvel üle terve Eesti NSV tunnustatud ja registreeritud 13 110,61 ha vähikindlaid kartulisorte. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse kohaselt peame juba 1949. a. alates üle minema vähikindlate sortide kasvatamisele. Kahtlemata saab seda ülesannet peaaegu täielikult täita vaid osa maakondi, kuid osa mitte, sest pole tarvilikul määral seemnematerjali. Seepärast on Lääne-, Hiiu- ja Saaremaa Täitevkomiteel ülim aeg kindlustada endale teatud kogused vähikindlaid sorte, sest kevaldel on olukord ses suhtes palju raskem, tagavarad on talve jooksul ära kasutatud. Muidugi on praegu seemnekartulite transport seotud suure riisikoga, see peab kevadeks jääma. Kuid juba nüüd on vaja kokkuleppele jõuda sovhooside, kolhooside ja õppemajanditega, kus neid rohkem kasvatati, et nad kevadeks reserveeriks teatud kvantumi seemet. Meil oli möödunud suvel suur kartulisaak. Mõnes sovhoosis saadi sadu tonne vähikindlaid kartuleid ja osa sellest on siiski võimalik seemnematerjalina säilitada. Samuti võivad siin kolhoosid ise endid aidata. Kui tervet kolhoosipõldu pole võimalik seemendada vähikindla sordiga, siis vähemalt kolhoosi seemnepõllu osa, mis võib olla 2—3 ha suur ja kust saab järgmisel, 1950. aastal, 10—15 ha jaoks seemet.

Millised on vähikindlad sordid ja millised mitte, sellest on küllalt kirjutatud ja räägitud. Kõigis ajalehtedes, pealeselle ajakirjades, eribrošüürides jne. on sellest juba aastaid juttu olnud. Tulevasuvine ülevaatus näitab, kuidas meie kolhooside juhatused, eriti esimehed, on täitnud seda tähtsat rahvamajanduslikku ülesannet vähikindla seemnekartuli kasutuselevõtmiseks.

Teine põhjus vähikindlate sortide kasvatamiseks on nende suurem tootmisvõime. Palju aastaid kestnud võrdlused näitavad, et Eesti NSV oludes on nende mugulasaak keskmiselt 10—20% kõrgem kui meil levinud mittevähikindlail sortidel, s. o. umbes 10—30 tsentnerit hektaari kohta. Seda asjaolu tuleb arvestada.

Seoses sellega tahan lühidalt puudutada üht teist eesrindliku põllumajanduse tootmisprobleemi, nimelt, kuidas

kindlustada pidevat kõrgete saakide saamist. Siin on hea sordi kõrval väga suure tähtsusega ka seemnematerjali tootmise agrotehnika.

Olete kindlasti kõik ajalehtedest lugenud Nõukogude Liidu silmapaistvate teadlaste Mitšurini, Lõssenko ja teiste töödest ning saavutustest ja olete nendega enam-vähem juba tuttavad, kuid ma tahaksin siin teie tähelepanu juhtida ühele akadeemik Lõssenko poolt ülestõstetud probleemile, nimelt seemnevilja kasvatamisele kõrgel agrofoonil. Akadeemik Lõssenko õpetab, et kasvutingimuste järgi muutub ka taime loomus, muutuvad tema pärilikud omadused. See tähendab, et taimetele soodsais kasvutingimustes, s. o. kõrgel agrofoonil, areneb ja kasvab suurema tootmisvõimega seeme kui halbades oludes. Heade kasvutingimuste mõjul muutuvad ka taime pärilikud omadused, need paranevad, sest siin arenenud seeme on võimeline andma jällegi suuremaid ja väärtuslikumaid saake.

Seepärast tuleb igas kolhoosis igale viljaliigile jätta seemnepõlluks kõige parem põlluosa, mida agrotehniliste reeglite järgi korralikult haritakse, hästi väetatakse ja kasvuajal eeskujulikult hooldatakse. See ongi see kõrge agrofoon, mis on taime tootmisvõimele niisama tarvilik kui päikesevalgus ja -soojus ning parajal ajal sademed.

Need paar kokkuvõtet tahtsin teile anda, et te koju minnes neid tõsiselt kaaluksite, sest sellest olenevad olulisel määral teie kolhoosi saagi kõrgus ja väärtus. (Kiiduvad.)

Sm. SOO

VÄHENE ABI

Rakke valla Tuleviku kolhoosi esimehe sm. SOO sõnavõtust

Meie kolhoos on veel noor ühismajand. 13. septembril ühines kolhoosi 24 üksiktalu üldsuurusega 753,86 ha, millest põllumaad on 371,89 ha. Talvvilja alla seemendasime tänavu 57,43 ha. Seda pole küll palju, kuid edaspidi laiendame külvipinda veel tunduvalt ja võtame rohkem maad ristiku alla. Meie praegused ristikupõllud ei suuda rahuldada üha kasvavat loomasööda vajadust, sest pearõhu oma kolhoosis paneme loomakasvatusele. Piimakari ja sead — need on kolhoosi jõukuse alus. See juba elluviidud juhtmõte leiab kolhoosis süvendamist ning edasiarendamist ja on meie töö edasise korraldamise aluseks.

Töötulemused külvipinna laiendamisel ja tugeva sööda-
baasi loomisel oleksid võinud aga hoopis paremad olla, kui
oleks meid rohkem abistanud Järva-Jaani traktorijaam.
Kuid traktorijaama juhtkonna ja traktoristide ebanõukogu-
liku töösesuhtumise tõttu on esinenud fakte, mis näita-
vad, et mainitud isikud ei seisa oma ülesannete kõrgusel.

Järva-Jaani traktorijaama direktor oli algul lahkesti
nõus meid abistama. Leppisime kokku 50 ha uudis- ja söö-
dismaa künnile. Tuli kohale traktor ja töötas 4 nädalat. Ja
mis te arvate, kui palju ta kündis? Ainult 13 ha, ja nimelt
sellepärast nii vähe, et pool tööajast kulus traktori remon-
timiseks. Saadeti abiks veel teine traktor, sest esimest pol-
nud lõpuks võimalik parandada vajalike osade puudumi-
sel. Aga ka teise traktoriga polnud midagi peale hakata.
Kündis ära 2 ha ja „ütles äkki üles“. Seisis kaks nädalat.
Lõpuks sõitis traktorijaamast kohale brigadiir, kündis 4 ha
ja jälle laager katki. Küsisin, et kuidas nüüd, meil on tar-
vis 10 ha üles künda, mis saab edasi. Aga midagi ei tulnud
tööst välja. Kaks päeva tagasi läks brigadiir minema ja
10 ha raba on kündmata. Kui traktorijaam meie kolhoosi
uudis- ja söödismaa künnil ei abista, ei saa me kevadel
vilja maha teha.

Mõni sõna metsatööst. Andsime lubaduse täita oma
metsaraiekohustus Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolut-
siooni 31. aastapäevaks. Kolhoosnikud pidasid sõna ja üle-
tasid plaani lubatud tähtajaks 10,5% võrra. Välja vedada
tuleb meil 450 tm metsamaterjali. Olen kindel, et me sel-
legi tööga õigeaegselt toime tuleme. Meie edasise töö hu-
vides oleks vajalik, et traktorijaamade töös esinevate
puuduste kõrvaldamisele senisest rohkem tähelepanu osu-
tataks ja rangemaid abinõusid tarvitusele võetaks kula-
kute vastu.

Sm. BOJAR

KINDLAL TÕUSUTEEL

*Leningradi Oblasti TSN Täitevkomitee esimehe asetäitja
sm. BOJARI kõnest*

Seltsimehed! Te olete asunud sellele suurele majanduslikule ja poliitilis-organisatsioonilisele tööle, mis kogu Nõukogude Liidu vanemais vennasvabariikides, sealhulgas ka Leningradi oblastis, viidi läbi juba aastate eest. Leningradi oblasti kolhoositalurahvas jälgib suure tähelepanuga teie tööd põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise alal ja soovib teile kõige paremat edu.

Kolhoosikorra võidu ja selle suure töö tulemusena, mis partei ja valitsus tegid rahuliku ülesehitustöö aastail maa industrialiseerimise alal, muutus Nõukogude Liidu põllumajandus mahajäänust kõige eesrindlikumaks, kaasaegse

tehnikaga varustatud mehhaniseeritud suurpõllumajandamiseks. Kõige selle tõttu tuli meie põllumajandus Suure Isamaasõja perioodil edukalt toime oma ülesannetega, varustades meie armeed ja elanikkonda toiduainetega ja tööstust toorainetega.

Et mõista põllumajanduse sotsialistliku ümberkorralduse alal tehtud töö kogu grandioossust ja neid tulemusi, mis saavutati selle töö tagajärjel, tahan teile jutustada, misugused suured muutused on toimunud meie Leningradi oblasti talupoegade elus.

Mida kujutas endast põllumajandus ja kuidas elasid talupojad endises Peterburi kubermangus enne Oktoobrirevolutsiooni? Suurem osa paremast maast oli ekspluataatorlike klasside käes, talumajapidamistele kuulus vähem kui üks kolmandik. 35% Peterburi kubermangu talupidajaist oli ilma maata ja 34% ilma hobuseta. Põldude viljakus oli äärmiselt madal: teraviljakultuuride alal 6—7 tsentnerit, kartulite alal 70—75 tsentnerit hektaarilt. Kõögiviljakasvatus oli arenenud niivõrd nõrgalt, et kohaliku tootmise arvel võis Peterburi vajadusi kõögivilja alal rahuldada ainult 1—2% ulatuses. Parem ei olnud lugu ka loomakasvatusega.

Äärmine puudus ja viletsus sundisid suurt osa Peterburi kubermangu elanikkonnast väljas hooajatöödel teenistust otsima.

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni tulemusena said talupidajad oblastis, nagu kogu meie maal, ekspluataatorite maa, kuid olles majanduslikult nõrgad väiketootjad ei suutnud nad oma majapidamist mehhaniseerida, tarvitusele võtta uusimaid põllutöömehhanismid ja eesrindlikku agrotehnikat. Üksiktalundid jäid väikekaubatootjaks ega suutnud rahuldada meie maa vajadusi põllumajandussaaduste alal.

Täites meie partei XV kongressi otsuseid, saavutasid Leningradi oblasti talupojad suurimat edu põllumajanduse sotsialistlikul ümberkorraldamisel. Enne sõda oli meie oblastis organiseeritud 2904 kolhoosi, mis ühendasid 98,2% kõigist talundest rohkem kui 350 000 elanikuga. Kolhooside külvipind moodustas 330 000 hektaari, millest 57 000 ha oli kõögivilja ja kartulite all. Kolhooside kari koosnes

275 000 loomast, kelle hulgas 72 000 hobust, 124 000 veist, 35 000 siga, 42 000 lammast ja kitse. Peale selle oli kolhoosnikute isiklikus kasutuses 72 000 veist, 30 000 siga ja 138 000 lammast ja kitse.

Kolhooside abistamiseks oli riigi poolt organiseeritud 48 traktorijaama, kelle käsutuses oli traktoreid üldvõimsusega üle 25 000 hobujõu, 175 kombaini ja teisi masinaid, mis tagasid põllumajanduslike tööde mehhaniseerimise.

Kogu külvipind oli enne sõda kaks korda suurem kui revolutsioonieelsel perioodil. Paljud kolhoosid kogusid hektaarilt 1000-puudaseid köögivilja- ja kartulisaake. Reas kolhoosides oli keskmine aasta-piimatoodang lehma kohta üle 3500 liitri.

Nõukogude inimeste rahuliku töö katkestas saksa fašistlike anastajate kallaletung meie maale. Sõja esimestel kuudel tungisid Saksa sõjaväed Leningradi oblasti piiridesse ja tekitasid põllumajandusele suurt kahju. Fašistlikud rööv-vallutajad hävitasid 2032 kolhoosiküla, põletasid ja purustasid üle 56 000 elamu, üle 50 000 majapidamishoone. Saks-lased tapsid või viisid Saksamaale üle 92 000 hobuse, 220 000 veist, üle 220 000 lamba ja kitse, peaaegu kõik sead. Nad rüüstasid kõik põllumajandusmasinad ja -inventari, masina-traktorijaamad ja töökojad. Kaugeltki mitte täielike andmete järgi ületab saksa fašistide poolt Leningradi oblasti kolhoosidele ja asutistele tekitatud kahju 19 miljardit rubla.

Oblasti vabastamisel saksa okupantidest moodustas külvipind vähem kui ühe viiendiku 1940. aasta külvipinnast. Maatasa tehtud kolhoosikülade asemele tuli ehitada uued.

Tänu valitsuse suurele abile ja seltsimees Stalini isiklike hoolitsusele meie oblasti majanduse kiireima taastamise ja arendamise eest, tänu kolhoosnikute ennastsalgavale tööle suutsime me ennenägemata lühikese ajaga tunduvalt parandada neid haavu, mis sõda oli tekitanud meie oblasti majandusele. Võin teile teatada, et sõjajärgseil aastail on kolhoosides taastatud ja üles ehitatud üle 22 000 majapidamishoone ja üle 35 000 elamu. Oblastis on taastatud üle 2000 kolhoosi ja 39 traktorijaama üle 17 500-hobujõulise traktoripargiga.

Taastatud kolhoosides on külvipinnad tõusnud sõjaeelse tasemeni ja köögivilja ning kartuli külvipind on sõjaeelsest isegi suurem.

Suurt tööd on tehtud ka loomakasvatuse taastamisel: praegu on kolhoosides rohkem veiseid kui enne sõda. Nii väljendus kolhoosikorra suur elujõulisus ka selles, et saksa okupatsiooni hukatuslikud tagajärjed likvideeriti lühikese ajaga. Kolhoose taastades rajame me nende majanduselu kindlale alusele, kasutades täielikult eesrindliku agronoomiateaduse saavutusi, Mitsšurini, Viljamsi, Lössenko õpetusi. Juba käesoleval aastal viime lõpule õigete heinaviljeluskülvikordade rakendamise oblasti kõigis kolhoosides.

Käesoleval aastal täitis meie oblast ennetahtaegselt riikliku viljavarumisplaani: 17. oktoobril raporteeris Leningradi oblast seltsimees Stalinile, et oblasti kolhoosid ja sovhoosid on täitnud oma kohustuse ning andnud riigile 120 000 puuda vilja üle plaani. Samuti täideti enne tähtaega riiklik kartulivarumisplaan. Kartuleid anti riigile 343 000 puuda rohkem kui 1947. aastal.

Oblasti kolhoosid tulid edukalt toime ka loomakasvatuse saaduste varumisega. Piimamüügikohustus täideti enne tähtaega. Kõrge viljasaak ja loomakasvatuse tõus tagavad kolhoosnikuile tubli normipäevatasu.

Me ei kahtle selles, et lähemal aastail meie edusamud põllumajanduses mitmekordistuvad. Selle tagatiseks on meie kolhoosnikute ennatsalgav töö ning bolševike partei ja Nõukogude valitsuse abi.

Elagu Nõukogude Liidu rahvaste paljurahvuseline pere!

Elagu meie kommunistlik bolševike partei, kes viib meid võidult võidule!

Elagu meie Nõukogude valitsus!

Elagu meie armas juht ja õpetaja seltsimees Stalin!
(Saalis tormilised kiiduavaldused.)

Sm. ROHTLA

MEIE SAAVUTUSTE TÕTTU ON KASVANUD KOLHOOSI LIIKMETE ARV

Väätsa valla Esimese Mai kolhoosi kolhoosniku sm. ROHTLA sõnavõtust

Seltsimehed! Kõigepealt lubage esimese ülevabariigilise kolhoosnikute kongressi delegaatidele üle anda meie Esimese Mai kolhoosi kolhoosnikute palavaimad tervitused. (Kiiduavaldused.)

Lubage lühidalt kõnelda meie kolhoosi tööst ja saavutustest.

Meie Esimese Mai kolhoos organiseeriti 27. aprillil 1948. a. ja sinna koondusid 32 perekonda, liites 912,18 ha maad, sellest põldu 286,97 ha. Kuigi asusime kolhoosi alles kevadkülviperioodil, oleme suutnud juba mõndagi ära

teha. Kohe pärast kolhoosi kinnitamist alustasime kolhoosi kaasatoodud inventari ühistamist ja tulime sellega kiiresti toime. Ühistasime 58 hobust, neist noori 18 ja 44 veist, neist 28 lüpsilehma. Uhtlasi asusime kohe ka kevadkülvitöödele ja lõpetasime need 15. maiks, olles seemendanud 106,10 ha.

Kevadkülviga tulime õigeaegselt toime selletõttu, et meil moodustati kohe tööde alguseks lülid, kes töötasid neile kinnistatud põldudel täie innuga. Pingelises võitluses kõrgete saakide eest kujunes sügisel keskmiseks teraviljasaagiks 19,29 tsentnerit hektaarilt. Kõrge saagi põldudelt sai aga I lüli keskmiselt 27 tsentnerit hektaarilt, kuna II lüli sai 20,98 tsentnerit. Lülide hoolsa töö tulemusena koristati vili õigeaegselt ja kadudeta. Selle tagajärjel saame normipäeva kohta vähemalt 10 kg teravilja, millest oleme 6 kg juba avansina kätte saanud.

Kohe kevadel alustasime ka uudismaa harimist, mida meil on haritud 17,5 ha. Tänavu sügisel rajasime juba 1 ha viljapuuaeda 100 õunapuuga. Kõrvuti viljakoristamise ja -peksemisega tehti tallide sisemist remonti, ja nüüd on kõigil loomad soojad ja korras tallid-laudad. Kolhoosil ei olnud algul kanu ega sigu, nüüd on kanu 100 ja sigu 27.

Oma saavutustega suutis meie kolhoos juba esimesel olemasoluaastal näidata ümbruskonna talupidajaile kolhoosikorra paremusi üksiktalupidamisega võrreldes. Ja et üksiktalupojad on sellest aru saanud, tõendab juba see, et meie artell on kasvanud. Kui algul oli kolhoosis 32 perekonda, siis nüüd on neid 55. Seega on juurde tulnud 23 perekonda.

Raskusi teeb meile asjaolu, et meil ei ole veoautot. Asume 20 km kaugusel raudteejaamast ja maakonna keskuselt, mis pärast veoauto oleks väga vajalik. Selle saamiseks ei ole meid aga abistatud, kuigi meil on summad auto ostmiseks olemas.

Sm. STANISLAV LEITAN

ARENDAME OMA MAJANDUST IGAKÜLGSELT

Läti NSV kolhoosi „Nakotne“ esimehe sm. LEITANI sõnavõtust

Seltsimehed! Lubage mul kõnelda vene keeles. Räägiksin eesti keeles, kuid ei oska. Kui räägiksin aga läti keeles, ei saaks minust keegi aru, seepärast valisin selle tee ja hakkas kõnelema meie ühises keeles — vene keeles. (Kiiduvad.)

Seltsimehed! Lubage teile Läti NSV kolhoosnikuilt üle anda tuline bolševistlik tervitus. (Kestvad kiiduvad.)

Meie töötava talurahva — kehvikute ja keskmike — eesrindlik osa asub teadlikult kolhoositeele. Meie vabariigi töötav talurahvas veendub ikka rohkem ja rohkem

selles, et ainult kolhoosikorra juures on võimalik saavutada jõukat ja kultuurset elu.

Kuigi kolhoosikorra vaenlased püüavad igati takistada kolhooside organiseerimist Lätis, asuvad meie keh- ja kesktalupojad kommunistliku partei ja Nõukogude valit- suse juhtimisel kindlalt kolhoositeele, mida tõendab fakt, et kogu vabariigis on juba üle 15 000 talupoja ühinenud kollektiivmajandesse, mille arv ulatub kaugelt üle 700. Möödunud aasta kevadkülviks oli vabariigis loodud neli kolhoosi, nende hulgas kolhoos „Nakotne“ Jelgava maa- konnas, kus esimeheks olen mina.

Need esimesed kolhoosid kogusid hästiorganiseeritud töö tulemusena kõrge viljasaagi, täitsid sügiskülviplaani kõigi kultuuride osas ja saavutasid kõrge tasu normipäevade eest. Nii said esimesed kolhoosid 1947. aastal normipäeva kohta 7 kg teravilja, 6 kg kartuleid, 10 kg koresöötta, 100 g suhkrut ja 10 rubla raha. Noorte kolhooside autoriteet ümbruskonna talupoegade hulgas on tunduvalt tõusnud. Kolhoosides „Nakotne“ ja „Selija“ on käinud rohkem kui 10 000 töötavat talupoega tutvumas noorte kolhooside eluga ja organisatsioonilise tööga. Esimeste kolhooside edusammud on avaldanud suurt mõju töötavale talurahvale. Nii on kolhoosi „Selija“ ümber Selpise vallas asutatud 11 kolhoosi, millega selle valla talupojad on saajaprotsendili- selt kolhoosidesse astunud. Ka mitmes teises vallas võib märkida samasugust edu. Ja 1948. a. kevadkülvile läksid kõigiti ettevalmistunult vastu juba 189 kolhoosi.

Seltsimees Stalini ees võetud kohustuste täitmiseks ei säästnud kolhoosnikud oma jõudu ega oskust, et saavu- tada kõrgemaid saake põldudel ja rohkem toodangut karja- majanduselt. Ennastalgavat tööd kogu põllumajandusaasta kestel kroonis edu. Paljudes kolhoosides koguti keskmiselt 20—25 tsentnerit teravilja hektaarilt, mõned lülid said aga 25—30-tsentnerilise hektaarisaagi. Tubliks osutusid ka kar- tulisaak (200—250 ts. hektaarilt) ja suhkrupeedisaa (300— 400 ts. hektaarilt).

Märkimisväärne on samuti edu loomakasvatuse alal. Nii sai Stalini-nimeline kolhoos Vlaki maakonnas kesk- mise piimatoodanguna kuni 4000 liitrit lehma kohta aastas. 3000—4000 liitrit piima aastas lehma kohta on

meie kolhooside paremate loomakasvatusfarmide töötulemuseks.

Nii osutusid need 189 kolhoosi 1948. a. jooksul primaiks agitaatoreiks kolhoosikorra eest. Praegu on meil lisaks 700 kolhoosile üle 300 initsiatiivgrupi. Kogu vabariigis on üle 7% talupidajaist kolhoosidesse ühinenud, kuid üksikuis maakondades ulatub see protsent 40-ni.

Nüüd mõni sõna meie kolhoosist „Nakotne“, mis loodi 20. novembril 1946. Organiseerimispäeval astusid kolhoosi 12 perekonda: 5 sulase ja 7 kehviku perekonda. Keskmikud siis veel ei usaldanud seda sammu astuda. Kulakud tegid aktiivselt kolhoosidevastast tööd, levitasid mitmesuguseid kuulujutte. Esimestel kuudel oligi tegemist mitmete raskustega: puudusid kogemused ja vastav kaader suure kollektiivmajapidamise juhtimiseks. Praktilises töös osutusid meile aga suureks abiks vanemate vennasvabariikide kolhooside töökogemused. Käesoleval momendil on meil juba ette valmistatud kolhoosi põhikaadrit, juba teist aastat töötab meil kolhoosi esimeeste kool, on koole, kus valmistatakse ette brigadiire, zootehnikuid ja traktoriste.

Valitsuse hoolitsusel oleme saanud kaks veomasinat, ehitusmaterjali, põllutööriistu, mineraalväetisi jne. Tõhusat abi sai meie kolhoos traktorijaamalt.

Siin tahaksingi peatuda traktorijaamade töö juures. Tõsi, traktorijaam on tähtis tegur kolhoosidele. Kui traktorijaam ei anna tõhusat abi, siis ei ole ka meie võimelised täies ulatuses täitma oma ülesandeid kodumaa ees. Käesoleval aastal tegi meid teenindav traktorijaam omalt poolt kõik selleks, et saak meie põldudel oleks maksimaalne. Kuid me ei pea seda lõplikuks, vaid koostöös traktorijaamaga tahame saavutada palju paremaid saake. Peab märkima, et meie traktorijaam töötas väga hästi, ja ma soovin, et kõik Eesti traktorijaamad samuti abistaksid oma kolhoose. Tänu traktorijaama heale tööle saime juba 1947. a. keskmiselt 15,2 tsentnerit teravilja ja 114 tsentnerit kartuleid hektaarilt. Sama aasta jooksul panime aluse kolmele loomakasvatusfarmile — piimakarja-, sea- ja linnukasvatusfarmile. Siit saime ka suurema osa rahalisest tulust, mis ulatus 424 000 rublani. Riiklikud kohustused täitsime tähtajaks ning valmistusime õigeaegselt järgnevaiks põllumajandus-

aastaks. Nii kindlustasime juba esimesel aastal iga normipäeva kohta tubli tasu: 6,6 kg vilja, 3 kg kartuleid, 100 g suhkrut ja muid saadusi ning 10 rubla raha. Paremad kolhoosnikud, kes kogu aasta ausalt töötasid, said hea tasu. Näiteks Liekne perekond (kaks töövõimelist inimest) sai üle 5 tonni teravilja, 2,5 tonni kartuleid, 54 kg suhkrut ja 6000 rubla raha. Sm. Liekne lülis sai iga liige lisaks veel progressiivtasu näol 2,6 kg teravilja iga normipäeva kohta põlluviljakusplaani ületamise eest.

Meie edusamme nähes, hakkasid ümbruskonna talupojad, kes varem kahtlesid, avaldusi esitama nende vastuvõtmi-seks kolhoosi. Praegu on meil üheks pereks liitunud 74 talu 1056 ha maaga, millest põldu on 371 ha.

Oma kahe olemasolu aasta kestel on meie kolhoos märkimisväärseid edusamme teinud kõigil majandusaladel. Keskmine teraviljasaak oli tänavu 22,4 tsentnerit hektaarilt. Talirukist kogus kolhoos 49 hektaari suuruselt pindalalt keskmiselt 27,2 tsentnerit hektaarilt. Kommunistlike noorte lüliivanem Artur Tšikste sai oma lüliga 12 hektaari suuruselt pindalalt 31,7 tsentnerit hektaarilt. See noorte saavutus on kõigi nõukogude agrotehnika reeglite rakendamise tulemus.

Tublisti on kasvanud meie kolhoosi piimakari, ulatudes käesoleval momendil 136 peani. Seega on meie kari mul-lusega võrreldes 2,5-kordseks kasvanud. Ka noorkarja üleskasvatamise plaan on ületatud 9 looma võrra, sest jätsime kasvama kõik tänavused vasikad.

Möödunud aastal oli kolhoosnikuil isiklikuks kasutamiseks pere kohta kaks lehma, kuid arvestades asjaolu, et peamiseks rahaliseks tuluallikaks jääb siiski ühiskari, ot-sustas kolhoosnikute üldkoosolek karja kiiremaks suurendamiseks jätta isiklikuks kasutamiseks ühe lehma ning anda teise kolhoosi ühislauta. See kiirendas omakorda kolhoosi ühiskarja suurendamist. Keskmine piimatoodang lehma kohta oli tänavu 1. veebruarist kuni 11. novembrini 2660 liitrit, mille järgi aasta keskmiseks toodanguks lehma kohta võib arvestada julgesti 3000 liitrit. Muidugi ei rahuldu me nende näitajatega. Oma karja kvaliteedi tõstmisele pühendame praegu suurt tähelepanu. Talveks on meil varutud küllaldane hulk kore- ja jõusööta (viimast kuni

123 tonni). Oma kolhoosi põldudel rakendame akadeemik Viljamsi õpetust heinavälja süsteemist. Teame väga hästi, et ilma kultuurniitude laiendamiseta ei ole me suutelised oma karja suurendama. Kolhoos on edukalt rakendanud ka Mõtšurini ja Lössenko õpetust.

Rahaline sissetulek ulatub meil tänavu 810 000 rublani, mis on kaks korda rohkem kui möödunud aastal. See võimaldas meil edukalt lahendada ülesandeid kapitaalehituste ja -remontide alal. Nii oleme ehitanud 5000-tonnilise mahutavusega viljaaida ja viljakuivati 15-tonnilise läbilaskevõimega päevas. Sisustamisel on praegu 1300 m² suuruse pindalaga kasvuhoone ja 900 raamikohaga taimelava. 1949. a. alguseks saab valmis kasvuhoone, mis annab kolhoosile vähemalt 600 000 rubla lisatasu. Rajamisel on ka hõberebaste kasvatamise farm.

Pärast üldkokkuvõtte tegemist saavad kolhoosnikud normipäeva kohta 12 kg teravilja, 6 kg kartuleid, 150 g suhkrut, 6 kg ristikkeina, 10 kg põhku ja 2 liitrit piima. Avansina on normipäeva kohta kätte antud 8 kg teravilja, 5 rubla raha ja muidprodukte, välja arvatud piimasaadused, mis jagatakse välja aasta lõpul. Kahe töövõimelise liikmega Grintsvadi perekond sai avansina 643 normipäeva kohta 7716 kg teravilja, 3859 kg kartuleid, 3858 kg ristikkeina, 96 kg suhkrut, 1286 liitrit piima ja 6430 rubla raha. Endise sulase Blomnieki perekond, kus on kaks töövõimelist inimest, sai 7180 kg teravilja, 4298 kg kartuleid, 4298 kg ristikkeina, 101 kg suhkrut, 1436 liitrit piima ja 7180 rubla raha. Siin pole arvestatud muidugi tulu, mida kolhoosnikud saavad oma isiklikust majapidamisest.

See edu on tingitud sellest, et me käime seltsimees Stalini näpunäidete järgi, arendades oma kolhoosi kõiki tootmisalaseid.

Meil on olemas oma viie aasta perspektiivplaan (1948.—1952. aastani), mille väljatöötamisel osutas meile tõhusat abi Läti NSV Teaduste Akadeemia. Selles plaanis on ette nähtud kogu põllumajanduslik töö, kõigi kultuuride viljakus, loomade produktiivsus, rahalise tulu kasv ja kolhoosnikute töötasu tõus. Perspektiivplaanis on viimase aasta kohta ette nähtud: rahalist tulu 3 700 000 rubla, teravilja keskmiselt 27 tsentnerit hektaarilt ja piima keskmis-

selt 3500 liitrit lehmalt; veiste arv peab kasvama 426-ni, sigade arv 227-ni ja kodulindude arv 1000-ni. Juba esimese aasta saavutused tunnistavad, et see plaan on täiesti reaalne ja et see kindlasti ületatakse.

Meil on kolhoosis partei- ja kommunistlike noorte organisatsioon. Kommunistid ja kommunistlikud noored etendavad avangardset osa kolhoosi elus, olles eeskujuks teistele. Siin peab märkima, et me pole unarusse jätnud ka kolhoosnikute kultuurilise taseme tõstmist. Meil on oma raamatukogu umbes 1500 köitega, raadio, klubi, tellime mitmesuguseid ajalehti ja ajakirju. Kolhoos on elektrifitseeritud, kusjuures elektrienergiat oleme hakanud rakendada ka tootmisprotsessis.

Seltsimehed! Oleme kindlalt asunud sellele ainuõigele teele, kolhoositeele, millelt meid nüüd ei suuda enam ükski vägi kõrvale juhtida.

Elagu kolhoosikord, töötava talurahva ainuõige tee!

Elagu suur rahvaste sõprus meie paljurahvuselisel võimsal kodumaal!

Elagu Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei, meie võitude innustaja ja organiseerija!

Elagu meie juht ja õpetaja, kolhoositalurahva parim sõber seltsimees Stalin! (Tõrnilised kiiduavaldused.)

Sm. H. KRUUS

TEADUS KOLHOOSIDE TEENISTUSES

Eesti NSV Teaduste Akadeemia presidendi sm. H. KRUUSI kõne

Seltsimehed! Nõukogude Liidus on teadus sotsialismi teenistuses. See on ülendav, haarav ja võluv ülesanne — olla osaline uue ühiskonna, tulevikuühiskonna rajamisel ja teostamisel. Kommunism, mis oli inimkonna parimale osale aastasadade jooksul unistuseks, saab nüüd teoks. Teda ehitatakse meie maal plaanipäraselt ja järjekindlalt bolševike partei ja suure Stalini juhtimisel.

Selles hiiglaslikus ehitustöös ei ole ühtki ala, kus poleks kutsutud osaliseks ka nõukogude teadus. Suured ülesanded on antud meie riigis teadusele ka põllumajanduse alal. Juba senini on teadus etendanud ülisuurt osa meie nõukogude põllumajanduse edasiviimisel selle kõigis harudes. Teadus

võis täita siin oma osa tänu sellele, et teda on õigesti suunatud ja juhitud rahva ja riigi teenimisele. Teadus võis eduga rakendada siin oma saavutusi ka tänu sellele, et ta tööpõlluks on just sotsialistlik põllumajandus. On ju üldiselt teada, kui palju tõkkeid loob teaduse saavutuste ellurakendamisele eraomandusele rajatud põllupidamine. Need tõkked on sotsialistlikus põllumajanduses kõrvaldatud, siin on loodud kõik vajalikud eeltingimused teaduse saavutuste edukaks kasutamiseks.

Sotsialistlik põllumajandus on nüüd hoogsalt laienemas ka Eesti NSV-s. Meil on juba paljudesse tuhandesse ulatuv põlluharijate hulk, kes on jõudnud arusaamisele üksikmajapidamise pidurdavast osast põllumajanduse arenemisel. Nad on asunud üleminekule sotsialistlikule maakasutusviisile, kolhooside loomisele. Sellega on alanud suurima tähtsusega ajalooline murrang Nõukogude Eesti külas. On laienemas ja süvenemas arusaamine, et kollektiivne põllupidamine on igale kolhoosiperale kasulikum kui üksikmajapidamine ja et kolhoosikord on kogu meie rahvamajandust jõudsalt edasiviiv, kogu meie Nõukogude riiki kindlustav kord. Pole kahtlust, et see kõik on võimsa liikumise ja suure pöörde algus meie vabariigi põllumajanduses, kogu meie töötava talurahva elus ja kogu eesti rahva elus. Pole samuti vähimatki kahtlust, et see on suure edu tee ja järjekordse võidutee algus.

Ükski nõukogude patrioot, töötagu ta mis alal tahes, ei saa ega tohi jääda külmaks selle suure liikumise vastu. Suurima südamesoojusega tervitavad meie töötavat talurahvast üleminekul kolhoosikorrale meie nõukogude teadlased. Selles mõttes palun Eesti NSV kolhoosnikute esimest vabariiklikku kongressi vastu võtta kõige südamlikum ja kuumem tervitus Eesti NSV Teaduste Akadeemialt. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Seltsimehed! Südamlik tervitus, mis on siiras ja tuleb healt sõbralt, on juba iseenesest väärtuslik, tuju tõstev ja jõudu andev.

Kuid tervitusest üksi oleks liiga vähe, võrreldes sellega, mida meie vabariiklik Teaduste Akadeemia suudab anda ja on kohustatud andma meie noortele kolhoosidele. Me seisame küsimuse ees, millega ja kuidas peab

meie vabariiklik Teaduste Akadeemia abistama meie kolhoose?

Kolhoosiliikumise arenedes kaalusime seda küsimust meie akadeemia presiidiumis ja vastavais instituutides. Vaatasime selle küsimuse valguses läbi oma instituutide temaatilised tööplaanid. Tulemus oli, et pidasime tarvilikuks teha ainult mõningaid väiksemaid muudatusi oma tööplaanides. Suuremad muudatused ei osutunud tarvilikuks, sest nende küsimuste lahendamine, mille kallal juba töötatakse näiteks Akadeemia Põllumajanduse Instituudis, Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudis, Majanduse ja Õiguse Instituudis, on vajalik ja eluline ka meie kolhooside seisukohalt. Küll aga toob kolhooside asutamine olulise muudatuse meie vastavate instituutide töösse selle poolest, et nüüd peab reas küsimustes laienema uurimistöö baas. Eriti meie Põllumajanduse Instituut ja Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituut peavad oma katsetööd viima ka kolhooside põldudele ja nende lautadesse ja tallidesse. See nõuab neilt instituutidelt suurt ja pingelist organiseerimistööd oma tööalade territoriaalseks laiendamiseks.

Üldse tuleb nõuda ja töö nii organiseerida, et meie teadusliku uurimise asutuste töö väärtuslikud tulemused kanduksid võimalikult kiiresti meie kolhooside tootmispraktikasse. Selleks peavad teadlased ja kolhoosnikud vastastikku üksteisele lähenema, üksteist üles otsima ja omavahel kõige tihedama ja kõige sõbralikuma koostöö looma, et ühiselt tõsta kolhoosipõldude viljakust ja kolhoosikarjade produktiivsust.

Kolhoosid vajavad aga oma praeguses organiseerimisejärgus teaduselt palju suuremat abi kui seda meie teadlased ja teadusliku uurimise asutused nii-öelda harilikus töökorras anda suudavad. Kolhoos, see uus ja kahtlemata elujõuline ning progressiivne maakasutamisevorm, on ühtlasi ka keerukas ja väga nõudlik ettevõtte. Kuigi meie vabariigis on kolhooside rajamisel kasutada Nõukogude Liidu vanemate vabariikide väärtuslikud kogemused, on meil kõikjal palju kohalikke iseärasusi, mis on tingitud meie maastikust, meie küla teissugusest ajaloolisest arengust, meie inimeste teissugusest harjumustest jne. Neid iseärasusi ja kohalikke tingimusi tuleb kõikjal kolhooside organiseeri-

misel arvestada. Ja meie kolhoosid tuleb algusest peale rajada õigetele eluliste alustele, mis on edaspidise töö edukuse põhiliseks eeltingimuseks.

Et tõmmata meie teadlasi mõjukamale ja tagajärjekamale kaasalöömisele kolhooside organiseerimise töös, selleks tuli luua eriorgan — vabariigi põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise abistamise komisjon Eesti NSV Teaduste Akadeemia juures. Me nimetame teda lühenduse huvides lihtsalt kolhoosikomisjoniks. Selle esimeheks on meie akadeemia tegevliige, tuntud mitšuurinlane akadeemik Eichfeld. Liikmeiks on vastavate alade eriteadlased meie instituutide juhtivate töötajate hulgast. Komisjonis on esindatud ka rida põllumajandusala juhtivaid asutusi väljastpoolt akadeemiat.

Esimeseks põhiliseks tööks kujuneb komisjonil kolhooside arendamise perspektiivplaanide koostamine. Juba ühe kolhoosi perspektiivplaani koostamine on suure töömahuga ülesanne, mis nõuab mitmelt asjatundjate brigaadilt tööd paariks kuuks. Sest selleks on tarvis lahendada umbes poolteistkümme põhiküsimust, kindlaks määrata kolhoosi majanduslik põhisuund ja tema tootmisharud; on vaja koostada maakorraldus ja kõlvikute kasutamise plaan, maaparandusplaan, loomakasvatusplaan, söödabaasi organiseerimise plaan ja söötade bilanss, mehhaniseerimis- ja elektrifitseerimisplaan, põllumajandus- ja loomakasvatustoodangu üldbilanss, vesivarustus- ja veemajandusplaan, ehitusplaan, heakorraplaan, majapidamise üldplaan. Perspektiivplaanis on samuti vaja kindlaks määrata majapidamise kõrvalharud ja ettevõtted, üldised kapitalimahutused, tööjõu bilanss ja kulutused üksikute majandusharude järgi. Selle perspektiivplaani koostamisest võtavad peale Teaduste Akadeemia instituutide olulisel määral osa meie Põllumajandusministeeriumi, Arhitektuurivalitsuse ja veel mõne teise asutuse töötajad.

Mõistagi ei saa kolhoosikomisjon organiseerida suure hulga kolhooside perspektiivplaanide koostamist. Esialgu töötatakse kahe, siis nelja ja lõpuks kuue eri tüüpi ja eri maakonnas oleva kolhoosi alal. Valmivad perspektiivplaanid avaldatakse trükis ja nad kujunevad näidiseiks ning mustreiks kolhoosidele oma plaanide koostamisel. Komisjon

võtab ühtlasi need kolhoosid, mille perspektiivplaani koostatakse tema korraldusel, oma šefluse alla, osutab neile plaani teostamisel pidevalt teaduslik-metoodilist abi ja võtab kokku ning üldistab šeflusaluste kolhooside saavutused ja kogemused, et teised kolhoosid võiksid neid oma töös kasutada.

Kolhoosikomisjoni teiseks tähtsaks ülesandeks on kolhooside töö korraldamiseks vajalike populaarsete käsiraamatute ja brošüüride organiseerimine. Selliseid brošüüre, suurusega 2—5 trükipoognat, on komisjonil tuleva aasta kohta kavas 15. Komisjon kavatseb organiseerida kolhoosides ka paar laboratooriumi — ühe zootehnilise, teise agrotehnilise — näidistena sellelaadilistest asutustest kolhoosides.

Kolhoosidega konkreetsete sidemete loomiseks kavatseb Eesti NSV Teaduste Akadeemia korraldada tuleval suvel ühe väljasõidusessiooni ühes oma šeflusaluses kolhoosis.

Massilise kultuuritöö elustamiseks on ette nähtud hulgaliste loengute pidamine kolhoosides ja mõnede alaliste kolhoosilektuuriumide organiseerimine. See ülesanne langeb Kultuurhariduslike Asutuste Komiteele ning Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingu.

Sellised on kõige üldisemais joontes kavatsused meie kolhooside abistamiseks teadlaste pere poolt eesotsas meie vabariikliku Teaduste Akadeemiaga. Need kavatsused viime kindlasti ellu. Et aga meie teadlaste töö oleks sel alal suurimal määral edukas ja viljakas, selleks on vaja, et ühelt poolt meie teadlaste ning teadusliku uurimise asutuste ja teiselt poolt meie kolhooside ning kolhoosnikute vahel tekiks ja areneks kõige südamlikum töökontakt ja sõprus. Oleme veendunud, et sellest tuleb kindlasti palju kasu kolhoosiliikumisele ja kolhooside korraldamisele ning arendamisele meie vabariigis. Kasusaajad on siin ka Nõukogude Eesti teadlased, sest töö kolhooside arendamise ja edasiviimise heaks on meie teadlastele üks väärrikamaid vorme täita oma aukohustus nõukogude rahva ja meie Nõukogude isamaa ees. See töö on ühtlasi üks tee, mida mööda minnes teaduse alal töötajad meie vabariigis kasvavad veel sügavamaks, tõsisemaks nõukogude teadlasteks.

Lõpuks lubage mul, seltsimehed kongressi saadikud, hüüda teile ja kogu Nõukogude Eesti kolhoosirahvale: jõudu tööle!

Lubage hüüda seda meie vabariigi teadlaste poolt, meie vabariikliku Teaduste Akadeemia poolt.

Eesti töötav talurahvas on kolhooside kaudu astunud pöördeliselt uuele teele. See on kahtlemata õige tee, mille ees avarduvad laiad ja võluvad väljavaated. See on sotsialistliku põllumajanduse loomise ja arendamise tee. Sellel teel jõudu tööle! (K i i d u a v a l d u s e d.)

ARENDAJEM KOLHOOSIDES AIANDUST JA MESINDUST

Põllumajanduse Ministeeriumi Aianduse ja Mesinduse Valitsuse juhataja sm. J. KERDI sõnavõtt

Seltsimehed! Puuvili ja aedmarjad on asendamatu väärtusega produktid. Neis on rohkesti suhkrut, mineraalsooli, vitamiine ja teisi inimese toitlustamiseks ning tervise säilitamiseks vajalikke aineid.

Meie nõukogude töötajaskond nõuab järjest rohkem ja rohkem puuvilja ja aedmarju. Meie kiiresti arenev konserveeritööstus vajab ikka suuremaid ja suuremaid koguseid puuvilja ja aedmarju veinide, mahlade, keediste, kompottide jms. valmistamiseks. Nõukogude Eesti puuviljakasvatusel on seega täita suured ülesanded.

Bolševike partei ja Nõukogude valitsus on elanikkonna varustamiseks puuviljaga üles näidanud suurt hoolt kolhooside ühiskondlike aedade ja kolhoosnike koduaedade arendamisel. Aiandus on just tänu kolhoosikorrale muutunud väikesest individuaaltootmisest suure rahvamajandusliku tähtsusega põllumajandusharuks.

Kui näiteks tsaari-Venemaal oli aedade pindala ligi 650 000 ha, siis kolhoosiaianduse arendamisel stalinlike viisaastakute jooksul suurenes aedade pindala Nõukogude Liidus rohkem kui kahekordseks, moodustades 1941. a. 1 450 000 ha.

Tänu suure nõukogude õpetlase-aedniku, loova darvinisti Mitsurini suurepärasele saavutustele sordiaretuse alal ja tema innustavale õpetusele looduse ümberkujundamisest, inimese tahtele allutamist, tekkisid suured kolhoosiaiad ka kaugel põhjas ja Siberis, rajoonides, kus tsaari-Venemaal valitseva arvamuse järgi ei võinud kasvada iialgi ükski viljapuu.

Relvastatud eesrindliku mitšuuriinliku teadusega, kasutades kõrgeväärtuslikke kohalikke, Mitsurini ja tema järglaste poolt aretatud sorte, rakendades eesrindlikku agrotehnikat, sammub aiandus kolhoosides pidevat võiduteed.

Ka Eesti NSV noored kolhoosid on juba õigesti arusaanud aianduse arendamise suurest tähtsusest. Juba oma tegevuse esimesel aastal panid eesrindlikud kolhoosid, nagu Esimene Mai Järvemaal, Edu Pärnumaal, Säde Tartumaal ja kümned teised kolhoosid, aluse oma ühiskondlikule aiale. Paljudes kolhoosides on tehtud ettevalmistusi kevadiseks viljapuude ja marjapõõsaste istutamiseks, välja valitud aedade asukohad, kindlaks määratud aia perspektiivne suurus jne. Eesti NSV puuviljakasvatusel on nüüd kolhooside organiseerimisega avanenud enneolematud arenemisvõimalused.

Siinjuures peab veel tähendama, et puuviljakasvatus annab mitte üksnes kõrgeväärtuslikke produkte. Hästihooldatud puuvilja- ja marjaaed on kolhoosile ka väga tähtsaks tuluallikaks. Seepärast püüavadki ettenägelikud kolhoosid võimalikult kiiresti rajada puuvilja- ja marjaaeda, et rutem kasvaksid nende rahalised sissetulekud.

Kolhoosi ühiskondliku aia rajamine on aga tõsine ja vastutusrikas ülesanne. Teatavasti annavad marjapõõsad saaki 15—20 aastat, kirsi- ja ploomipuude iga on 20—30 aastat, õuna- ja pirnipuude iga 60—80 aastat ja rohkemgi. On selge, et selliste pikaajaliste istanduste rajamise eeltööd tuleb teostada eriti hoolikalt. Aia rajamisel tehtud vead annavad end tunda aastakümneid.

Tuleb meeles pidada, et viljapuid ja marjapõõsaid, kui nad kord on istutatud, ei saa praktiliselt nii kergesti üle viia teise kohta. Nad peavad samal kasvukohal aastakümneid rikkalikku saaki andma.

Seepärast on ka kolhoosiaia rajamisel esimeseks nõudeks, et aia asukohaks valitaks parim pinnas, mis on võimalikult kolhoosi keskuse lähedal ja vastab suuruselt kolhoosiaia väljaarendamise perspektiivülesandele. Enne aia asukoha kindlaksmääramist tuleb pinnast põhjalikult ja igakülgselt uurida, et selgusele jõuda, kas ta kindlustab aastakümneiks puude korraliku kasvu ja rikkaliku saagi. Maakondade põllumajandusosakondade, agronoomijaoskondade ja traktorijaamade agronoomid peavad siin kolhoose tõsiselt abistama.

Kolhooside marjaaedade rajamisel on eriti oluline, et istanduse alla valitud maa oleks puhas juurumbrohtudest.

Juurumbrohtudest on eriti õrashein noore marjaistanduse kõige kurjem vaenlane. Seepärast on umbrohtunud pinnase korral parem marjaia rajamine aasta võrra edasi lükata, selle aja jooksul maa umbrohtudest täiesti puhtaks harida ja istandus rajada täiesti puhtale pinnasele.

Viljapuuliikide valikul tuleb põhiliselt juhinduda vastava rajooni kohta ettenähtud liikide vahekorrast. See kava on näitusel välja pandud. Palun siinolijaid sellega tutvuda ning oma arvamust avaldada. Kolhoosiaia, ühiskondliku aia jaoks pole soovitatav valida väga palju sorte, näiteks õuna- ja pirnisorte mitte üle 4—5, sest suure arvu sortide juures ei anna aed ühtlaselt ja ühtlase väärtusega toodangut.

Turustatavate puuviljasortide valikul tuleb piirduda peamiselt kõige väärtuslikumate ja külmakindlaks osutunud sortidega, mis on standard-põhisordid.

Eriti tahaksin Teie tähelepanu juhtida marjaaedade kiire rajamise tähtsusele, sest näiteks aedmaasikad ja -vaarikad annavad juba teisel aastal pärast istutamist täissaagi. Seega saab nendega kiiresti varustada linnade ja asulate töötajaskonda ning nad suurendavad ruttu ka kolhoosi rahalist tulu. Samuti tuleb esmajoones rõhku panna teiste marjapõõsaste istutamisele, eriti aga mustasõstra-istanduste rajamisele. On ju mustad sõstrad kõige vitamiinirikkamad aedmarjad. Marjapõõsaste istikuid on puukoolidest saada- val külluses. Seepärast rohkem marjaaedu, eriti linnade ja töölisasulate lähedastesse kolhoosidesse.

Et puuvilja- ja marjaaed annaksid püsivalt kõrget saaki, on vaja nende eest eeskujulikult hoolitseda, milleks peab moodustama kolhoosis aianduslülil. Sellele lülile tuleb pikemaks ajaks kinnistada puuvilja- ja marjaaed, s. o. vastav maa-ala üheskoos seal kasvavate kultuuridega. Et noores puuviljaaias saab viljapuuridade vahel kasvatada köögivilja kindlas külvikorras, 10—15 aastat, võib samale lülile anda ka köögiviljakasvatuse ja lavade hooldamise ülesanded. Muidugi, olenevalt ülesande suuruselt võib lüli asemele organiseerida iseseisva aiandusbrigaadi.

Et aedkultuuride kasvatamine on keerulisem kui teiste põllumajanduslike taimede kasvatamine, peab aianduslülil juhiks määrama vastavate kogemustega kolhoosniku-

aedniku. Samuti tuleb lüli koosseisu valida aianduse alal rohkem kogenenud kolhoosnikud.

Kolhoosiaianduse arendamise huvides peab iga kolhoos kasutama laialdaselt neid võimalusi, mis avanevad nüüd kolhoosiaednike kvalifikatsiooni tõstmiseks. Olgu meil igas kolhoosis mitšuurinlikud aednikud, kes ei oota looduselt armuande, vaid kes neid temalt ise võtavad. Selleks peavadki kolhoosiaednikud relvastama end Viljamsi-Mitšurini-Lössenko eesrindliku õpetusega, nõukogude aiandustehnikaga, ning oskama seda kasutada kolhoosiaianduse praktikas.

Mitšurin õpetas meile, et inimene võib luua ja peab looma uusi taimevorme paremini kui loodus. Seda tõestab Mitšurini enda viljakas töö uute puuviljasortide loomisel, samuti tema järglaste töö. Seda tõestavad ka eesti mitšuurinlaste silmapaistvad saavutused. Olgu siin nimetatud vaid mõned nendest. Meie lugupeetud akadeemik Julius Aamisepp on ju kõikidele tuntud oma väärtusliku tööga kartulisortide aretamisel. Väiksema tähtsusega pole ka tema saavutused viljapuude ja marjapõõsaste sordiaretuse alal. Mitšurini meetodeid kasutades on ta aretanud näiteks karusmarjasordi, mis on Polli instituudi andmeil suurema suhkruisaldusega kui ükski seniseist sortidest. Nimetagem siin tuntud sordiaretajat Jaan Raedat, kelle aretatud külma-kindlad õunasordid kujunevad kahtlemata väärtuslikuks panuseks meie puuviljakasvatusse. Märkigem veel suurepärase ploomisortide aretajat aednik-asjaarmastajat Aleksander Kurvitsat Tartust ning Linnar ja Mihkel Lautust Pärnumaalt.

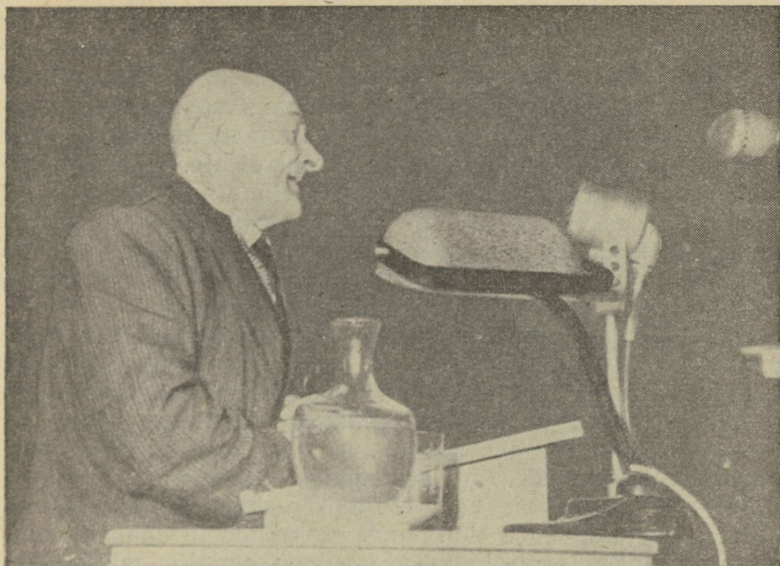
Katseasutuste ja puukoolide edasilükkamatuks ülesandeks on kiiresti lahendada meie mitšuurinlaste uute sortide paljundamise küsimused, teha uued väärtuslikud kohepeal aretatud sordid kättesaadavaks meie kolhoosidele.

Kolhooside ühiskondlike aedade rajamise kõrval ei tohi unustada kolhoosnikute koduaedade taastamist ja arendamist. Siin tuleb juhinduda NSV Liidu valitsuse ja UK(b)P Keskkomitee 1941. a. 21. veebruari määrusest, kus soovitati kolhoosnikute koduaedadesse istutada 15—20 viljapuud ja 40—50 marjapõõsast. On ju koduaia ülesandeks rahuldada kolhoosnikupere oma tarvet aedvilja osas. Eelnimetatud arv

viljapuid ja marjapõõsaid vastab täielikult sellele ülesandele. Asugem seepärast ka koduaedade rajamisele, kolhoosnikute kodu ümbruse kaunistamisele.

Lõpuks veel mõni sõna mesindusest. Mesilased on igale põllumehele ja aednikule head väikesed tiibadega abilised. Nemad aitavad kaasa seemnesaakide suurendamisel, puuvilja- ja marjasaagi tõstmisel. Mesilaste tähtsus õitetolmutajatena on suurem kui nende tähtsus mee- ja vahatootajatena. Meie kolhooside kiiresti arenev loomakasvatus nõuab paremat söödabaasi, nõuab rohkem ristikuseemet. Suunates mesilasi ristiku seemnepõldude tolmutamisele võib punase ristiku seemnesaagi tõsta kahe- kuni kolmekordseks. See võte on teiste vennasvabariikide kolhooside praktikas ammugi rakendamist leidnud. Valge mesiku kui väärtusliku haljasväetise ja silotaime kasvatus laieneb meil kiiresti iga aastaga. Teatavasti on ta ka väga hea meetaim, andes hektaarilt 300—400 kg mett. Miks aga nii palju mett haljasväetisena mulda künda? Las parem kolhoosi mesilased toovad selle lisakasuna kolhoosi tuludesse. Lõuna-Eestis on laialdaselt levinud tatrakasvatus. Peale terasaagi võib aga iga kolhoos igalt tatrapällu hektaarilt veel 70—100 kg mett saada. Meil leidub kõikjal pajusid, vahtraid, pärni, kanarbikku, pajulilli ja palju-palju muid meetaimi. Kõigist neist võib iga kolhoos märkimisväärset lisatulu saada, kui ta asutab endale mesila. Kõögiviljade ja söödajuurviljade seemne kasvatamine on kahtlemata avar perspektiiv meie kolhoosides. Nende kultuuride seemnesaagi tõstmiseks on aga jällegi vaja mesilaste kaasabi. Seepärast ka mesila igasse kolhoosi!

Seltsimehed! Aianduse ja mesinduse kiireks arendamiseks, nende alade õitseleviimiseks meie Nõukogude Eesti kolhoosides on kõik võimalused olemas. Järgmisel aastal asugem juba aegade ja mesilate rajamisele igas kolhoosis. Sellega kindlustate meie linnade ja asulate töötajaskonna varustamise kõrgeväärtuslike produktidega: puuviljaga, aedmarjadega, nende töötlemise saadustega ja meega. Sellega kindlustate kolhooside rahalise sissetuleku kasvu ja aitate kaasa kolhooside jõukale elule.

Sm. LIIVAK

INIMESED ON KÕIGE KALLIM VARA

*Abja valla Võidu kolhoosi revisjonikomisjoni esimehe
sm. LIIVAKU sõnavõtust*

Kallid seltsimehed! Toon südamlikke tervitusi Abja Võidu kolhoosi kolhoosnikuilt. Tervitan külalisi Läti ja Leedu NSV-st ja Leningradi oblastist, kes tulid osa võtma meie kongressist. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Seltsimehed! Mind kongressile saates soovisid meie kolhoosnikud, et ma koju tagasi tulles toaksin kaasa kogemusi ja juhtnöore edasiseks tööks.

Eile kuulsime sm. Karotammelt, kuidas meil tuleb kolhoosis tööd organiseerida. Siit koju minnes me parandame asja, sest saime siit palju õpetlikku oma töö korraldamiseks. Meie suurimad vaenlased on kulakud. Igati püüavad

nad meie teele veeretada igasuguseid takistusi. Nad segavad meie tööd igasuguste sabotaaživõtetega. Kolhoosi püüavad sisse pugeda ka mõned omakasupüüdjad. Annab avalduse kolhoosi astumiseks. Võetakse vastu. Kui tuleb aga ühistamine ja küsime, et mis sa annad kolhoosile, siis selgub, et ei taha midagi anda. Loomi ei ole, samuti mitte loomasööta, kuigi põldu on 29 ha. On ainult ühe lehma jaoks. Kuidas vilja seemnega on? Ka ei ole. On, aga ainult enda jaoks. Uhe sõnaga, ei ole mitte midagi. Ja milleks see inimene tahab tulla kolhoosi? Lihtsalt selleks, et elada teiste arvel. Selliste koht ei ole aga ühismajandis.

Üks küsimus, mis on lahtine ja mida meie ei tea. Loomad on meil ühistatud ja teatud hulk hooneid läks kolhoosi käsutusse, aga nende ühistatud loomade ja hoonete 1949. a. kindlustusmaksu on tasunud praegune kolhoosi liige. On huvitav teada, kas see kindlustusmaks jääb 1949. a. kolhoosniku kanda või peab selle tasuma kolhoos.

Meie kolhoosil on veel rahalisi raskusi. Tuleks korrigeerida laenuandmise tingimusi, et kolhoosid saaksid ilma finantsplaanita laenu jooksvate kulude katteks, mis pärast tasutakse.

Tahaksin mõne sõna rääkida traktorijaama ja hobulaenuuspunkti tööst. Eile seltsimehed kritiseerisid traktorijaa- made ja hobulaenuuspunktide tööd. Meil on sama häda. Ei tea, millest see tuleb. Toon selle kohta ühe näite. Toodi meie kolhoosi kaks linttraktorit. Üks nendest hakkas kündma. Aga mis on halvad künda, need on nurgad. Jäävad suured kündmata tükid. Kuid hea küll, saime sellest üle. Aga siis korraga traktor „ütles üles“. Parandati lõpuks ära see traktor, kuid kallist tööaega läks kaduma 8 päeva. Edasi, traktor asub kündma kolhoosi teisel põllul, kündis mõned vaod ja läks jälle rikki. Kilingi-Nõmmelt sõitsid siis kohale mehaanikud, viskasid osad sinnasamasse maha ja pöördusid tagasi traktorijaama. Traktorist alles nooruke, ei oska üksinda midagi peale hakata. See traktor seisis meie kolhoosis 18 päeva ja meil jäi sellepärast sügiskunniplaan täitmata. Traktorijaama juhtkonnal tuleb oma tööd tõsiselt parandada.

On esinenud teisigi väärnähtusi, mis takistavad meie noore kolhoosi arenemist. Faktid räägivad, et kolhoosi

naabruses asuva Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi soovhoosi juhtivad töötajad ei ole õigesti mõistnud kolhooside laiendamise ja tugevdamise tähtsust ning püüavad veeretada takistusi meie teele. Nõukogude võimu organite abiga aga likvideerime lähemal ajal needki väärnähtused.

Uht asja tahaksin veel puudutada, nimelt raamatupidamist. Kolhoosi asjaajamine kujuneb niisama suureks kui külanõukogu asjaajamine. Ärge unustage, sel simehed, et kui lasete asjaajamise lörri minna, siis tuleb teil mõne teise laua ees vastust anda. Kõrgemalseisvail asutustel tuleb pöörata sellele küsimusele tähelepanu ja lähemal ajal korraldada seminar kolhoosi arveametnike ettevalmistuseks.

Lõpuks juhin tähelepanu sellele, et kõige kallim vara kolhoosis on inimesed. Tööinimestest pidage lugu. Kes on lugenud sm. Kalinini vestlusi sellest, kuidas ligineda inimesele, see teab, et ei tohi muutuda isandaks, vaid sõbraks ja nõuandjaks. Ma soovitan, et koju minnes võtame kaasa need väärtuslikud õpetused ja näpunäited, mis siin esile toodi. Sm. Karotamme kõne on aluseks meie tööle.

Soovin edu ja õnne edaspidiseks tööks ja loodan, et tuleval aastal, kui tuleme kokku järgmisele kongressile, võime teatada hoopis suuremaist edusammudest meie töös.
(Kiidua valdused.)

TIHEDAS KOOSTÖÖS KÕIGI NÕUKOGUDE RAHVASTEGA

*Leedu NSV põllumajanduse ministri asetäitja sm. GIKSA
sõnavõtust*

Leedu NSV kolhoosnike ja põllumajanduse eriteadlaste poolt toon tulise bolševistliku tervituse Eesti NSV kolhoosnike esimesele vabariiklikule kongressile. (Kiidud valdused.)

Käesolev kongress, millest meil on au osa võtta, näitab neid suuri edusamme, mis Eesti külas on tehtud nõukogude võimu aastail. See kongress näitab, et eesrindlikum osa Nõukogude Eesti töötavast talurahvast on asunud ainuõigele teele, kolhooside teele, ja on juba lühikese aja jookul saavutanud selliseid tulemusi, mis küllalt selgesti tõestavad kollektiivse töö paremust, võrreldes individuaaltööga. Ei ole kahtlust, et kolhoosimajandust edasi arendades muudab Nõukogude Eesti töötav talurahvas juba kõige lähemal ajal oma kodumaa kõrgesti arenenud põllunduse ja karjakasvatusega maaks, tõstab tunduvalt oma materiaalset heaolu ja kultuurilist taset.

Samuti nagu Eestis on ka Leedu külas nõukogude võimu aastail toimunud suured muutused. On likvideeritud mõisnike klass, nõrgestatud kulakute majanduslikku jõukust. Maa on läinud tõeliste peremeeste, töötava talurahva valdusse. Teiste liiduvabariikide rahvaste vennaliku abiga paraneb Nõukogude Leedu põllumajandus kiiresti saksa okupantide poolt löödud haavadest. Külvipind on vabariigis suurenenud 100 000 hektaari võrra, saak ületab tunduvalt sõjaeelse taseme. Uha suuremal määral laieneb põllumajanduslik kooperatsioon.

Veendunud kollektiivse töö edukuses, on Leedu kehv- ja kesktalupoegade eesrindlikum osa juba asunud kolhoositeele. Praegu on vabariigis üle 350 kollektiivse majapidamise ja nende arv suureneb iga päevaga. Nii on Šiauliai maakonnas 33 põllumajanduslikku artelli koondunud üle 1000 üksiktalumajandi, mis moodustab 11% maakonna ta-

lude üldarvust. Šakiai maakonnas on 23 kolhoosi, kuhu on koondunud üle 800 üksiktalu, mis moodustab 8% selle maakonna üksiktalude arvust.

Rakendades eesrindlikku nõukogude agrotehnikat koguti tänavu kõigis kolhoosides rikkalik saak, mis tunduvalt ületab üksiktalude põldude saagi. Nii saadi Raseiniai maakonna põllumajanduslikus artellis „Pirmin Gegužes“ 111-hektaariselt pindalalt 18,1 tsentnerit suvivilja hektaarilt ja 20 tsentnerit talirukist 49 hektaari suuruselt külvipinnalt, kuna üksiktalupidajad said keskmise saagina 12—13 tsentnerit talirukist ja 9—11 tsentnerit suviteravilja hektaarilt. Joniškise maakonna põllumajanduslikus artellis „Pergale“ oli keskmine teraviljasaak 145-hektaariselt külvipinnalt 16 tsentnerit hektaarilt. Radviliškise rajooni kolhoosis „Bolševik“ koguti 3-hektaariselt talirukki seemnepõllult 33 tsentnerit ja 20-hektaariselt kaerapõllult 20 tsentnerit teri igalt hektaarilt. Suuri saake saadi ka teiste kolhooside põldudelt.

Vilja-, piima-, liha- ja teised kohustuslikud põllumajanduslikud müüginormid täitsid kolhoosid ennetähtaegselt, müües tähelepanuväärse koguse teravilja ja teisi saadusi riigile veel üle plaani. Osa oma toodangust müüvad põllumajanduslikud artellid kolhoositurul, mis kindlustab ühiskondliku majapidamise laiendamist ja kolhoosnike tulude suurendamist.

Kuigi meie kolhoosid teevad alles esimesi samme, annavad nad juba tänavu kolhoosnikele rikkaliku tasu normipäevade eest. Nii saavad kolhoosnikud Šiauliai maakonna Žemaitė-nimelises kolhoosis normipäeva kohta 10 kg teravilja, 100 g suhkrut, 5 rubla raha ja peale selle veel juurvilja, loomasööta isiklikus kasutuses olevate loomade jaoks jne. Sääraseid näiteid võiks palju tuua.

Pidevalt suureneb kolhooside majanduslik jõukus. Juba praegu on kolhoosides üle 500 loomakasvatusefarmi, kus on enamasti tõuloomad.

Käesoleva aasta sügisel tehti taliviljade külv kolhoosides õigeaegselt ja suuremas ulatuses kui plaanis oli ette nähtud. Paljudes kolhoosides rajati puuviljaaiad.

Bolševike partei ja Nõukogude valitsus on pööranud noortele kolhoosidele suurt tähelepanu. Võitluses kõrge

saagi eest andsid kolhoosidele tõsiselt abi traktorijaamad. Vajalikul hulgal on kõiki vabariigi kolhoose varustatud mineraalväetistega. Mitu tuhat tihumeetrit on kolhoosidele määratud puitu ehitusteks. On juba hakatud ehitama kolhoosikülasid. Käesoleval aastal on elektrifitseeritud rida kolhoose, järgmisel aastal seatakse elekter sisse 50 kolhoosi, mitmed kolhoosid on radiofitseeritud. Üksikuis kolhoosides on lastesõimed, ambulatooriumid, koolid. Vabariigis on organiseeritud kaheaastane kool kolhooside esimeeste ja brigadiiride ettevalmistamiseks. Töötavad kolhooside arvepidajate kursused. Linnatöötajate kollektiivid on kolhoosidele šeffideks.

Astunud sotsialismiteele, kolhooside teele, tihedalt koondunud bolševike partei ja Nõukogude valitsuse ümber, on Leedu töötav rahvas saavutanud kõigiti märkimisväärtset edu. Kuid see kõik on alles selle suure töö algus, mis meil ees seisab meie põllumajanduse edasisel arendamisel. Asume täie jõuga selle ülesande lahendamisele.

Käesolev kongress, kus tehakse esimeste töösaavutuste kokkuvõtteid, vahetatakse kogemusi ja seatakse üles uusi eesmärgid Eesti kolhooside elu arengus, toob kahtlemata suurt kasu. Lubage tänada teid selle eest, et ka meil on võimalik osa võtta teie kongressi tööst. Teie kogemused on kahtlemata suure väärtusega Leedu kolhoosielu edumaks korraldamiseks. Meie vabariigi kolhoosnike nimel palun teie kolhooside esindajaid olla meie külalisteks ja osa võtta Leedu NSV kolhoosnike esimesest kongressist, mis toimub detsembrikuus Vilniuses.

Uhisel jõul, käsikäes kõigi nõukogude rahvastega võitleme Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei juhtimisel meie põllumajanduse edasise arendamise eest, meie kodumaa võimsuse tugevdamise eest, nende suurte ülesannete täitmise eest, mis on andnud meile partei, valitsus ja suur rahvaste juht seltsimees Stalin.

Elagu Nõukogude Eesti! (Tormilised kiiduavaldused.)

VAJAME SELGUST

*Pärnumaa Halinga valla Kungla kolhoosi kolhoosniku sm. LAKSI
sõnavõtust*

Seltsimehed! Kõigepealt tahan läkitada Kungla kolhoosi liikmete palavaima tervituse kõigi rahvaste juhile seltsimees Stalinile. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Oleme tulnud siia kongressile selleks, et saada siit uusi teadmisi kojuviimiseks, ja samuti selleks, et paljastada vigu, mille najal õppida.

Kõigepealt paluksin vanemaid kolhoosnikuid oma töökogemuste põhjal meile selgeks teha vead, mis on tehtud kolhoosi juhtkonna poolt. Paljud sõnavõtjad mainisid siin kolhoosi lihtliikmete vigu, kuid juhtide vigu pole üldse puudutatud. Tahaksin teada varade ühistamisest, normipäevade arvestamisest, tööjõu kasutamisest väljastpoolt kolhoosi — ühe sõnaga, kuidas on vaja töid organiseerida kolhoosides.

Meie ei ole suutnud veel varasid ühistada, sest me pole selles õigele arusaamisele jõudnud. Seepärast paluksin vanemaid kolhoosiliikmeid oma sõnavõttudes neid küsimusi selgitada.

TRAKTORIJAAMA ABITA EI JÕUA KOLHOOS EDASI

*Leningradi oblasti Kingissepa rajooni masina-traktorijaama
direktori sm. KAARMA sõnavõtust*

Seltsimehed! Lubage teid tervitada Leningradi oblasti Kingissepa rajooni masina-traktorijaama traktoristide, teenistujate ja insener-tehnilise personaali poolt. (Kiidudavaldu.)

Teie lähemate naabrite esindajana olen rõõmus, et võin osa võtta teie kongressist. Käesolev kongress näitab, et Nõukogude Eesti töötav talurahvas on massiliselt aru saanud ühise majapidamise paremustest, võrreldes üksiktalumajapidamisega. Kollektiivses põllumajanduses on suured võimalused kasutada mehhaniseerimist, ja see tähendab toodangu, viljasaagi tõusu.

Sotsialistlikus põllumajanduses on traktorijaamadel määratu suur tähtsus. Meie põllumajanduse sõjajärgsed saavutused said võimalikuks ainult selletõttu, et meie sotsialistlikus riigis on kollektiivsele põllumajandusele toeks võimas tehniline baas traktorijaamade näol.

Meie Kingissepa rajooni masina-traktorijaam on asutatud 1931. a. ja teenindab 35 kolhoosi, mille majapidamised olid sõjas raskesti kannatanud. Võin öelda, et peaaegu pooled majandid olid maha põlenud. Kuid traktorijaama abiga saavutasid meie kolhoosid juba kahe aasta jooksul pärast sõda sõjaeelse külvipindade taseme. 1947. a. üldtoodang ületas sõjaeelse. Seejuures oli kolhooside liikmete ja hobuste arv vähenenud sõjaeelsega võrreldes enam kui 50%.

Mehhanismide laiaulatuslik kasutamine annab häid tagajärgi ka kartulite mahapanemisel, muldamisel ja võtmisel. Aastast aastasse on meie traktorijaam ületanud oma plaanid. Sellega osutab traktorijaam suurt abi kollektiivmajandele, kergendab nende tööd ja võimaldab neil üsna pea arendada uusi kultuure, mis viivad kolhoosnikud jõukale elule.

Siin kongressil toodi esile mõningaid puudusi, mis on aset leidnud Järva-Jaani ja mõne teise traktorijaama töös. Selliseid vigu võib parandada. Kohe homme valige kõige paremad kolhoosi liikmed, kes oma üksikmajapidamises tundsid masinaid, ja saatke nad traktoristide kursustele. Talve jooksul võib nendest välja õpetada hea traktoristide kaadri. Kolhoosimajanduse jõudsalt edasi arenedes on vaja, et iga kolhoos valmistaks oma liikmeid ette traktoristideks.

Tuleval aastal saame suuremal arvul uusi traktoreid ja põllutöomasinaid, näiteks diisel-lintraktoreid, iseliikuvaid kombaine jt. See asjaolu aitab töid teostada tähtaegselt ning veel kõrgemal agrotehnilisel tasemel, mis kahtlemata tõstab põllutöö viljakust ning kolhooside ja kolhoosnikute heaolu.

Meie saavutused on ühtsed sellepärast, et kogu meie maa industrialiseerimise ja põllumajanduse kollektiviseerimise stalinlik tee on ainuõige tee, ja sellel uuel teel soovin teile, seltsimehed eesti töötavad talupojad, edu! (K i i d u a v a l d u s e d.)

Elagu Nõukogude Eesti kolhoosid ja kolhoosnikud!

Elagu meie suur ja võimas kodumaa!

Elagu meie suur juht, õpetaja ning kolhoositalurahva parim sõber seltsimees Stalin! (K i i d u a v a l d u s e d.)

AINUÕIGEL TEEL

*Gruusia NSV Salme küla Stalini-nimelise kolhoosi esimehe
sm. SEVERINI sõnavõtt*

Seltsimehed! Lubage teid Stalini-nimelise ja Kingissepa-nimelise kolhoosi kolhoosnikute poolt palavalt tervitada teie esimese kongressi puhul. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Seltsimehed! Nimetatud kolhoosid on teist 3000 km kaugel, kuid meie kolhoosnikud elavad teiega kaasa seda tähtsat sündmust ja tunnevad rõõmu, et ka teie olete asunud õigele teele põllumajanduses. Sm. Karotamm näitas oma kõnes kujukalt, et kolhoositee on ainuke õige tee töötavale talupojale, ja ma tahan sedasama tõendada, sest selleks on lõpmatu palju tõendusid. Üheks sääraseks tõenduseks on Gruusia NSV Abhaasia Autonoomses Sotsialistlikus Vabariigis Salme külas asuva Stalini-nimelise eesti kolhoosi saavutused. Seda kolhoosi on paljud teist siinoliijaist ise külastanud, kaks aastat on meil järgemööda olnud praktiliste põllumajandustehnikumide õpilasi, pealeselle on meid külastanud mitmed töötavate talupoegade, kolhoosnikute ja kooliõpilaste ekskursioonid. Samuti olete kinoekraanil näinud meie elu ja tööd. Seltsimehed, see kõik, mis meil on ja mida te olete näinud, ei ole iseenesest tulnud. Selle oleme kätte võitnud kõigi kolhoosnikute hoolsa tööga ja sellele on pannud aluse hea töödistsipliin. Algul võib tulla nii mõningaidki raskusi kolhooside organiseerimisel, kuid teie olete siiski palju paremas olukorras kui meie, sest teil on eeskujuks juba terve hulk kolhoose. Meie tegime vigu ja meil oli raskusi, sest meil ei olnud kuskilt eeskuju võtta, vaid pidime vigadest õppima ja sel teel raskustest jagu saama, ja saime ka.

Kui organiseerisime kolhoosi, siis ei astunud sinna kõik talupojad korruga. Külas oli 200 perekonda, kuid kolhoosi astusid ainult 30, ja selle tagajärjel ei olnud võimalik kolhoosimaad tervikuks liita, sest üksiktalupoegade põllulapid olid vahel. Meil jäid algul kolhoosi tulemata peaaesjalikult keskmikud. Me ei olnud teinud küllaldaselt selgitustööd.

Seda viga märgates asusime tõsiselt tööle nende talupoegade hulgas, et näidata ja selgitada, et nende tee on edaspidi sama mis meil, sest see on õige tee.

Võttis muidugi aega, enne kui suutsime neid kõiki veenda. Oli isegi selliseid jonnakaid talupoegi, kes tõid põhjuseks ette, et neile ei meeldi kolhoosi esimees, sest ta olevat süüdi kolhoosi organiseerimises jne. Näiteks üksik-talupoeg Jüri, kes rippus veel üksikmajapidamise küljes, ei olnud rahul kolhoosi esimehega sellepärast, et see agaralt kolhoosi organiseeris. Tema naaber, kolhoosnik Jaan, kellega ta oli koos üles kasvanud, koos töötanud ja pidevalt kokku puutunud, seletas talle, et ainult kolhooside organiseerimisega pääsevadki töötavad talupojad viletsusest ja kolhoosi esimehe kui kommunisti ülesanne on kaasa aidata põllumajanduse viimisele sotsialismiteele. Et naaber saaks pildi kolhoosnikute üksmeelsusest kõigis küsimustes, kutsus Jaan Jüri kaasa kolhoosi koosolekule, kus olid parajasti arutamisel töönormid. „Sa alati siunad, et kolhoosnikud on laisad, jäävad nälga. Lähme, teeme neile töönormid,“ kutsus Jaan. — „Mis normid, seda normi keegi ikka välja ei tööta,“ kahtles Jüri ega tahtnud tulla kolhoosi koosolekule. Viimaks tuli siiski, ja kolhoosi esimees küsis ka temalt, kui suure normi võiks võtta künnitöödel. Jüri oli oma põllul kündnud $\frac{1}{2}$ ha päevas. Kui tema oma väikesel maalapil kündis päevas $\frac{1}{2}$ ha, siis leiti üksmeelselt, et kolhoosis jõutakse päevas rohkem künda, sest seal on pike-mad vaod ja seetõttu ka vähem aegaviitvaid ringipöör-misi. Ja Jüri ettepaneku alusel võeti vastu künninorm.

See tõi murrangu Jüri vaadettesse, kellel nüüd oli selge, et ühiselt jõutakse teha rohkem kui üksi ja et laiskadel pole kohta kolhoosis. Jürist sai kolhoosi liige.

Ma tõin lihtsa näite, aga selliseid oli palju. Nendest raskustest saime aga üle veenva selgitustööga, ja paari aasta jooksul kasvas kolhoos 200-pereliseks.

Tähtis küsimus on ka see, kuidas toimida nende talupoegadega, kes elavad külas ja segavad kollektiviseerimist. Sm. Karotamm kõneles ka sellest. Minu arvamus on, et sm. Karotamme kõne tuleb lasta väikeses raamatus ära trükkida, et seda võiks igaüks lugeda, sest seal on palju väärtuslikku, mis aitab lahendada esilekerkinud küsimusi.

Seltsimehed, nüüd on Stalini-nimeline kolhoos välja arenenud suureks eeskujulikuks sotsialistlikuks majandiks, kelle sissetulek oli möödunud aastal 5 miljonit rubla. Meie ei ole viljakasvatuskolhoos, seepärast määrab meie jõukuse rahaline sissetulek.

Eriti suure arengu tegime läbi Suure Isamaasõja ajal. Kes teist ei tea, kui palju raskusi tõi meie maale Suur Isamaasõda, ja seda iseäranis talupoegadele-kolhoosnikuile. Sellele vaatamata arenesid ja kasvasid kolhoosid ja nende hulgas arenes ja kasvas ka meie Stalini-nimeline kolhoos. See näitab, et kolhoos on töötavale talurahvale õige tee, sest üksikmajapidamised lagunesid sõdade tagajärjel. Meie kolhoosi sissetulek näiteks oli enne sõda, 1940. aastal, 1 400 000 rubla, 1945. a. aga 4 500 000 rubla, 1946. a. — 3 500 0000 rubla ja 1947. a. 4 500 000 rubla. Tasu normipäeva eest on kasvanud 1940. a. kuni 1947. a. 8 rublalt 26 rublani.

Meie kolhoosnikute tööviljakus on kõrge, aasta jooksul töötavad nad välja keskmiselt 450 normipäeva, üksikud aga kuni 700—800 ja isegi 1000 normipäeva. Samuti oleme saanud rekordsaake, mida üksikmajapidamises ei osata tahtagi. Näiteks sai eesrindlik kolhoosnik Bemur Darba hektaarilt 1300 puuda maisi. Sellisest saagist pole üksiktalupojad unistadagi julgenud, see on võimalik ainult ühismajapidamises.

Kõrgeid saake on meie kolhoos saanud ka tubakalt. Üksiktalupojad pole kunagi saanud hektaarilt 200 puuda tubakat, meil aga on üksikuid rekordlasi, kes selle ületavad. 200 puuda on keskmine saak. See on kindlaks tõendusks, et kolhoositee, ühismajapidamistee, on töötavale talurahvale ainuõige tee.

Meil on oma elektriyaam, mis aitab meil töid mehhaniseerida. Elektriga käivitame oma abikäitised, nagu saeveski, jahuveski, oma hõõvel-, puur- ja treipingid. Järgmisel aastal ehitame uued loomafarmihood, kus mehhaniseerime juba kõik tööd. Lüps toimub siis elektrijõul, samuti loomasööda ettevalmistamine ja ka söötade etteandmine. Kolhoosi elamuis on meil elektrivalgustus. Meil on oma raadiosõlm, kust võime ülekandeid teha kuni tuhandele perele. Et kogu raadiosõlme võimsust oma kolhoosis ära ei kasutata, siis anname saateid ka lähemaile kolhoosidele. Meil

on oma klubi, statsionaarne kino, telefonisesseseade 20 aparaadiga jne.

Seltsimehed, toonitan veel kord, et kõik see on saadud pingelise ja hästiorganiseeritud tööga. Me ei jää aga sellele veel peatuma, vaid juba järgmisel aastal alustame laiaulatuslikku tööd. Meile teeb põud järjest suurt kahju. Et mitte enam oleneda loodusest, vaid teha loodus oma käsualuseks, alustame niisutussüsteemi ehitamist. See on suur töö. Enne minu siiasõitu sai eelarve juba valmis ja talvel hakkame tööga peale.

Nõukogude valitsus hindab kõrgelt sotsialistliku põllumajanduse edukat arenemist. Meie kolhoosnikud on hea töö eest autasustatud. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega anti ühele töötajale sotsialistliku töö kangelase nimetus, üks brigadiir sai Lenini ordeni, 4 brigadiiri ja esimees said Tööpunalipu ordeni. Sel aastal on esialgsete kokkuvõtete järgi vähemalt 4 ja võib-olla isegi 6 kolhoosnikut töökangelase kandidaadid, pealeselle on veel teiste autasude kandidaate.

Sotsialistliku põllumajanduse edukaks arendamiseks on teil kõik võimalused olemas. Kui meie kolhoosi astusime, siis tuli meil kõik ise teha, sest siis ei olnud meil traktori-jaamu. Teil aga on need olemas. Kolhoosnikuil on tarvis ainult ausalt töötada ja veel kord ausalt töötada.

Lubage mul soovida teile edu teie poolt valitud õigel teel. Sammuge julgesti edasi seda õiget teed mööda ja tõmmake kaasa need töötavad talupojad, kes veel kõhklevad sellele õigele teele asumast.

Seltsimehed! Ütlesin, et paljud teist on juba meie kolhoosiga tuttavad. Mina olen 3000 km tagant siia tulnud, et tutvuda teie kollektiviseerimistööga, ja sellele kaasa aidata. Et suuri edusamme tehakse just sotsialistlikus võistluses, siis tahan täna ühe kolhoosi sotsialistlikule võistlusele kutsuda. (K i i d u a v a l d u s e d.) Sm. Karotamm rääkis oma aruandes sotsialistliku võistluse innustavast jõust, mis on meid palju edasi viinud. Teil on juba hulk kolhoose ja nende hulgast kutsun sotsialistlikule võistlusele Võidu kolhoosi Olustvere vallas Viljandimaal. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Seltsimehed, te mõtlete muidugi, et see ei ole võistlus

võrdsete vahel, sest meil on seal 4,5 miljonit rubla sissetulekut jne., kuna teil seda veel pole. See saab ka teil olema. Praegu aga töötame võistluspunktid välja vastavalt kummagi kolhoosi tingimustele, võimalustele, selle järgi, mida kumbki suudab ja võib täita.

Seltsimehed, ma soovitan teil sõita meie kolhoosiga tutvuma, ja kui teil esimesel organiseerimiseaastal ja ka edaspidi on nõu vaja, siis pöörduge nõukiisimisega julgesti meie kolhoosnikute poole. Ja kui teie kolhoosil on raskusi kas arvepidamises või töö organiseerimises või teistes küsimustes, siis leiame kindlasti võimaluse oma inimese siia saatmiseks, kes kuu või paari kestel aitab teid sellel alal. Kolhoosi tööviljakust peavad aga kolhoosnikud ise tõstma, kui nad tahavad saavutada edu meiega võisteldes. Seepärast õnne ja edu sel õigel teel! (Kiiduavaldused.)

Elagu meie suur juht, seltsimees Stalin! (Kiiduavaldused.)

ÕIGESTI KASUTADA RIIKLIKKE LAENE

*NSV Liidu Põllumajanduspanka Eesti Vabariikliku Kontori juhataja
sm. JASKA sõnavõtt*

Nõukogude valitsus ja partei annavad kolhoosidele suurt abi rahalise laenu näol.

Riiklik pikaajaline laen soodustab ja kiirendab kolhooside ühiskondliku omandi kasvu ja laiendab tootmisbaasi. Laenu kasutamise tagajärjel, kui ta on õigesti ja otstarbekalt kasutatud, tõuseb kolhoosi toodang, tõusevad kolhoosnikute tulud ja jõukus. See rikastab tervet sotsialistlikku majandust ja ühiskonda ning aitab täita sõjajärgset rahvamajanduse taastamise ja edasiarendamise viie aasta plaani nelja aastaga, mis viib meid üha lähemale kommunismile.

Riikliku pikaajalise laenu ülesandeks ei ole mitte üksnes kolhooside põllumajandusliku saagi suurendamine, vaid see laen peab organiseerima ka kolhooside rahandust ja kolhooside oma vahendite kogumist. Selleks on ette nähtud, et kolhoosid peavad pikaajaliste laenude puhul üritusse mahutama vähemalt 25% oma summadest. See kohustab kolhoose hoolitsema oma summade kogumise eest. Põllumajanduspank, kontrollides kolhooside laenu kasutamist, avastab ühtlasi puudused kolhooside rahanduses ja arvestuses ja aitab neid kõrvaldada.

Sm. Karotamm juhtis oma ettekandes EK(b)P Keskkomitee 24. pleenumil tähelepanu kolhooside oma summade kogumise tähtsusele, sest kõigi ürituste läbiviimine oma summadeta, ainult laenu abil, vähendaks tulevikus kolhoosnikute tulu, laenud muutuksid koormavaks.

EK(b)P Keskkomitee 24. pleenum kohustas hoolt kandma rahasummade ja vara hoolika arvestamise eest, suunama riiklike krediite kõigi kolhooside kõigi majapidamisharude, eeskätt loomakasvatuse arendamisele ja söödabaasi laiendamisele, kontrollima, et krediidid täielikult ära kasutataks selleks otstarbeks, milleks nad on määratud, ja et laenud õigel ajal kustutataks, mitte lubades laenu täht-

aegade möödalaskmist. Edasi kohustas pleenum organiseerima asja nii, et kolhoosnikud tasuksid õigeaegselt sisseastumismaksud ja et jagamatud fondid moodustataks säärase arvestusega, et oma ressurside loomine kolhoosides ei pidurdaks riiklike krediitide saamist. Sellega on antud juhendid riikliku laenu kasutamiseks ja kolhoosi rahanduse korraldamiseks.

Kuidas on valitsuse ja partei direktiivid seni meie uutes kolhoosides täitmist leidnud, kuidas on pank abistanud kolhoose riiklike krediitidega?

Teatavasti abistab riik kolhoose krediidiga sel juhul, kui kolhoosil ei jätku omi tulusid möödapääsmatu ja edasilükkamatu ürituse läbiviimiseks. Sealjuures annab riik põllumajanduspanga kaudu kolhoosidele laenu üritusteks, mis on seoses kolhoosi põlluviljakuse tõstmisega, loomakasvatuse arendamisega, tehniliste kultuuride viljelemisega, ja samuti muudeks tootmisüritusteks, mis soodustavad kolhoosi majanduslikku tõusu. Seega antakse laenu loomade ostmiseks (tõukari, lambad, sead, vasikad, mesilased, hobused, karusloomad), majapidamishoonete ehitamiseks (laudad, silotornid, tallid, sigalad, lambalaudad jne.), elektrifitseerimiseks, maaparandamiseks, aianduseks, lina- ja kanepikasvatuse arendamiseks jne.

Laenu andmine toimub kahe panga poolt. Põllumajanduspank annab laenu põhivaranduse soetamiseks ja niisuguseiks kapitalimahutusteks, mis lähemas või kaugemas tulevikus kolhoosile tulu annavad. Riigipank aga annab lühiajalist laenu, näiteks seemne ostmiseks ja teisteks lühiajalisteks vajadusteks. Kolhooside revisjonikomisjonide esimehed küsisid siin, et kas ei võiks saada lühiajalist laenu. Seda on võimalik saada, kuid Riigipanga laenul on kindel otstarve. Riigipank ja Põllumajanduspank ei anna laenu üldiseks vajaduseks, vaid peab olema kindel otstarve.

Põhitingimuseks laenu tegemisel on, et kolhoos tarvitaks laenu ettenähtud otstarbeks, nagu see partei ja valitsuse poolt on määratud.

Teiseks tingimuseks on, et üritusse mahutataks omalt poolt vähemalt 25%. See sunnib kolhoosi hoolitsema oma summade eest, — see on kolhoosi põhisumma. Laen tuleb

aga ära anda. Kui aga laenu antakse 100%-liselt, siis kasutatakse seda liiga kergesti ja tagasimaksmine võib tekitada raskusi. Sellega võiksime kolhoosile kasu asemel kahju teha.

Kolmandaks tingimuseks on, et kolhoosil ei oleks möödunud tähtajaga laene. Tähendab, et tähtaegu ei tohi mööda lasta.

Kuidas on seni kasutatud laenu? Nõukogude valitsuse poolt on 1948. a. Eesti NSV kolhoosidele laenuks ette nähtud 4 700 000 rubla. Kuni 1. oktoobrini s. a. oli kolhoosidele nende palvel avatud krediiti 2 600 700 rubla ulatuses, kasutatud aga oli avatud krediidist 1 387 000 rubla, see on 53,3%.

Mida see näitab? See näitab seda, et kolhoosid on olnud laenu kasutamisel tagasihoidlikud. See on omast kohast kiiduväärt. Kuid peab ütlema, et kolhoosid on mõnel pool vähe ettevõtlikkust osutanud. Oleks tulnud rohkem üritusi läbi viia. Siin oli takistuseks see, et nende ürituste puhul, kus kolhoosidel tuli 25% juurde panna, oli neil tihti raskusi, mis on tingitud sellest, et kolhoosi asutamisest peale pole seal tähelepanu pööratud oma summade kogumisele. Et kolhoosil esimestel kuudel pole sissetulekut, see on arusaadav, aga nüüd sügisel seda on.

Milleks on kasutatud laenu? Summaliselt ja protsentuaalselt on seda kõige rohkem tarvitatud mineraalväetiste ostmiseks. Seda soodustas asjaolu, et kevadel lubati valitsuse poolt laenu anda 100%-liselt, ei nõutud 25% juurdepanemist. Kas see tuleval aastal ka nii on, seda ei tea. Mineraalväetiste ostmiseks on kasutatud 710 500 rubla ehk 84,3% avatud laenusummast. Produktiivse karja ostmiseks on kasutatud 155 800 rubla (avatud 515 200 rubla) ehk 30,2%, põllutöömashinade ostmiseks 139 800 rubla, (avatud 404 500 rubla) ehk 34,6% jne.

Siit võime järelduse teha, et kolhoosidel on võimalik rohkem laenu kasutada. Aga laenu kasutamine paraneb kolhoosides siis, kui nad rohkem tähelepanu pööravad oma summade kogumisele.

Praegu on veel järel umbes 3 miljonit rubla vaba krediiti, mida kolhoosid võivad kasutada. Soovitav on kasutada seda just praegu, kus on võimalusi karja soetamiseks.

Missugused vead on meil juhtunud krediteerimisel?

Sm. Karotamm tõi oma kõnes ette need vead, mis on lubamatud asjad. Aga need vead ei ole nii suured, et neid ei suudeta kohe parandada. Avastame nad kiiresti ja parandame. Siin ei ole süüdi ainult kolhoosid, vaid ka Põllumajanduspanga osakonnad. Nad ei ole küllaldaselt kontrollinud laenude kasutamist. Kontrollimisel selgitatud vead parandatakse kohe.

Ulekrediteerimine on tingitud sellest, et alustasime laenude andmist siis, kui kolhoosidel ei olnud tulude ja kulude eelarvet, mistõttu ei saanud seda kooskõlla viia laenusummaga. Nii oli see Viktor Kingissepa nimelises kolhoosis jm.

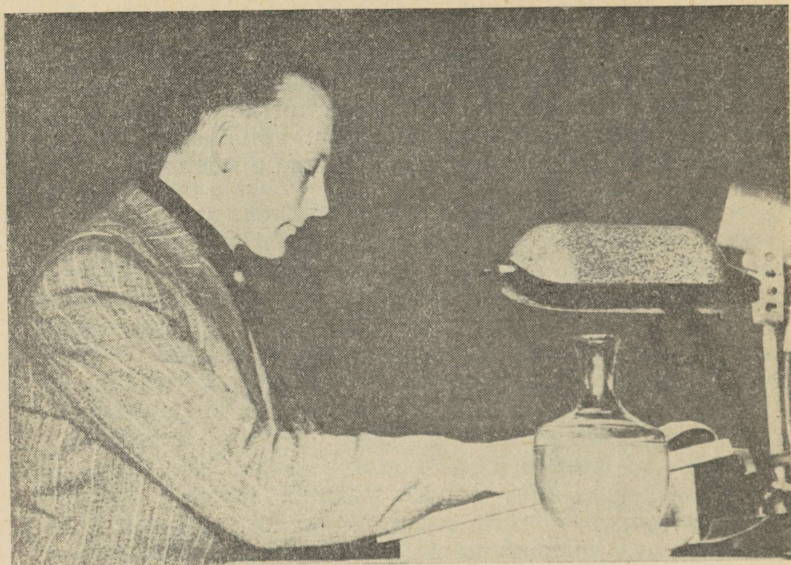
Kuid vaatamata neile vigadele peaksid need laenud olema kasutatud nii, et nad annaksid kolhoosidele seda tulu ja efekti, mida valitsus ja partei on soovinud.

Järgmine küsimus oleks just omavahendite kogumise küsimus. Kolhoosidel tuleks sellele rohkem tähelepanu pöörata. Neil on võimalik rohkem raha koguda eriti aasta lõpul, kus saab toodangut müüa. Kuidas on lugu sellega?

62 kolhoosi poolt oli kuni 1. novembrini osa omavahendite arvel sisse makstud 229 135 rubla. See on väike summa ja sellest on välja jäetud 90 950 rubla, seega jääb üle 139 000 rubla. Oleme kontrollinud 43 kolhoosi tulude ja kulude eelarvet. Need kolhoosid oleksid pidanud sisse maksma 733 700 rubla, makstud aga on 168 200 rubla ehk 22,9%. Vaadake, kui see terve summa oleks sisse makstud, missugune suur võimalus oleks avanenud siis pikaajalist laenu saavatele kolhoosidele! Nad oleksid vabalt võinud 25% juurde panna.

Veel ühele küsimusele tahan tähelepanu juhtida. See on arvestamine. Me teame, et vabariigi Põllumajanduse Ministeerium valmistab ette kolhooside arveametnikke, ja omal ajal annab see kahtlemata tagajärgi. Aga kui meil ei ole veel kõigis kolhoosides arveametnikke, siis tuleks minu arvates siiski igas kolhoosis vähemalt niipalju hoolt kanda, et seal peetaks kassaraamatut ja materjalide ja dokumentide arveraamatuid. See on ju määratu kahju, kui pole dokumente, sest siis võib juhtuda, et varandus läheb kaduma jne. Sm. Karotamm juhtis oma ettekandes tähelepanu sellele, nimelt kolhoosi ühisomandi hoidmisele, Aga ei

saa kindlustada ühisomandi hoidmist, kui pole selle arvestamist, kui ei teata, kui palju seda on ja kui palju peab olema. Sellele tuleks rohkem rõhku panna ja algdokumente pidada. See ei nõua erilist oskust, ja korralik arvepidamine, vähemalt algdokumentide olemasolu, võimaldab pankadel kiiremini ja kergemini otsustada laenude küsimust.

Sm. MARIPUU

OLEME ÕPPINUD VIGADEST

*Valjala valla Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi põllutööbrigadiiri
sm. MARIPUU sõnavõtust*

Seltsimehed! Tervitan teid Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi nimel. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Meie kolhoos alustas tööd 1947. a. septembris, olles seega esimene põllumajanduslik artell vabariigis. Kolhoosi astusid 26 perekonda 38 tööjõulise inimesega. Oleme ületanud mitmesuguseid raskusi, mis oli meie oskamatus ja kogemuste puuduse tõttu tingitud eriti organisatsioonilistest vigadest ja mida teised, hiljem organiseeritud kolhoosid oskasid juba vältida.

Kolhoos sai endale 509 hektaari maad, millest oli üles haritud vaid 65 ha. Ainuüksi põldu oli söötis 90 ha, paari-

kümne hektaari ümber oli maha jäetud uudismaad ja 40 ha kultuurheinamaad oli langenud loodusliku heinamaa tase-mele. Seepärast seisis meil ees tohutu töö, et korrastada põllundus ja sellega käsikäes luua alus ka karjamajandu-sele. Oleme sellega siiski toime tulnud. Aasta jooksul oleme üles harinud 90 ha sööti ja 130 ha uudismaad.

Põllutööde kõrval oleme teinud ka hädavajalikke ehitus-töid. Oleme remontinud artelli peahoone, ümber ehitanud sigala ja samuti lehmalauda puhtaks laudaks. Juurde oleme ehitanud 300-tonnilise mahutavusega uue aida ja taastanud viljakuivati 4-tonnilise ööpäevase läbilaskevõimega. Sa-muti on läbi viidud kolhoosi elektrifitseerimine.

Siinkohal ei taha märkimata jätta ka vigu, mis tehti just kolhoosi väljaehitamise alal. Seati eesmärgiks, et artell peab tingimata juba mõne kuu jooksul saama esinduslikud hooned, kuna põllumajanduse arendamine jäi teisejärgu-lise tähtsusega küsimuseks. Lahkesti pakkus meile abi terve rida insenere, kes aina projekteerisid. Nende kavade kohaselt oli ette nähtud isegi võõrastemaja. Sealjuures ei arvestatud aga kolhoosi tööjõu vähesust ja muid võima-lusi. Nüüd oleme need vead kõrvaldanud.

Hoolsa töö tõttu saime tänavu kõrged saagid ning varu-sime küllaldaselt sööta talveks. Et laialdane uudismaahari-mine löi aluse loomakasvatuse arendamisele, oleme suurendanud nii karja kui ka sigade arvu. Kui artellil oli algul ainult 3 siga, siis nüüd on neid 32 ja läbi on käinud 59. Lehma oli algul 20, praegu aga 40 ja noorloomadega kokku 52. Ka hobuste arv on tõusnud 36-ni.

Kuigi oleme juba esimesel aastal edu saavutanud, mille tulemusena ületasime tootmisplaanis ettenähtud saagid ja ka normipäevale langeb seetõttu kõrgem tasu kui oli ette nähtud — 2,5 kg teravilja asemel 5 kg, 2,2 kg kartulite ase-mel 4 kg ja raha 6 rubla —, oleksime vigu vältides võinud veelgi rohkem saavutada. Suurt kahju saime vihmaste ilmade tõttu uudismaaga, sest jätsime õigel ajal kuivendus-tööd tegemata. Teiseks, sellal kui artellis oli suur tööjõu puudus, oli külas veel üle 20 tööjõulise inimese, kes pol-nud artelli astunud. Kui tõhustasime aga selgitustööd, veen-sime neid kolhoosikorra paremustes, siis liitusid nemadki meiega, ja nüüd on meil kogu küla peale ühe talu kolhoosi

koondunud. Selleni aga oleksime pidanud juba varem jõudma. Suure vea tegime ka kolhoosi liikmete vastuvõtul, võttes liikmeks perekonnapea ilma perekonnaliikmeteta. Samal ajal jäi aga igale perele 2 lehma, pealeselle noorloomad jm. Lõime sellega igale perele eramajandi, mis nõudis rohkesti tööjõudu. Et omas majandis oli palju tööd, siis tuli ette, et sügisel puudus ühistöölt ka kolhoosi astunud perekonnaliikmeid. Olukord paranes kohe, kui suutsime liikmeiks tõmmata seni väljajäänud naispere. Vigu oleme teinud teisigi, kuid neid parandades oskame edaspidi juba paremini oma töid korraldada.

IGA KOLHOOSNIK SORDI- JA TÕUARETAJAKS

*Eesti NSV Teaduste Akadeemia Bioloogia- ja Põllumajandusteaduste
Osakonna Põllumajanduse Instituudi direktori sm. TOOMRE
sõnavõttust*

Seltsimehed! Augustikuus toimunud V. I. Lenini nimelise Põllumajandusteaduste Akadeemia sessioon kujunes mitšuurinliku pärilikkuse õpetuse otsustavaks ning lõplikuks võiduks. Seoses sellega aga tuleb võtta põhiliselt revideerimisele meie senini üldiselt levinud ning kodanlikust ajastust pärinev suhtumine taimesortidesse ja loomatõugudesse.

Lähtudes reaktsioonilistest veismanistlikest seisukohtadest oldi arvamusel, et sordi- ja tõuomadused ei sõltu vahetult välistingimustest. Hea sort pidi küll halbade kasvatingimuste juures andma madala saagi, kuid sordiomadused ei pidanud seejuures mainimisväärselt muutuma, kui aga säilitati sordiehtsus. Sama vaade kehtis ka loomatõugude suhtes. Aretustöö lõppes tavaliselt aretajaga. Kasvataja osa oli passiivne.

Mitšuurinliku õpetuse seisukohast lähtudes on selline sordi ja tõu mõiste käsitlemine väär. Vastavalt mitšuurinlikule õpetusele ei lõpe töö sordi kallal veel siis, kui sordiaretaja annab selle üle tootmisse. Vastupidi kodanlik-formalistlikule ettekujutusele pärilikkusest, mis suures ulatuses on seotud eraseemneäride huvidega, tõendab mitšuurinlik pärilikkuseõpetus, et seemnete päritavad omadused, järelikult ka sordi produktiivsus, sõltuvad tingimustest, milles seemned on kasvatatud. Heades kasvutingimustes saadakse mitte ainult kõrge saak, vaid ka paremate pärilikkuseomadustega seemned, sest järgmisel aastal annavad nad suurema saagi kui sama päritoluga seemned, mis olid kogutud madala saagiga põllult.

Iseloomulikud on selles suhtes akadeemik T. D. Lõssenko poolt 1937./38. a. teostatud katsed sama talinisisordi erinevais kohtades ja erinevais tingimuses kasvatatud seemnetega. Katsed viidi läbi kõrgel agrofoonil, s. o. heades kasvutingimustes. Seejuures saadi seemnest, mis pärines ühest

Vinnitsa oblasti Hmelnitski rajooni kolhoosist, 34,2 tsentnerit saaki hektaarilt. Sama sordi seemnest, mis oli pärit sama oblasti Komsomolski rajoonist, saadi 37,0 tsentnerit hektaarilt ja lõpuks Vinnitsa oblasti selektsioonijaamast pärineva seemnega teostatud külv andis 40,8 tsentnerit saaki hektaarilt. Viimane seeme oli saadud rekordsaagipõllult. Et kasvutingimused kõigil kolmel erineva päritoluga ning eri tingimustes üleskasvanud sama sordi seemneil olid katseaastal ühesugused, siis näitavad need katseandmed, kuidas erinevad kasvutingimused mõjutavad seemnete pärilike omaduste kujunemist.

Praktikas on järele proovitud, et sorti võib lakkamatult parandada, kui loome seemnepõldudel taimedele soodsaimad kasvutingimused. Samuti toob kasvutingimuste halvenemine kaasa sordiomaduste languse. Sellest aga järeldub, et sordiparandusega ei tegele mitte ainult sordiaretusjaamad ja sordiaretajad, vaid sordiparandajaks saab iga brigadiir või lülivanem, kelle hooldada on seemnepõld. Seoses nende isikute ringi laienemisega, kes võtavad osa kõrgete sordiomaduste kindlustamisest ning parandamisest vastavalt antud majandi tingimustele peab muutuma ka aretusasutuste senine tööstiil. Nad peavad mitte ainult aretama sorte ja kasvatama eliiti eesrindliku teaduse alusel, vaid juhtima ka teaduslikult seemnekasvatust tootmistingimustes.

Meie kolhooside ülesanne sordiaretuse alal ei piirdu aga kaugeltki mitte antud sordiomaduste parandamisega seemnekasvatuseks soodsate kasvutingimuste loomise abil, vaid nad suudavad nõukogude agrobioloogide poolt avastatud sordiparandusvõtteid rakendades palju ära teha sortide elujõulisuse, vastupidavuse ja viljakuse tõstmisel. See aga tähendab sisuliselt uute, antud tingimustes paremate ja kohasemate sortide aretamist.

Sordiparandusettevõttest, mida kolhoosid edukalt saavad kasutada, tuleks mainida esmajoones järgmisi:

1. Risttolmlevate taimede, nagu rukki, ristiku, lutserni jt. täiendav tolmutamine. Täiendav tolmutamine on praktiliselt kergesti teostatav ning aitab nii saaki tõsta kui ka sordiomadusi parandada.

2. Ise- ja risttolmlevate taimede sordisisene risttolmimine, milleks kasvatatakse sordivilju, mille algseeme on

kogutud kas mullastiku ja agrotehniliste tingimuste poolest erinevalt põldudelt, või siis kasutatakse seemneks meteoro-
loogiliste tingimuste poolest erinevail aastail saadud see-
met. Katsete varal on tõestatud, et isegi väikesed erinevu-
sed seemnekasvatuse tingimustes põhjustavad taimede järg-
neva ristluse puhul järglaste elujõulisuse ning järelikult ka
viljakuse tõusu.

3. Massilise vaba sortidevahelise tolmlamise (ristlemise)
heade tagajärgede kasutamine. See võte on kättesaadav ja
rakendatav meie tootismajandis ning võib oskusliku
sortide valiku puhul suurt efekti anda. Jõgeva Riikliku
Sordiaretusjaama juhataja dr. M. Pilli andmeil on sortide-
vaheline tolmlamine tõstnud rukkisaaki kuni 14,6% võrra,
võrreldes ristlemata eliidi saagiga.

Tingimata on vaja organiseerida tootmispõldudel kasulike
tunnuste poolest eriti silmapaistvamate taimede massilist
valikut ja nende edasist paljundamist. Valides majandi
konkreetseis tingimustes viljakuse ja vastupidavuse poolest
kõige paremad taimed, kohastame sordi majandi tingimus-
tele ning tõstame pidevalt tema viljakust. Erilist tähelepanu
tuleb aga pöörata põldheina, eriti ristiku ja lutserni vastu-
pidavate ning kohanenud taimede valikule. Selles osas ei
ole meie uurimisasutuste töö mainimisväärseid tulemusi
andnud, sest siin on jäädud peamiselt asutuste oma piiri-
desse. Kohaste ristiku- ja lutsernisortide aretamist ei la-
henda me aga enne, kui sellesse töösse lülituvad laiaulatus-
likult kolhoosid ja eesrindlikud kolhoosnikud.

Niisama ulatuslik töö, nagu sordiaretuse alal, seisab meie
kolhoosidel ees tõuaretuses. Seniste loomatõugude paranda-
mine ning uute produktiivsemate tõugude arendamine peab
toimuma ja toimub ainult kolhooside otsesel kaasatõtamis-
el. Kuulus nõukogude loomade aretaja akadeemik Ivanov
ütleb otseselt, et söödad ja söötmine avaldavad tunduvalt
rohkem mõju looma organismile kui tõug ja põlvenemine.
See ei tähenda seda, et tõulisuse osatähtsus oleks väike,
vaid et head tõuomadused pääsevad mõjule ning nende
edasiandmine järglastele kindlustatakse ainult heade sööt-
mistingimuste puhul. Meie kolhooside ees seisab praegu
loomakasvatusefarmide väljakujundamine, kusjuures eriti
hoogsalt areneb noorloomade üleskasvatamine. Siin tulebki

õieti alustada aretustööd. Kindlustades noorloomade rikka-liku ja mitmekesise söötmise, kasutades noorloomade üleskasvatamisel karastusmeetodeid, s. o. varakevadest kuni hilissügiseni karjamaal hoidmist, külmlautu ja talviseid jalutuskäike, rajame kindla aluse terve, tugeva ning produktiivse karja loomisele. Tehes seejuures oskuslikku valikut nii kolhoosikarja kui ka kolhoosnikute loomade paremate järglaste hulgast, võime olla kindlad, et juba mõne aasta kestel on igas kolhoosis alus pandud omaaretatud tõuloomade kasvatusele.

Mitšuurinliku pärilikkuseõpetuse seisukohast on aretustöö üldine ning sellest võtavad vahetult osa nii tootmis- kui ka uurimistööga tegelevad töötajad. Meie kolhoosnikuil on küllaldaselt kogemusi aretustöös, eriti tõuaretuses. Neid teadmisi tuleb ainult edukalt rakendada ja süvendada. Üleminek sotsialistlikule maakasutussüsteemile, kolhoosikorrale, lõi avarad väljavaated agrotehnika põhiliseks ja loomade söötmistingimuste tunduvaks tõstmiseks. Ühendades nende eelistega veel massilise sordi- ja tõuaretustöö, suudame järjest kiiremini ning ulatuslikumalt tõsta põllumajandustoodangu ja seega ka kolhoosi jõukust. Ei tohi hetkekski unustada, et ükskõik kui hea üks või teine sort või loomatõug ka oleks, välistingimuste oskusliku kujundamisega võime neid veelgi parandada. Iga kolhoos saab antud tingimustes ainult siis paremaid sorte ja loomatõuge kasutada, kui ta ise aretustööst vahetult osa võtab.

KARI ON MEIE KOLHOOSI RIKKUSEKS

*Laeva valla A. H. Tammsaare nimelise kolhoosi karjakasvatust-
brigaadi brigadiiri sm. NOGELI sõnavõtust*

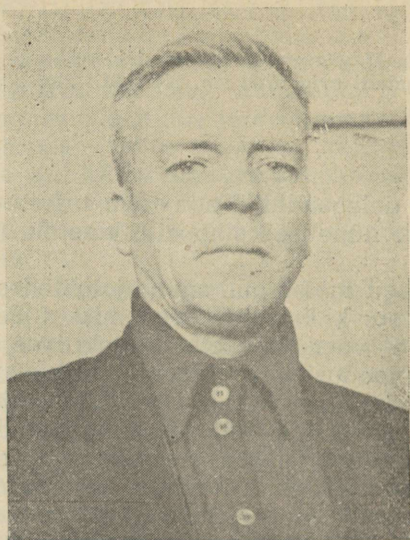
Lugupeetud delegaadid! Toon teile tervitusi Anton Hansen-Tammsaare nimelise kolhoosi liikmetelt. (Kiiduvadused.)

Jälgisime kogu möödunud suve ajalehtedes ilmuvaist kirjutistest esimeste kolhooside arenemist, tööd ja saavutusi, kuni jõudsime veendumusele kollektiivse majapidamise hüvedes. Nii moodustasimegi septembrikuus A. H. Tammsaare nimelise kolhoosi, kuhu astusid 15 majandit.

Kolhoosi loomisel püstitati ülesanne arendada karjakasvatust ja põllundust. Ühistamise ajal aga selgus, et osa loomi on segaverelised. Tulevikus kavatseme juurde osta tõupuhtaid veiseid ning panna karjakasvatusele kindla aluse. Kolhoosi loomade arvu suurendamisega peab suurenema ka külvipind. Ka sellele mõtles kolhoos aegsasti ja asus 70 hektaari vanu sööte üles kündma.

Selleks sõlmiti Palamuse traktorijaamaga künnileping, mille järgi töö pidi algama 1. oktoobril. Tegelikult aga alustas traktorijaama traktorist meie kolhoosis kündi alles 11. oktoobril. Ka siis ei saanud kohalesaadetud traktor kohe kündma asuda, sest tööd takistas hulk aega õli puudus. Selle tagajärjel on traktorijaam suutnud üles künda ainult 20 ha.

Edaspidi kavatseme kolhoosis süvendada poliitilist kasvatustööd, et vabaneda eraomandi eelistamisest, mis takistab kollektiivse majapidamise arenemist. Sihikindla tööga rajame kolhoosile kindla majandusliku aluse. Oleme veendunud, et suur sotsialistlik ülesehitus edeneb partei ja valitsuse kaasabil jõudsalt kõigis meie kolhoosides. (Kiiduvadused.)

Sm. LINDER

VASTASTIKUNE ABI SÜVENEGU

Olustvere valla Võidu kolhoosi brigadiiri sm. LINDERI sõnavõtust

Seltsimehed! Palun vastu võtta tuhanded tervitused Võidu kolhoosi kolhoosnike poolt. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Me tulime Eesti NSV kolhoosnike esimesele kongressile, et vahetada mõtteid tehtud töö üle, et ühiselt läbi arutada töös esinenud vigu ja puudusi selleks, et neid edaspidi vältida.

Viljandimaa Olustvere valla Võidu kolhoos moodustati alles aprillikuus. Kui algas kevadkülv, ei olnud meil kõik loomad veel ühistatud. See tekitas raskusi ja viivitusi kevadkülvil. Külv hilines.

Meie kolhoos ei ole väike. Kolhoosi üldpindala on 860 ha, sellest põldu 264 ha. Kolhoosil on 34 töö- ja 14 noorhobust, 55 lüpsilehma, 47 noorlooma, 53 siga, 46 lammast ja

36 kana. See on üldjoontes meie varandus. Tänaseni on kolhoosi ühinenud 36 perekonda. Tööjõuliste inimeste hulka ei saa kolhoosi suurusega võrreldes küllaldaseks pidada. Meil on 13 tööjõulist meest ja 29 tööjõulist naist, peale selle veel vanad ja noored. Kuid me pingutasime jõudu ning saime raskustest üle.

Hiljuti lõpetasime rehepeksu ning tegime kokkuvõtteid tööst. Kogusime hektaarilt keskmiselt 15 tsentnerit rukist, 17 tsentnerit talinisu, 10 tsentnerit suvinisu, 16,5 tsentnerit otra ja 12 tsentnerit segavilja. Kui kolhoos oli täitnud riiklikud kohustused ja varunud seemne ning loomasööda, selgus, et iga kolhoosnik saab normipäeva eest 4 kg teravilja ja 3 rubla 80 kopikat rahas. See ei ole veel hea tulemus ega rahulda meid. Muidugi teada, esimesel aastal töö veel ei lähe, puuduvad kogemused. Aga kui me oma töid paremini organiseerime, saavutame rohkem.

Peame saavutama, et kolhoosid ja traktorijaamad töotaksid käsikäes. Tähtis ei ole üksi see, et traktorijaam abistaks kolhoosi, vaid et ka kolhoos abistaks traktorijaama. Kui küsida, kes on meie traktoristid, siis võib kindlasti vastata, et praegu ei ole veel traktorijaamad kolhoosnikuist traktoriste. Aga neid peab olema. On vaja saata kolhoosnikuid traktoristide kursustele. Traktorijaamad ja kolhoosid peavad üksteist vastastikku toetama.

Kui siit koju läheme, võtame kokku siin kuuldu ja nähtu. Anname endile aru sellest, mis on tehtud ja mis tuleb veel teha. Jaotame kõik kolhoosnikud brigaadidesse ja lülidesse. Anname neile hooldada seemne, mille nad tuleval kevadel peavad mulda viskama. Kinnistame brigaadidele, lülidele hobused, põllutööks vajaliku inventari, külvi alla tulevad maatükid jne.

Gruusia NSV-s asuva Stalini-nimelise kolhoosi esimees sm. Severin kutsus siin Võidu kolhoosi sotsialistlikule võistlelusele. Kui olen koju jõudnud, räägin sellest ja arutame selle väljakutse igakülgsest läbi. Annan oma sõna, et võtame sotsialistliku võistleluse kutse vastu. Me võistleme selleks, et saada senisest paremaid tulemusi.

Elagu Eesti NSV kolhoosid ja kolhoosnikud!

Elagu meie õpetaja ja juht seltsimees Stalin! (Kiidua valdused.)

Sm. M. PILL

TEADUS JA PRAKTIKA PEAVAD SAMMUMA KÄSIKÄES

Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama direktori, Stalini preemia laureaadi sm. M. PILLI sõnavõtt

Lugesin neil päevil raamatut „Kõrgete saakide meistrid“, kus muuhulgas kirjeldatakse Sõmerpalu sovhoosi põllutööbrigaadi brigadiiri, sotsialistliku töö kangelase Karl Isaki tööd. Sm. Isak arutleb seal lülivanemaga tuleva aasta rukki-saagi üle. Lülivanem ütleb, et tema tuleval aastal teist lüli sel alal enam ei ületa, sest viimasel on rukkipoolluks ristiku-kesa. Seepeale ütleb sotsialistliku töö kangelane: „Mitte maast ei olene kõrge saak, vaid see oleneb inimestest.“

Nii on ka kolhoosides. Inimesed, olgu kolhoosi esimees või teised kolhoosi liikmed, peavad töötama ausalt, hool-salt ja eelkõige teadlikult, ainult siis on töö edukas. See-

pärast meil Nõukogude Liidus pannaksegi suurt rõhku sel-
lele, et teha kõik kolhoosnikud teadlikuks ka põllumajan-
duslikest küsimustest. Teaduse saavutused viiakse kõigisse
kolhoosidesse, sovhoosidesse, ühe sõnaga, laiaadesse talu-
rahva hulka.

Samal ajal on nõukogude teadus tihedalt seotud prakti-
kaga, nad käivad nii-öelda käsikäes, alati teineteist vastas-
tikku täiendades ja kontrollides. Kui näiteks sordiaretusas-
tused on aretanud uued sordid, mis suure hulga katsete
põhjal on osutunud viljakamaks olemasolevaist sortidest,
siis ei ole sellega veel öeldud, et need sordid ka igas üksi-
kus majandis osutuvad paremaks seniseist. Et ühe või teise
sordi paremuse veenduda, peavad kolhoosid seda ise oma
katsepõldudel kontrollima. Vastasel korral võib esineda sel-
liseid olukordi, nagu üks sovhoosi direktor rääkis: et sov-
hoosile anti paljundamiseks odra sordiseemet, mis andis
ainult 15 tsentnerit hektaarilt saaki, samal ajal aga kohalik
sort andis palju rohkem.

Nii viisi talitada on suur patt. Kolhooside ja sovhooside
kohalikele sortidele pannakse meil suurt rõhku. Kui koha-
lik sort ületab saagi poolest teised sordid, siis peab paljun-
dama kohalikkude sorti ja mitte teisele sordile üle minema,
mis neis oludes nii suurt saaki ei anna.

Sellest järeldub, et kolhoosidel peavad olema oma katse-
põllud ja niinimetatud kolhoosilaboratooriumid, kus ühe
või teise agrotehnilise võtte paremus enne väikesel määral
kindlaks tehakse ja alles seejärel suuremas ulatuses kasu-
tusele võetakse. Teistes liiduvabariikides on niisuguseid kol-
hoosilaboratooriume juba olemas.

Selliseil laboratooriumidel peaksid olema ka mitmesugu-
sed kollektioonid, näiteks seemnete kollektioon, et üksi-
kuid taimesorte ja -liike tundma õppida; väetiste proovid
mitmesuguste väetiste tundmaõppimiseks; taimehaiguste
kollektioon, et tunda taimehaigusi ja võida aegsasti võit-
lusele astuda nende vastu; kahjurite kogu, et tunda neid ja
leida abinõusid nende vastu võitlemiseks.

Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam on valmis kolhoose selles
töös abistama. Võime anda kolhoosilaboratooriumidele
seemneproove kõigist taimeliikidest ja sortidest, mis meil
on olemas, ja samuti viljavihke üksikute sortide tundma-

õppimiseks. Samuti oleme nõus andma juhtnööre katsete korraldamiseks. Meie poole võib pöörduda kõigis taimekasvatuse küsimustes. Võtame kohapeal vastu ekskursioone ja anname asjast huvitatuile lahkesti seletusi. Möödunud kevadel korraldasime kursuse kolhoosnikuile heinaseemnekasvatuse alal. Kui on vaja, oleme nõus seda kordama. Pealeselle annavad eriteadlased oma kogemusi edasi ajakirjanduse ja raadio kaudu.

Kui kolhoosnikud omalt poolt selgitavad meie aretatud sortide omadusi oma laboratooriumides ja sobivuse korral isegi suuremail põldudel, saame andmeid üksikute sortide kohta igasuguseis mullastikutingimustes. Niiviisi vastastikku teineteist täiendades ja abistades saame kiiremini välja lasta uusi kõrgesaagilisi sorte ja kindlustada vilja tootmist elanikkonnale ja tööstusele külluses. (Kiidudavaldues d.)

Sm. M. JÄRVEKULL

OLEME VALVSAD

Viljandi valla Jõud kolhoosi liikme sm. JÄRVEKULLI sõnavõtust

Seltsimehed! Viljandimaa naiskomisjonide, naiskolhoosnikute ja minu poolt kõige palavamad tervitused meie juhile seltsimees Stalinile! (K i i d u a v a l d u s e d.)

Viljandimaa töötavad naised võtavad aktiivselt osa ühiskondlikust elust. Kolhoosides on naistel täita vägagi suured ülesanded, eriti naiskomisjonide organiseerimisel. Iseäranis valvsad peavad töötavad naised olema klassivaenlaste suhtes. Kus kulakud ka iial saavad, seal püüavad nad pimes-tada meid, naisi, igasugu laimujuttudega kolhoosinaiste elust. Niisuguseile juttudele peame julgesti vastu astuma ja halastamatult paljastama nende levitajaid.

Kolhoos Jõud on noor kolhoos, kõigest kuu aega vana. Seepärast ei saa öelda, et meil kõik oleks hästi tehtud. Ka meie kolhoosi südames istub laimujuttude levitajaid. Need on kulakud, kelle maad asetsevad kolhoosimaade vahel. Oma juttude sepitsemiseks kasutavad nad meie esialgseid organiseerimisraskustest tulenevaid raskusi. Nad takistavad igati kolhoosi tööd. Neist kulakuist on meil aga raske lahti saada, sest neil on nähtavasti kusagil kaitsjaid. Kuid meie ei lase end heidutada.

Ausa ja visa tööga viime oma noore põllumajandusliku artelli peatselt õitsengule.

Sm. PÄRTEL

ROHKEM ABISTADA NOORI KOLHOOSE

Töliste valla Sirbi ja Vasara kolhoosi esimehe sm. PÄRTELI sõnavõttust

Seltsimehed kongressi saadikud! Lubage teid tervitada tänase kongressi puhul ja üle anda meie kolhoosnike tervitus, niisugune tervitus, mis liidaks meid veel lähedasemaks ja tugevamaks pereks, et meie peale ei hakkaks nõnda öelda ükski hammas. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Jutustan teile lühidalt sellest, kuidas meie jõudsime kolhoosi moodustamiseni. Kolhoosi asutamise mõte tekkis varakevadel. Kolhoosi koondumine ei tulnud aga iseenesest. Selleks tuli teha laialdast selgitustööd töötavate talupoegade hulgas ja seda õhkkonnas, kus kulakud ja rahvavaenulik element püüdsid kollektiivmajapidamise organiseerimist igasuguste abinõudega nurja ajada. Umbruskonnas, kus me

elame, olid jõukad talunikud. Osa neist olid sakslaste käsilased ja kulakud. Klassivaenlase vastutöötamisest hoolimata jõudsimpe peagi niikaugale, et saime moodustada 9-liikmelise initsiatiivgrupi. Esiialgu kuulusid sinna üks töölispere, üks teenistuja perekond ja 7 kehvikut. Visa selgitustööga tuli kummutada kulakute alatu laim kolhoosikorra kohta. Initsiatiivgrupi liikmete pideva selgitustöö ja oskusliku organiseerimise tulemusena oli 13. septembriks grupi ümber koondunud 11 peret. Kolhoosi põhikirja vastuvõtmise ajaks oli meie pere veelgi suurem — 18 majapidamist. Juurdekasvu tuli nii kehvikute kui ka keskmike hulgast. Kui enne oli kehvikuid kaheksa, siis põhikirja ühisele arutamisele ja vastuvõtmisele oli tulnud neid juba kümme. Kui keskmikke oli algul üks, siis kolhoosi asutamise koosolekul oli neid juba kuus.

Kolhoos kasvas ka pärast asutamist. Praegu on kolhoosi koondunud 26 majandit. Sisse on antud veel kaks avaldust. Seega on meil kolhoosis peagi 28 majandit.

Koosseisult on kolhoos tugevasti muutunud. Algul ei tahtnud keskmikud kuidagi kolhoosi tulla. Nüüd aga on olukord hoopis teine. Praegu on kolhoosis 13 keskmiku ja 10 kehvikut peret. Kolhoosi tuli ka üks talusulane.

Kolhoosi maa üldsuurus on ligemale 560 ha, sellest on põldu 324,8 ha, heinamaad 125,9 ha, karjamaad 71,45 ha, metsamaad 19,85 ha ja kõlbmatut maad 16,25 ha. Siin peab mainima, et maakonna põllumajandusosakond kolhoosile sügiskünniplaani ei andnud. Sügisel kündsimpe oma äranägemise järgi.

Kolhoosil on 16 lüpsilehma, 6 mullikat, 23 hobust, 3 varssa ja 1 lammas. Varade ühistamisel tegime vea. Kui oleksime kolhoosnikuile selgitanud, et iga pere peaks andma kolhoosile 1—2 lammast, siis oleksid nad seda ka kindlasti teinud. Nii oleksime rajanud juba algul tugeva aluse lambakasvatusele.

Loomade ühislautadesse paigutamisel oleme teinud tõhusat tööd. Kõigepealt ehitasime lautadesse uued sõimed. Et talveks ettevalmistumise aeg oli kaunis lühike ja korraga ei jõua puhast lauta ka valmis teha, siis asetaskime olemasolevate lautade põrandaille plaadid, et loomad puhtad hoida. Nii on meil laudad puhtad ning ka põhku läheb vähem.

Loomatoidu ja seemneviljaga tuleme toime, ehkki siin mõned väiksemad raskused võivad ette tulla.

Kolhoosis on kaks kahelülilist põllutööbrigaadi. Kommunistlikest noortest on moodustatud kõrgete saakide lüli.

Me ei ole eemale jäänud ka metsatööst. 1948./49. a. raieplaanist oli minu siiasõiduni täidetud 65%.

Kuigi meie kolhoos on veel noor, on ta oma seniste töödega edukalt toime tulnud. Raskusi tekitab meile aga Keeni traktorijaama halb töö.

Kolhoosi asutamise koosolekul lubas Keeni traktorijaam meile kohe traktori abiks saata. Sõlmisime lepingu. Kuid mis kohale ei tulnud, see oli traktor. Olevat õlist puudus olnud. Paari nädala möödumisel nähtavasti saadi õli, traktor tuli kohale. Mõnetunnilise töötamise järel läksin tööd vaatama. See oli aga niivõrd halvasti tehtud, et olin sunnitud edaspidise töö ära keelama. Põhjus oli lihtne: traktoril ei olnud õigeid tööriistu. Miks ei tule traktorijaamast keegi vaatama, kuidas traktor töötab ja kas on tehtud kõik selleks, et traktor võiks kolhoosis töötada takistusteta? Võibolla vastab sellele Keeni traktorijaama direktor, kes peaks ka siin saalis istuma! Keegi ei ole tänaseni traktorijaamast kolhoosis abistamas käinud, ei agronoom, direktor ega ta asetäitja poliitilisel alal. Seal on terve hulk mehaanikuid ja muid asjamehi. Aga Keeni traktorijaama juhtkond ei ole sellele mõelnud ega oma tööd ümber organiseerinud. Traktorijaama juhtkonnas ei ole huvi äratanud ka see fakt, et poolteise kuu jooksul on kolhoosis küntud ainult 11,7 ha sööti ja 31,95 ha kõrt.

Veel hullem on lugu selle poolest, et halva töö tegijaid asutakse kaitsema. Toon näite. Traktorist läks kogu traktoriga kolhoosist ära, öeldes, et kolhoosi maad olevat kõvad ja seepärast ei saavat künda. Ta läks aga ühte lähedal asuvasse üksiktallu. Seal sai ta künda? Sai. Helistasin siis traktorijaama direktori asetäitjale ja selgitasin olukorda, sest niisugune asi oli lihtsalt kuritegu. Mõne päeva möödudes helistas mulle direktori asetäitja: „Sa ei räägi õigust. Sul polnud traktorile tööd anda, sellepärast traktorist läkski ära.“

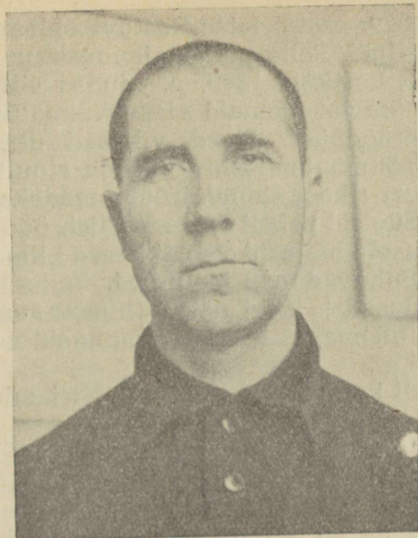
Räägin veel mõne sõna Keeni traktorijaama väärast tööviisist. Vahel sõidab traktorijaama tehnilise kiirabi auto

päeva jooksul 7—8 korda edasi-tagasi. Meil kolhoosis traktor katki ei olnud, samuti olid traktorid terved mujalgi. Kuid miks sõidavad siis inimesed asjatult edasi-tagasi? Olen avastanud ka teisi puudusi. Autosid antakse kasutada kooperatiivile. Seal nad veavad üksiktalupoegade saadusi. Kolhoosi aga autotranspordiga ei abistata. Ometi kuulub traktorijaama abi esmajärjekorras kolhoosile.

Või edasi. Traktorist kündis kolhoosis. Sakk läks kõve-raks. Traktoristil muid tööriistu peale väikeste tangide ei olnud. Et sahka küljest ära võtta, tuli talupoja käest laenata suurem kruvivõti. See näitab, kui puudulikult varustatakse traktoriste remontimisvahendite ja tagavaraosadega. Nad peavad teinekord tühise asja pärast traktorijaama töökotta minema ja kaotavad selletõttu palju kallist aega.

Ka kohalikud nõukogude organid ei ole huvitatud olnud meie kolhoosi tööst. Kahe kuu jooksul ei ole külastanud meid ükski meie maakonna ja valla täitevkomitee juhtivaist isikuist. Samuti ei osuta meie tööle mingit tähelepanu ka valla parteikomitee. Piirdub ainult formaalsete korralduste andmisega.

Meie kolhoos on noor, tal puuduvad veel kogemused töös. Talle on tarvis igakülgset abi ja nõu anda, et tema liikmed saavutaksid kiiremini jõuka ja kultuurse elujärje. Seepärast palun meie valitsuse liikmeid ja koosolijaid tähelepanu pöörata meie kohalikele juhtivaile organeile, neile meelde tuletada, et nad veel kord läbi arutaksid EK(b)P Keskkomitee 24. pleenumi otsused ja asuksid neid otsuseid rangelt täitma. Palun, et traktorijaamadele osutataks rohkem tähelepanu ja et neid rangelt kontrollitaks. Vaja oleks suunata sinna niisugused jõud, kes oleksid suutelised tööd organiseerima ja tegutsema nii, nagu seda nõuab kolhoosikord. (Kiidudavalduused.)

Sm. I. PÄRN

ÜHISES TÖÖS ON ÕNNELIK TULEVIK

Rostovi oblasti kolhoosi „Uus Ilm“ esimehe sm. PÄRNA sõnavõtt

Kallid seltsimehed! Kõigile Eesti NSV kolhoosnikele „Uue Ilma“ kolhoosnike poolt kõige soojem tervitus. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Kasvagu kolhoosid, tugevnegu ühismajapidamine, õitsegu kolhooside elu, elagu kolhooside organiseerija, meie targim juht seltsimees Stalin! (K i i d u a v a l d u s e d.)

Oktoobrirevolutsioon andis tugeva hoobi kapitalistlikule süsteemile. Venemaal kukutati tsaarivalitsus. Ehitati üles vaba Nõukogude riik. Uuetüübilise vabariigi loomisega pandi ka põllumajandusele täiesti uus alus. Üksikmajandid kiratsesid, aja jooksul varisesid nad kokku ja kadusid viimaks sedamööda, kuidas tärkasid uut tüüpi, tugevad ja elujõulised ühismajandid — kolhoosid.

Nii tekkis 1929. aastal laias Rostovi oblasti stepirajoonis kolhoos „Uus Ilm“. Selle põllumajandusliku artelli ajalugu ulatub aga siia Eestisse. 1869. a. rändas siit Kaukaasiasse eestlasi, et otsida lähedamaid elamisvõimalusi. Kuid kerge ei olnud väljarändajail. Need viletsad üksikmajapidajad oma vaevase põllumajandusinventariga ainult kriimustasid umbrohu pooldest rikast steppi. Tööloomadeks olid härjad, isegi lehmad. Sügisel peksti rehte käsitsi, ööd läbi.

Saagi vähesusele mõjusid veelgi kaasa kliimatilised tingimused. Sageli puhuvad meil idatuuled. Selle tagajärjeks on põud, viljaikaldused ja isegi nälg. Viimane sundis põllumehi linnadest tööd otsima, et teenida mõningaid kopikaid perele leivaostuks.

Kõige selle all kannatas kultuurielu. Kirjandust loeti vähe. Asunduses oli ainult algkool.

Mida näeb aga silm nüüd, kolhoosikorra juures? Seal, kus minevikus kükitasid savionnid sasisatud põhu- ja pilliroogkatuste all, uhkustavad nüüd tsinkplekk-katusega telliskivimajad. Keset küla on klubi, kus kolhoosnikud veedavad kultuuriselt vaba aega, vaatavad kinofilme, kuulavad raadiot või lõbustavad end tantsuga. Tänavaid valgustavad säravad elektrituled. Elekter on ka elumajades. Valgust annab meile kohaliku traktorijaama jõujaam. Kuid me ei rahuldunud sellega. Ehitusel on kolhoosi oma elektrijaam, kust saame valgust nii kolhoosi lautadesse, tallidesse kui ka kolhoosnikute elu- ja kõrvalruumidesse. Noorsugu saab haridust külas asuvas 7-klassilises koolis. Ehitusel on uus koolimaja. Oma ambulatooriumist saab arstiabi. Kolhoosis on organiseeritud lastesõim ja lasteaed.

Heidame pilgu kolhoosi põldudele. Seal, kus enne üksikmajapidaja oma sahaloksu ja härjapruksidega puperdas maad tuhnida, töötavad nüüd võimsad traktorid. Mitmesahalist atra vedades jätavad nad järele sügavad vaod. Maad haritakse nüüd kõrgel agrotehnilisel tasemel. Endised üksikmajapidajate põllulapikesed on liidetud ühiseks ääretuks põlluks. Seal, kus aastakümneid tagasi lõigati sirbi või viikatiga hõredat vilja, töötavad suurepärased isesõitvad kombainid, mis üheaegselt koristavad ja peksavad vilja. Kombaini laiast kurgust voolab vili kosena kõrval sõitvasse autosse. Terved autorongid vilja liiguvad raudteejaama-

desse riigile andmiseks või jälle kolhoosi ladudesse kolhoosi tarbeks — seemneks, toiduks ja loomasöödaks.

Kõik raskemad tööd ja ka kergemaid töid tehakse masinate abil. Nad künnavad, külvavad, niidavad ja peksavad vilja. Alatiselt töötavad kolhoosis 7 traktorit ja 4 kombaini. 70% kolhoosi maast haritakse masinatega. See on suur abi, mida saame riigilt traktorijaama kaudu.

Siin rääkis üks seltsimees enne mind traktorijaama halvast tööst. Tema sõnavõtust jäi mulje, nagu oleksid masinad halvad ja läheksid sellepärast sageli katki. See ainult näib nii. Tegelikult ei ole traktorid halvad, vaid inimesed ei vasta nõuetele, on halvasti ette valmistatud. Siin tuleb vaadata asjale sisuliselt: kes juhib traktorit või traktorijaama. Sageli on nii, et mõni traktorist, mehaanik või traktorijaama juhataja ei ole õigel kohal. Meil ei esine traktoreil niisuguseid suuri äpardusi, et nad ei saa päevade viisi tööd teha. Meie traktorist täidab iga päev oma normi ja isegi ületab. Niisiis on ka teil Eesti NSV-s tarvis järele uurida, milles peitub viga, ja see siis kõrvaldada. Eesti NSV traktorijaamad peavad samuti aitama kolhooside maid harida nagu meilgi.

Saksa okupatsioon 1942.—1943. a. pidurdas meie kolhoosi edukat arenemist. Saksa fašistid, kolhooside vihasemad vaenlased, röövisid suure osa kolhoosi varandusest. Kui vapper Nõukogude armee ülbed röövikud meie piiridest välja ajas, asus kolhoos aega viitmata ühismajandit ja elu korraldama. Nüüd on sõjatagajärjed ja rüüstamisjäljed likvideeritud. Me võime juba rõõmustuda saavutuste üle.

Toon mõned näited meie kolhoosi kasvamisest, arenemisest ja tugevnemisest.

Kolhoosi on koondunud 151 peret. Tööjõulisi inimesi on 210. Naiste tööjõud on ülekaalus. See on tingitud sellest, et Suures Isamaasõjas läksid paljud mehed kaduma. Seepärast oleme tarvitusele võtnud mõningaid organisatsioonilisi abinõusid, et naised saaksid iga päev põllul töötada. Ehitasime korralikud lastesõimed ja lasteaiad. Naised jätavad meeleldi oma lapsed sinna, sest nad teavad, et seal hoolitsetakse nende mudilaste eest hästi.

Kolhoosi maa üldsuurus on 9000 ha, millest põllumaad on 3900 ja karja- ning heinamaad 5100 ha. Kolhoosis on moo-

dustatud 2 põllutööbrigaadi ja 2 traktoribrigaadi. Uhe tööjõulise kolhoosniku peale tuleb seega 35 ha maad. Et kolhoosi eeskujulikult majandada, tuleb kolhoosnikuil aasta jooksul välja töötada 105 000 normipäeva.

Teraviljakultuuride enamiku moodustab talinisu. Miks kasvatame talinisu rohkem kui suvinisu? Seda tingib ikaldus. Kevadised suured tuuled kuivatavad kiiresti maapinna. Kevadel külvatud vilja kasvuks maapinnases leiduvast niiskusest ei jätku. Nii saime tänavu talivilja 20—25 tsentnerit hektaarilt, suvinisu aga ainult 6—7 tsentnerit.

Põllumajanduse arendamise kõrval oleme pannud suurt rõhku ka loomakasvatusele. Loomade arv kasvab aasta-aastalt. Loomakasvatuse sõjaeelse taseme oleme kaugelt ületanud. Kui 1940. a. oli meil 566 veist, siis praegu on neid 749. Kitsi ja lambaid oli enne sõda 2600, praegu aga üle 6000. Peale nende on kolhoosil veel 159 siga ja 133 hobust.

Rikkalik saak ja tugev karjamajandus on võimaldanud kolhoosil ennetähtaegselt ja tunduva ületamisega täita kõik riiklikud müügikohustused. Tänavu andsime riigile 11 000 tsentnerit teravilja. Peale teravilja oleme riigile müünud 74 tsentnerit villa, 322 tsentnerit liha, 74 175 liitrit piima ja suure hulga aedvilja.

Selletõttu on kasvanud ka kolhoosi sissetulek. Tänavu oli kolhoosi üldtulu 1 360 000 rubla. Normipäeva eest said kolhoosnikud 6 rubla raha ja 8 kg teravilja, pealeselle veel teisi põllumajandussaadusi, heinu ja muud loomatoitu.

Seltsimehed delegaadid! Need arvud ja näitajad tõendavad, et kolhoos on kõige lühem ja õigem tee meie talupoegade jõukusele. Nõukogude valitsus andis talupoegadele tasuta maad, kolhoosides on laiaulatuslikult rakendatud ja rakendatav maailma eesrindlikum põllumajanduslik tehnika, enamik töid on mehhaniseeritud. Sellepärast, seltsimehed, astuge julgesti edasi kolhoositeele, siin ootab töötavat talurahvast õitsev tulevik.

Elagu Eesti NSV noored kolhoosid! Edu ja jõudu tööle!

Elagu Kommunistlik (bolševike) Partei!

Elagu nõukogude rahvad!

Elagu meie suur juht seltsimees Stalin! (Kiiduaval-
dused.)

Sm. MARIE VAHEOJA

HEA ALGUS

Kõo valla Esimese Mai kolhoosi esimehe sm. M. VAHEOJA sõnavõtust

Tahan teile lühidalt rääkida Kõo valla esimese kolhoosi esimestest töösaavutustest.

Asutasime kolhoosi 27. aprillil ja 1. mail alustasime tööd. Oli raskusi külviplaani täitmisel, sest puudus seemnevili ja tööjõudu oli vähe.

Sellele vaatamata suutsime külvi õigeaegselt lõpetada. Ka loomasööda varumisega tulime toime õigeaegselt, kuigi vihm mõnikord tööd takistas.

Sügiskülviplaani ületasime 3 ha võrra ja praegu on meil talirukki all 23 ha.

Rukkisaak oli meil tänavu madalavõitu, kõigest 17 tsent-

nerit hektaarilt. Suvivilja saime 20—22 ja kartuleid 220 tsentnerit hektaarilt. Riiklikud normikohustused täitsime ennetähtaegselt, juba oktoobripühiks.

Karjamajandusele on pandud kindel alus, kusjuures loomakasvatuse plaani ületasime tänavu kolme looma võrra. Juba lähemas tulevikus on meie kolhoosis tõukari.

Kõige selle tõttu oli meil võimalik kolhoosnikuile avansina anda 4 kg vilja, 5 kg kartuleid ja 3 rubla 81 kopikat raha normipäeva eest. Lõpparve tegemisel anname igale kolhoosnikule normipäeva eest veel 6—7 kg vilja.

Mõni sõna töödistsipliinist. Mitmed kolhooside esimehed rääkisid, et mõned kolhoosnikud ei lähe tööle. Nii ei lähe tööle kolhoosi esimehe naine, samuti brigadiiri naine.

Leian, et see on kolhoosi esimehe süü, kui töödistsipliin on nõrk. Mina, 53-aastane naine, ei ole lasknud oma kolhoosis nii nõrka töödistsipliini tekkida, et rahvas ei lähe tööle, kui brigadiir käsu annab. (K i i d u a v a l d u s e d.) Võin sellepärast väga tänulik olla Kõo valla Esimese Mai kolhoosnikuile, sest nad on tublid töölised. Meil on kolhoosnikud senini 6 kuu jooksul välja töötanud keskmiselt 245 normipäeva ja kariloomade juures 320—340 normipäeva. Isegi vanad inimesed on välja töötanud 160—170 normipäeva.

Sm. Karotamm rääkis eile, et kolhoosnikuid tuleb varustada aiamaa ja loomadega, mis tõstab töötahet ja parandab kolhoosnikute majanduslikku heaolu. Kuid me oleme kuulnud ka niisugust juttu, et kolhoosnikuil ei ole aiamaad ja lehma vaja. Meie kolhoosnikute juures ei ole küll aiamaa ja loomapidamine tööd takistanud. Kuid meil ei ole siin täit selgust. Zootehnikud ütlevad, et ülesostetud loomi kolhoosnikuile isiklikuks pidamiseks anda ei tohi. Maakonna täitevkomitee esimees aga käis hiljuti meil ja ütles, et nüüd loomade ülesostmise puhul võib anda ühe lehma igale kolhoosipererele, kellel lehma ei ole. Kuidas siin aga talitada, seda ma ei tea.

Mõne sõna tahaksin rääkida naistetööst. Siin kongressil on ainult mõned naised sõna võtnud. See näitab naiste vähest aktiivsust. Meie kolhoosis on olukord teisugune. Meil ei olnud varem naiskomisjoni. Nüüd on see meil moodustatud ja töötab hästi. Oleme sisse seadnud raa-

matukogu, mida juhatab üks naistest, nimelt kolhoosi arveametnik. Meil puudus ka lasteaed ja selle järele ei olnud õieti tarvidustki, sest lapsi oli ainult kaks. Uute liikmete juurdetulemisega on nüüd kolhoosi lastepere 8-ni kasvanud ja seepärast oleme teinud ettevalmistusi lasteaia avamiseks lähemal ajal.

Ise olen pärit kehvast perekonnast. Sünnitanud olen 12 last ja üles kasvatanud 11. (K i i d u a v a l d u s e d.) Raske oli mu elu kodanliku klikivalitsuse ajal. Eriti raske oli linnakohas nii rohkearvulise perega korterit leida: kes siis tahtis kehvast töölisnaise lastekarja oma ulualla võtta! Tänu nõukogude korrale võin ma aga nüüd rahulikult kolhoosis elada ja oma veel alaealisi lapsi suureks kasvatada. (K i i d u a v a l d u s e d.) Meid, lasterikkaid emasid, on autasustatud ordenite ja medalitega ja valitsus osutab meile igakülgset tähelepanu ja hoolitsust.

Kui meie töös on esinenud vigu ja puudusi, siis tuleb selles osas etteheiteid teha kõigepealt valla parteiorganisatsioonile ja täitevkomiteele. Peab ütleva, et valla täitevkomitee on meid vähe abistanud. Parteikomitee sekretär on ainult üks kord kolhoosis käinud, ja sedagi siis, kui arutasime koosolekul metsatöö küsimust. Võtsime siis vastu otsuse, et täidame raie- ja veoplaani lähemal ajal, millega me ka kindlasti toime tuleme. See üks kord, kus valla parteikomitee sekretär meid külastas, on jäänud ka esimeseks ja viimaseks korraks. Ei enne ega pärast seda valla juhtivad töötajad meie kolhoosis käinud ei ole. Tavaliselt küsitakse telefoni teel, et mis sa, Mari, seal nüüd ka teed.

Nagu mujalgi, nii on ka meil traktorijaama juhtivad töötajad küll kohe lahkesti nõus abistama, kui nende poole pöörduda vastava sooviga, kuid lubamisele ei järgne alati tegusid. Traktorijaama juhtkond on nähtavasti arvamusel, et kui kohalesaadetud traktor kahe nädala jooksul suutis üles künda 4 hä, siis on sellest küllalt. Lõpuks püüdsime omal jõul ülejäänud künni ära teha. Meil on 4 meest ja 27 hobust ja me ei jõudnud õigeks ajaks kündi lõpetada. Umbes 8 ha on veel künda. Aga kolhoosi juhatuse hoone juures seisavad kolm Põltsamaa traktorijaama traktorit nagu suurtükid, ninad ülespidi, ja raske on öelda,

kas nendega käesoleval aastal veel üldse on midagi peale hakata. Põltsamaa traktorijaama direktorit ma tunnen juba paar aastat. See mees küll traktorijaama juhtimisega toime ei tule, ta tuleks asendada uuega.

Loodan, et siin esiletoodud väärnähtused, mis takistavad meie tööd, kõrvaldatakse kõrgemalseisvate asutuste ja organite poolt. (Kiiduavaldused.)

PÖLLUMAJANDUSLIKU ÜHISTEGEVUSE JA KOLHOOSIDE VAHEL EI OLE VASTUOLUSID

Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu esimehe sm. PÄRNA sõnavõtust

Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu nimel toon palavaid tervitusi esimesele vabariiklikule kolhoosnike kongressile. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Senini olid meil maal ainult põllumajanduslikud ühistud need, kes tegelesid põllumajandusküsimustega, näiteks piimaühistu, elektriühistu, masinaühistu jne. Nende ühistute liikmeskonna moodustas rohkem kui 100-tuhandeline talupoegade pere. Kuid neid ühistuid iseloomustab peamiselt tootmisvahendite omamine, ühiskondlike töödega tegelesid neist vähesed. Aga vaatamata oma piiratud tegevusele on nad meie põllumajanduses siiski tunnustatavat osa etendanud ja seda mõjutanud.

Et meie eesti talupoegkond on asunud põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise teele, kolhoositeele, siis tuleb selgitada, kuidas need kaks süsteemi omavahel peavad olema.

EK(b)P Keskkomitee 24. pleenum asus seisukohale, et ei ole sugugi õige, kui neid kahte süsteemi hakatakse teineteisele vastu seadma. Samuti ei ole õige, kui ühistute varandused tahetakse lihtsalt ära jaotada kolhoosnike ja kolhooside vahel. On tarvis, et need kaks süsteemi teineteist täiendaksid, et nende vahel oleks tihe koostöö ja ühe süsteemi üleminek teise, kolhoositeele, toimuks sõbralikus õhkkonnas teineteise täiendamise suunas. Tuleb saavutada, et need ressursid, mida ühistegevus omab, lülitataks maksimaalselt kasulikult kolhooside teenistusse. See on meie ühine ja suur eesmärk: hoolitseda, et ei hakataks neid varandusi laiali tassima ja tehtud tööd desorganiseerima.

Meie kolhooside arv on viimasel ajal mitmekordistunud. Nende peamisi ülesandeid on karjamajanduse arendamine, ja siin võivad suure tähtsuse omandada just meie ühismeiereid.

Meiereisid ja teisi tööstusettevõtteid ei saa ühistada. Samuti ei ole õige neid ühele kolhoosile üle anda. Elektri- jaamad haaravad mitme valla piirkonda ning võivad teenindada kümnet ja rohkem kolhoosi. Siin on just tähtis see, et kolhoosnikud astuksid ühistute liikmeks, nagu nad senini on olnud.

Läänemaa Edu kolhoosi esimees sm. Rammu rääkis lünnakadest kohaliku meierei töös. See näitab, et meie kolhoosidel tuleb tihendada kontakti ühistutega, ise osa võtta ühistute juhtimisest, mitte aga eemalduda ühistute süsteemist. Kui meie talurahva paremik, eesrindlik osa, astub kolhoosidesse ühinemisel välja ühistuist ja sinna jääb tagurlik element, ja kui me selle kätte jätame ühistu majanduslikud ressursid, siis ei ole see kasuks ühistuile. Asja tuleks korraldada nii, et ühistu valitsemine läheks kolhoosi kätte, tehniline varustamine aga jääks edasi ühistegevuse hoolde.

Raskusi on kolhoosidel sissetuleku soetamisega ja üldse oma majandusliku jõukuse tõstmisega. Siin peame kõigiti soodustama ja kaasa aitama, et kolhoosid saaksid rohkem tulu. Selleks, et seda saada, on tarvis juurde luua uusi tootmisharusid. On tarvis, et loodaks säärane süsteem, mis võimaldab igal ajal realiseerida kõiki neid saadusi, mida kolhoosid toodavad. Kui me selle küsimuse lahendamise otstarbekalt, siis on sellega suur abi antud kolhooside edasisele arendamisele. Põllumajanduslike Ühistute Keskliidul on niisugune süsteem olemas. See on küll nõrk ega suuda kaugeltki mitte kõiki kolhoose teenindada, kuid teda on tarvis suurendada, et ta suudaks kõiki kolhoose abistada. On tarvis vaadata, kuidas saadusi ära vedada, kuidas neid ümber töötada ja realiseerida. Kindlasti ei jõua meie siseturg kõiki saadusi kasutada ja osa tuleb välja vedada teistesse vennasvabariikidesse. Seda tuleb arvestada, ja siin võib Põllumajanduslike Ühistute Keskliit kaasa aidata, sest temal on võimas õppekombinaat, mis võib kolhoosidele ette valmistada sellealast kaadrit. Ühistute valduses on praegu 100 miljoni rubla väärtuses varandust. See on tõhus summa. Tuleb eesmärgiks seada, et see summa läheks kolhooside teenistusse, ja selleks peavad kolhoosid kindlalt seda varandust valitsema asumata, kus seda veel tehtud ei ole.

Meie talurahvas elab praegu läbi murrangulist ajajärku, ja meie ülesandeks ning südameasjaks on seda üleminekut võimalikult kergeks ning arusaadavaks teha, et rahvas meie külas jõuaks kiiresti arusaamisele kollektiivmajapidamise eeliseist ja et meil teisele kongressile kokku tulles oleks paljudest saavutustest rääkida ning parteile ja valitsusele ette kanda. Selleks soovin edaspidist edu. (Kiiduvaldused.)

TÖÖSTUS ON BAASIKS PÖLLUMAJANDUSE SOTSIALISTLIKUL ÜMBERKORRALDAMISEL

*Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja sm. K. BOITSOVI
sõnavõtt*

Seltsimehed! Lubage Teile ette kanda, et Eesti vabariigi tööstuse töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad täitsid 1948. a. plaanist tööstustoodangu üldise väljalaske alal 10 kuu kohta 94,5%, s. t. et operatiivandmete järgi lõpetab vabariigi tööstus tänavu poolteist kuud enne tähtaega aastaplaani täitmise. Täites oma sotsialistlikke kohustusi, lõpetasid kõik vabariigi tööstusharude ja tehaste töötajad, välja arvatud põlevkivibasseini tööstused ja toiduainetetööstused, plaani täitmise Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 31. aastapäevaks.

1948. a. 10 kuu jooksul on vabariigis taastatud ja ehitatud ettevõtteid, elumaju, koolihooneid, haiglaid ja teisi asutuste hooned poolteise kordselt rohkem kui möödunud aastal sama aja jooksul. Lõppjärgus on traktoriremonditehase ehitamine Tallinnas. On alustatud põllutöömashinade ehitamist ja superfosfaaditehase laiendamist Maardus. Põlevkivibasseinist hakati gaasi andma Leningradile.

Et stalinliku viisaastaku kolme aasta jooksul on plaanid suuresti ületatud, on vabariigi tööstusel kõik eeldused viisaastaku teostamiseks nelja aastaga.

Kannan Teile tööstuse ja ehitusala saavutused ette sellepärast, et need alad moodustavad baasi põllumajanduse sotsialistlikul ümberkorraldamisel. Tööstus peab andma kolhoosnikule masinaid, mehhanisme, elektrienergiat, väetist ja ehitusmaterjali, samuti kõiki laiatarbekaupu. Pole mingit kahtlust, et Nõukogude Liidu tööstus rahuldab täiel määral kõigi kolhooside vajadused.

Seltsimehed! Iga uue kolhoosi esimehel, igal noorel kolhoosnikul tekib õigustatud soov ehitada ja oma kolhoosi majandust mehhaniseerida. Tahetakse muretseda auto, ehitada uusi loomalautu, ruume kolhoosi juhatuse, kooli, lasteaiaga jaoks, uusi elumaju jne. See tähendab, et Eesti külas

algab suur ülesehitustöö. Selle edukas teostamine oleneb kolhoosi heast tööst, ta kasumeist, ehitusmaterjalide olemasolust, oskusest kasutada pangakrediite, ehitusbrigaadide organiseerimisest.

Arvesse võttes kolhooside vajadusi, on meie arhitektid lõpetamas kolhoosiehitiste tüüpprojektide ja eelarvete koostamist, alates elumajast ja lõpetades kanalaga selleks, et kolhoos võiks väikese tasu eest soetada endale kogu projekteerimis-dokumentatsiooni. Osa neist projektidest on välja pandud siin näitusel, nende kvaliteedi aga, ma arvan, me arutame enne kinnitamist kolhoosnikutega läbi.

1949. aastaks jagab valitsus kolhoosidele 25 000 tihumeetrit puitu, meie aitame neil muretseda klaasi, tsementi, lupja ja naelu, kuid ma palun teid juba nüüd kohapeal läbi arutada kivi- ja liivakarjääride, tellise- ja katusekivitehaste organiseerimist ja rea muude kohalike materjalide tootmise võimalust.

Sundige paremini töötama kohalikku tööstust ja töönduslikku kooperasiiooni maakondades!

Seltsimehed kolhoosnikud! Vabariigi talupidajad täitsid 1948. aastal ennetähtaegselt riiklikud müügikohustused teravilja, kartuli, liha, piima ja muude põllumajandussaaduste alal. Praegu seisab meil ees suur austav ülesanne: täita ja ületada metsa ülestöötamise ja väljaveo hooajaplaan. Palun kongressi delegaate organiseerida metsatöid niiviisi, et hooaja metsavarumiseplaan täidetakse hiljemalt järgmise aasta veebruaris, et jääks aega kevadkülviks ettevalmistumiseks.

Olgu tervitatud ja saagu jõukaks Eesti vabariigi noored kolhoosid!

Olgu tervitatud meie suure kodumaa rahvaste sõprus ja vendlus!

Olgu tervitatud meie juht ja õpetaja seltsimees Stalin!
(Kiidua valdused.)

KOLHOOSIDE ORGANISATSIOONILINE JA MAJANDUSLIK TUGEVDAMINE ON TÄHTSAIM ÜLESANNE

*Eesti NSV Ministrite. Nõukogu esimehe asetäitja sm. N. PUUSEPA
kõnest*

Seltsimehed! Uks meie tähtsaim ülesanne seisab selles, et meie põllumajandusorganisatsioonid hakkaksid igal alal täie jõuga uusi vastorganiseeritud kolhoose abistama. Sellest rääkis eile põhjalikult oma ettekandes sm. Karotamm.

Kolhooside organisatsiooniline ja majanduslik kindlustamine on väga tähtis. See on praegusel momendil üks põhilisi ülesandeid kollektiivse majapidamise ehitamisel ja siin peavad põllumajandusorganid kindlasti abistama noori kolhoose. Maakondade põllumajandusosakondade ülesanded on siin äärmiselt suured ja tähtsad. Ma ei saa mingil määral maakondade põllumajandusosakondi selles mõttes oma kaitse alla võtta ja siit tribüünilt öelda, et meie maakondade põllumajandusosakonnad oleksid kas või rahuldavalt toime tulnud nende ülesannetega, vaid, vastupidi, tahan öelda, et meie maakondade põllumajandusosakonnad pole toime tulnud selle suure, majanduspoliitiliselt tähtsa ülesandega.

Kui formaalselt võtta, siis on mõndagi tehtud, näiteks määruse nr. 668 täitmise, kolhooside tööjõu rakendamise, õige struktuuri väljakujundamise, töoviljakuse tõstmise alal jne. Kolhoosides on korraldatud seminare ja koosolekuid, on peetud juhatause koosolekuid. Aga põllumajandusosakonnad peavad vastutama selle eest, et töö oleks kolhoosides tegelikult organiseeritud nii, nagu määrus ette näeb. Sellist olukorda enamikus meie kolhoosides veel ei ole. Põllumajandusosakondadel maakondades on suur aparaat, kes on kohustatud kindlasti seda tööd organiseerima. Selleks on antud juhtnõore, otsuseid, käskkirju, on nõupidamisi peetud jne. Virumaa Põllumajandusosakonna juhataja sm. Sakna avaldas arvamust, et maakondade põllumajandusosakondade juhatajaid oleks tarvis roh-

kem kokku kutsuda Põllumajanduse Ministeeriumi, kus kolhooside organisatsioonilisi küsimusi praktiliselt läbi arutatakse.

Tõepoolest näib, et maakondade põllumajandusosakonnad, agronoomiline ning zoo-veterinaarpersonaal ei oska õigesti rakendada määrust nr. 668. Kuid asi ei seisa mitte üksnes selles, vaid siin toimub ka kaadri ümberkujunemine teravais klassivõitluse tingimustes. Meie agro- ja zootehniline personaal ei ole suutnud veel vanadest arusaamistest täiesti lahti saada, ei ole veel põhimõtteliselt uusi seisukohti omandanud, ja see on üks raskemaid küsimusi, millega Põllumajanduse Ministeeriumil tuleb tegeleda. Samuti ei või öelda, et Põllumajanduse Ministeeriumi aparaat ise oleks suuteline ja võimeline juhtimist organiseerima nii, nagu nõuavad kollektiviseerimise ülesanded, ja ka siin tuleb palju veel tööd teha. Meie tänapäeva agrotehniline personaal on kodanliku aja ettevalmistusega inimesed. Nad omavad väga nõrku teadmisi kolhoosidest, eriti organisatsiooniliste küsimuste alalt. See on suur puudus ja see põhjustab teatud määral seda olukorda, mida tänapäeval näeme kolhooside teenindamisel meie agrotehnilise ja zoo-veterinaarpersonaali poolt.

Ma iseloomustaksin siin zootehnikute vaateid. Kui meie zootehnikule esitati nõudmine, et suvel, kui lehmad kõige rohkem piima annavad, on tarvis neid lüpssta neli korda, öeldi meile, et sellest polevat mingit kasu. Kuid see on täiesti vastuolus meie nõukogude zootehnilise teadusega.

Selle näite tõin selleks, et öelda, et samasuguseid asju võime samuti tähele panna agronoomia alal. Sellest peame üle saama. Meie põllumajanduslik kaader tuleb ette valmistada Mišurini ning akadeemikute Lössenko, Viljamsi ja Ivanovi õpetuste kohaselt.

Seltsimehed! Oleks lihtsalt kuritegu praegu rääkida sellest, et meil puudub kaader, kes oskab kolhoose üles ehitada. See oleks vale. See ei vasta ka tegelikule olukorrale ja poliitiliselt oleks see äärmiselt kahjulik. Võtame kas või tänase esimese kolhoosnikute kongressi. Siin tribüünil esinevad seltsimehed kolhoosidest oskavad minu arvates väga sügavalt, võib olla paremini kui paljud meie põllumajanduse alal tegelevad eriteadlased analüüsida meie põlluma-

jäandust suure kollektiivse majapidamise ulatuses. Siin tuleks meil vastastikku üksteiselt õppima hakata. Kolhoosi kaader peaks ise õppima ja ka õpetama. Nii peaks küsimus meie kaadri ees seisma.

Meil tehakse praegu mõndagi kaadri väljaõpetamiseks. Meil on organiseeritud kolhoosi juhtiva kaadri ettevalmistamiseks kool, kus 2-aastastel kursustel õpib 50 inimest ja 6-kuistel kursustel — 30 inimest. Sealt loodame saada kolhoosidele esimehi ja võib olla ka brigadiire. Kuid, nagu näete, ei rahulda see meid kuidagi. See arv on äärmiselt väike.

Meie ülesanne seisab praegu selles, et vabariigi ulatuses kiiremas korras välja kujundada vabariiklik kolhoosi kaadri ettevalmistamise kombinaat. Ja siin on meie seisukoht selline, et niisuguseks baasiks tuleb kujundada Kehtna majapidamine. Sellest peab saama õppeasutus, kus 6-kuistel kursustel oleks võimalik aasta jooksul ette valmistada vähemalt 600—700 õpilast ja kaheaastastel kursustel vähemalt 100 õpilast. Nende lõpetajatega abistaksime kolhoose tublisti, kaadri küsimust aga see veel ei lahenda. Seltsimehed, siin tuleb organiseerida maakondades kolhooside brigadiiride, lülivanemate ja osaliselt raamatupidajate ettevalmistust. Põllumajandusosakonnad maakondades peavad selle küsimuse kiires korras ette valmista. Selleks on vaja õpetajaid, ruume, materjale, õppeprogrammi, mille eest peab hoolitsema Põllumajanduse Ministeerium. Niiviisi saame massiliselt ette valmistada kolhooside töötajaid. Kavatsuse kohaselt tahame korraldada ühekuised kursused praegustele kolhooside esimeestele ja raamatupidajatele. Kolme kuu jooksul — detsembrist veebruarini — peavad kursused läbi tegema 260 kolhoosi esimeest ja 260 raamatupidajat. Pealeselle on sama aja jooksul võimalik 340 brigadiiri ja 200 raamatupidajat ette valmistada 6-kuistel kursustel.

Tahan kolhooside juhatustele ja liikmetele südamele panna, et kursustele saadetak paremaid inimesi kolhoosidest, kes hiljem siirduvad kindlasti kolhoosidesse tööle ja kel on kalduvusi nende ülesannete täitmiseks. Meil on halbu kogemusi sel alal. Möödunud aastal korraldati Põllumajanduse Ministeeriumi juures raamatupidajate kursused. Kursuse lõpetamise järel ei suutnud 12 neist lõpeta-

jaist raamatupidamist kolhoosis sisse seada ja langesid välja. Pooled jäid järele. See on muidugi halvasti. Niiviisi meie kaadrit ette valmistada ei tohi.

Pöördun praegu kolhoosnike kongressist osavõtjate, kolhooside liikmete ja esimeeste poole ettepanekuga siit koju tagasi jõudmisel läbi arutada küsimus, kas kolhoosid ei saaks Kehtna kolhoosi kaadri ettevalmistamise kombinaati abistada tööjõuga. Kolhoosi kaadri ettevalmistamise kombinaat peab projekti kohaselt tuleval aastal vastu võtma ja ette valmistama umbes 700 inimest korraga. Selleks on tarvis ehitada uus koolihoone ja peale selle ühiselamu umbes 600 inimesele. Kui iga kolhoos saadaks sinna üheks kuuks appi kaks töövõimelist inimest, muidugi tasu eest, siis paneksime selle kombinaadi tuleva aasta septembris täies ulatuses tööle. Seepärast esitangi sellise palve. Selle kohta tulevad arvatavasti hiljem konkreetsemad ettepanekud.

Kuidas on lood kaadri ettevalmistamisega mehhaniseerimise alal? Mehhaniseerimiskaadrit valmistatakse vabariigis ette kahes mehhaniseerimiskoolis, Helmes ja Järva-Jaanis, kus juba käesoleval aastal saavad ettevalmistuse 210 traktoristi. Vaeküla Põllumajanduse Mehhaniseerimise Tehnikum suudab tuleval aastal anda kõigest 22 mehaanikut. Seda on äärmiselt vähe. Praegu on käsil 70 traktoristi ettevalmistamise kursuse korraldamine, kuhu tahame vastu võtta õpilasi peamiselt kolhoosnike seast.

Minu arvates peame põllumajanduslike õppeasutuste, eriti mehhaniseerimiskoolide õpilaskonna komplekteerima üldse kolhooside liikmete hulgast, siis läheks arvatavasti nii traktorijaamade kui ka põllumajanduslike eriteadlaste töö kolhooside teenindamisel palju paremini.

Pealeselle on sel aastal ette nähtud tõsta 60 traktoristi kvalifikatsiooni, kes hakkavad endiste välismaa markidega traktorite asemel töötama meie kodumaa traktoritel. 150 traktoristi ettevalmistamiseks on ette nähtud organiseerida kursused masina-traktorijaamade juures.

Tarvidus meie mehhaniseerimiskaadri järele on tugevasti kasvanud ja nõuded suurenenud. Meie vabariigis organiseeritakse 1949. a. kestel 8 uut traktorijaama, kuhu on tarvis veel traktoriste, kui töötada ühes vahetuses. Peale-

selle on tarvis 50 spetsialisti, kes meie vabariigis praegu puuduvad. Nähtavasti tuleb traktoristide hulgast parimaid saata õppima teistesse vennasvabariikidesse.

Need on väga suured ja vastutusrikkad ülesanded kaadri ettevalmistamise alal.

Tahan nüüd peatuda meie masina-traktorijaamadel, mille üle siin täiesti põhjendatult nuriseti, et nad töötavad halvasti, välja arvatud Saare masina-traktorijaam. Meie arvates töötab Saare masina-traktorijaam normaalselt. Arvan, et ka Rapla jaama kohta võiks positiivse hinnangu anda. See oleks kõik. Lubamatult halvasti töötavad Jõhvi, Vihula, Tallinna, Põltsamaa ja rida teisi jaamu. Mis on siin peamine põhjus? Põhjus seisab minu arvates eeskätt kaadris. Paljud traktorijaamade direktorid ei ole omal kohal, ja me püüame käesoleva talve jooksul seda asja parandada. Kuid samuti olen märganud, et ka Ministeeriumi masina-traktorijaamade valitsus ei ole pahatihti oma ülesannete kõrgusel, mistõttu on võimalikud niisugused väärnähtused, et kui petrooleumi on, siis ei ole raha selle muretsemiseks, ja kui raha on, siis ei ole petrooleumi saada. See näitab kooskõla puudumist organisatsioonilises töös, mis oleneb juhtivast kaadrist.

Tahan puudutada veel teist külge. Minu arvates on teine suurim põhjus, miks traktorijaamad töötavad halvasti, see, et üksikud traktoristid, kes on traktorijaamade teenistuses, pole veel nõukogulikult meelestatud. See on tingitud sellest, et omal ajal, kui traktorijaamad loodi, tulid sinna ka endised traktorite omanikud ja nende meeolud kandusid üle traktorijaamadesse ning teatud mõttes kajastuvad veel tänapäevani traktorijaama kaadri hulgas. Samagonnipudeli eest tehakse tööd kulakute põldudel. Kui aga on vaja kolhoosipõllule töötama minna, siis leitakse, et traktorilaager on katki, mootoris midagi klõpsub jne.

Selle talve jooksul tuleb Põllumajanduse Ministeeriumil ja tema valitsustel kohalike parteiorganisatsioonide kaasabil traktorijaamade kaader täielikult uuendada, s. t. välja heita need, kes sinna ei sobi ja asendada nad kevadkülvialguseks uute nõukogulike inimestega.

Kui me need 8 uut traktorijaama saame, siis tugevneb sellega tunduvalt tehniline baas meie kolhooside teeninda-

miseks ja kasvab kindlasti ka meie nõukogulik ning riiklik mõju kolhooside organisatsioonilis-majandusliku kindlustamise alal.

Ja lõpuks kolmas küsimus, mille juures minu arvates peaks veelgi peatuma, s. o. karjakasvatamise küsimus. Seda küsimust on puudutatud eriti põhjalikult sm. Karotamme kõnes, kuid tahaksin nentida veel mõnda momenti selles küsimuses.

Meil on tekkinud olukord, eriti tänavu sügisel, kus püütakse kõvasti karja hävitada. Kulakud alustasid aktiivselt oma agitatsiooni sel alal juba möödunud sügisel ja seda joont nad katsuvad läbi viia tänapäevani, püüdes sellega igati mõjutada ausaid töötava talurahva kihte. Kuid leidub ka meie töötava talurahva hulgas üksikuid, kes kolhoosi astudes püüavad hävitada osa karjast, mis kuulub ühistamiseks. Kuidas seda hävitatakse? Hävitamine toimub tapmise teel. Loomad müüakse igale poole, kus nad lähevad pärast tapmisele. Kuid kolhooside loomakasvatusfarmid jäävad maha, sellepärast, et nad ei suuda seda karja olemasolevasse kolhoosidesse tõmmata. Mis tuleb teha? Sm. Karotamm ütles õigesti, et igakord ei saa oodata, kuni uued karjalaudad valmis saavad. Muidugi, kus on võimalik, seal tuleb ehitada uued karjalaudad, kuid vanade najal tuleb see küsimus lahendada. See on kiire, võib olla nädalate küsimus. Me kuulasime hiljuti Põllumajanduse Ministeriumi kolleegiumis Viru maakonna põllumajandusosakonna juhataja ettekannet maakonna karjakasvatuse kohta. Näib, et maakonnas veisekasvatuse alal plaane ei täideta ja on märgata isegi tagasilangust. See on ohtlik ja lubamatu. Sigade osas on sama lugu. Maakonna viies varemloodud kolhoosis ühistati 56 lehma ja 13 siga. Jagage viie kolhoosi peale 13 siga — minu arvates on seda liiga vähe, ja 56 lehma on samuti vähe. Tuleb vanad karjalaudad ära kasutada, algul isegi võib olla väikesed karjalaudad mis jäid kolhoosi perele, vabaks teha, et sinna kolhoosi karja paigutada.

Kerkib küsimus, kuidas ja milliste ressurssidega seda teha. Minu arvates on kolhoosidel praegu küllalt võimalusi raha saada selleks, et oma karja juurdeostu teel suurendada.

Suurem tuluallikas on meie kolhoosidele karja- ja sea-

kasvatus, kuid kolhoosid ei arenda seda aktiivselt. Siin on tarvis teha suurt organiseerimistööd.

Tahaksin küsimuse teisele küljele tähelepanu juhtida, nimelt sellele, et kui te hakkate kolhoosile karja ostma, võib juhtuda, et ostate looma oma kolhoosi liikmelt või talupojalt, kes homme teie kolhoosi liikmeks astub. Seda ei tohi lubada. Siin soovitaksin kolhoosidele niisugust seisukohta, mis on toodud ka EK(b)P Keskkomitee juhtnõoris: et neid, kes oma karja ja hobused on enne kolhoosi astumist maha müünud, kolhoosi vastu ei võetaks. Võib tekkida küsimus, kuhu nad siis lähevad. Suund tuleb nende suhtes võtta selline, et kui talumees on oma looma maha müünud enne kolhoosi astumist, las läheb ja ostab selle tagasi ning toob kolhoosi. See on ka muidugi üks klassivõitluse küsimusi.

Karjakasvatust tuleb praegu tugevasti tõhustada noorloomade arvel. Noorloomade kasvatamisega kolhoosis peab paralleelselt kulgema vasikate, pörsaste, uttede jne. kasvatamine.

Kongressi presiidiumile on esitatud paar küsimust.

Uks seltsimees küsib põllumajandusmaksu kohta: kui talupojale oli põllumajandusmaks määratud enne 15. septembrit ja ta ei suutnud seda tasuda enne kolhoosi astumist (astus sinna pärast 15. septembrit), kas siis see osa varandust, mille ta kolhoosi kaasa tõi, kuulub ka üleskirjutamisele, kui ta riigile võlga ära ei tasu? Sellega on lugu nõnda. Kolhoosi varandus kolhoosniku endiste võlgade eest muidugi ei kuulu üleskirjutamisele ja kari ei kuulu müümisele. Kuid mis ajast tuleb kolhoosnikut lugeda kolhoosi liikmeks? Sellest momendist, kui kolhoosi põhikiri võeti vastu kolhoosi astunud talupoegade üldkoosoleku poolt, ja sama käib ka maatulunduse kohta.

Mis puutub üksikuisse kolhoosiliikmeisse, kui neil tekib raskusi, siis siin tuleb rahandusorganeil üksikasjaliselt küsimus läbi kaaluda, et näha, kellega meil on tegemist. Need kolhoosnikud, kes astusid pärast 15. septembrit kolhoosi ja kel tuleb tasuda $\frac{1}{3}$ neile määratud põllumajandusmaksust, peavad seda kindlasti tegema, kuid nad peavad tasuma selle oma isiklikust sissetulekust, sest kolhoosniku võlgu ei ole lubatud üle kanda kolhoosi arvele.

Üks seltsimees siin tahab teada, kas ei saaks kolhoosimajandust õppima hakata. Muidugi, kui seltsimees seda väärrib. Ma arvan, et ta väärrib et me saadame ta kui kolhoosi esimehe õppima kaadri ettevalmistamise kooli Kehtnasse.

Praegu seisavad suured ülesanded meie põllumajanduse eriteadlaste ees, väga suured ülesanded kolhooside organisaatorite ja meie parteiorganisatsioonide ees kohtadel kolhooside organisatsioonilis-majandusliku olukorra kindlustamise alal. Ma loodan, et meie kolhooside kaader selle auväärse ülesandega kindlasti toime tuleb ja kolhoosi kord meie Eesti NSV-s võidule pääseb. (K i i d u a v a l d u s e d.)

ŠEFLUSTÖÖD TULEB OTSUSTAVALT PARANDADA

Tallinna Linna TSN Täitevkomitee esimehe sm. A. HENDRIKSONI
sõnavõtust

Tallinna linna tööliste, insener-tehnilise personaali ja teenistujate poolt toon teile, kollektiivse põllumajanduse alustajaile, Eesti NSV esimesele kolhoosnikute kongressile palavamaid tervitusi. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Nõukogude Eesti rahvamajandus sai sõja-aastail väga raskesti kannatada. Hitlerliku okupatsiooni ajal purustati, hävitati ja lammutati Tallinna tööstused. Tallinna töötava rahva ees seisis pärast okupatsiooni lõppu suur ülesanne taastada ja üles ehitada tööstus. Selleks asusime kohe Nõukogude Eesti taasvabastamise järel pingsale tööle. Teeme seda kindla kava järgi, s. o. stalinliku viie aasta plaani alusel. Selle ülesande täitmiseks on Tallinna töötajaskond sooritanud sõjajärgseil aastail tähelepanuväärse töö.

Tallinna tööstused saavutasid sõjaeelse taseme 1947. aastal. Linna tööstusettevõtete kollektiivid võtsid endile kohustuse vastata Leningradi tööliste üleskutsele täita 1948. a. plaan Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 31. aastapäevaks. Selle kohustuse täitsid Tallinna töölised 3. novembriks.

Töötavate talupoegade ja linnatööliste vahel valitseb nõukogude ühiskonnas tihe majanduslik side. Seepärast arutame täna siin uue kollektiivse põllumajanduse probleeme Eesti NSV-s. See on suur ja väga tähtis küsimus, mis nõuab selgitust, mis nõuab otsustamist ja mis meil tuleb lähemal ajal lahendada. Selleks peame kõik abinõud ära kasutama.

Uheks abinõuks on siin šeflusküsimus. Šeflusega oleme tegelnud juba tükk aega. Tallinna tööstusettevõtete kollektiivid on töötavate talupoegadega koos töötanud, koos teatud küsimusi lahendanud ja ülesandeid täitnud.

Nüüd, kus töötav talurahvas on astumas uuele teele, seisavad šeffide ees hoopis teised ja palju suuremad üles-

anded. Sm. Karotamm püstitas eile oma ettekandes terve rea praktilisi ülesandeid, mis tuleb kolhooside organiseerimisel läbi viia. Nende teostamisel võivad šefid väga palju kaasa aidata.

Meie majanduse organiseerimise põhialused jäävad ühiseks, olgu kollektiivses majapidamises või tööstusettevõtteis. Sm-d Karotamm ja Puusepp tõstsid siin üles arvepidamise küsimuse. See on üks tähtsamaid aluseid. Selle organiseerimisel võivad šefid tublisti kaasa aidata. Võimalused selleks on olemas. Siin tuleks kollektiivmajandite šeffidele esitada nõue, et nad aitaksid kolhoosides arvepidamist ja raamatupidamist sisse seada ja vastavat kaadrit kasvatada.

Seltsimehed! Edasi andes tervituse Tallinna töötava rahva poolt võtame endile kohustuse igati abistada kolhoose ja tugevdada šeflust. Uhtlasi soovin teile edaspidiseks tööks head edu ja jõudu. (Kiidu avaldused.)

HAKKAME VÕISTLEMA

Läti NSV kolhoosi „Nakotne“ esimehe sm. LEITANI
teistkordne sõnavõtt

Seltsimehed Nõukogude Eesti kolhoosnikud! Täna tulime me siia kokku mitte selleks, et kiidelda. Tulime kokku selleks, et ühisel jõul saavutada edaspidi uusi võite meie põllumajanduses.

Sellepärast pöördun kui ühe Läti NSV kolhoosi esimees teie poole üleskutsega ning kutsun sotsialistlikule võistlusele Valgamaa Oktoobri Võidu kolhoosi. Loodan, et tuleval aastal, kui siin toimub teine kolhoosnikute kongress, otsustatakse sel samal tribüünil, milline kolhoos tuli võitjaks. Ühtlasi loodan, et vahepeal Oktoobri Võidu kolhoosnikud külastavad meid Läti NSV-s.

Sotsialistliku võistluse üleskutse teksti ettelugemiseks pole siin vajadust, seepärast lepime hiljem kokku võistluse üksikuis punktides, mis siis ehk avaldamist leiavad ka ajakirjanduses.

Soovin Oktoobri Võidu kolhoosnikuile edu võistluses. (Tormilised kiiduavaldused.)

ROHKEM NAISI JUHTIVAILE KOHTADELE

Leningradi oblasti Lomonossovi raiooni kolhoosi „Peniki“ esimehesm. VASSILJEVA sõnavõttust

Seltsimehed! Lubage mul Leningradi oblasti Lomonossovi rajooni kolhoosnike poolt teile üle anda tuline bolševistlik tervitus. (K i i d u a v a l d u s e d.)

Meie kolhoos on juba 18-aastane ja kolhoosnikud on meil ammu unustanud selle, kuidas küntakse väikeste üksiktalundite põldudel. Kogu töö toimub meil kollektiivselt traktorite ja masinate abil. Meie traktorijaamad töötavad märgatavalt paremini kui teil siin, mida võib järeldada seltsimeeste sõnavõttudest. Teie traktorijaamad pole veel harjunud kollektiivse tööga. Edaspidi on neil vaja oma tööd parandada.

Enne sõda oli meie kolhoos „Peniki“ üks eesrindlikemaid kolhoose rajoonis. Talupojad ühinesid teadlikult kollektiivmajandisse, aru saades, et kolhoositee on ainus õige teekultuursele ja jõukale elule. Kui aga algas sõda, läksid kõik kolhoosnikud-mehed, kes jõudsid relva hoida käes, rindele kallist kodumaad kaitsma. Kolhoosi jäid naised ja lapsed. Aga ka sel raskel ajal jätkas kolhoos tööd endisel tasemel. Asudes 5 kilomeetri kaugusel rindest, töötasime ja varustasime Nõukogude armeed toiduainetega. Käsi rüppe panemata töötasid meie kolhoosnikud loosungi all: „Kõik rinde heaks, kõik võidu heaks!“

Nüüd on kolme sõjajärgse aastaga likvideeritud kõik purustused. On taastatud fašistide poolt purustatud kolhoosnike elamud ja kolhoosi hooned. Tööloomade arv on kasvanud kahe ja poole kordseks. Uudismaa arvel on külvipind meil suurenenud kaks korda ning tunduvalt on tõusnud ka põldude viljakus. Kui omal ajal üksiktalupidajad said neilt põldudelt keskmiselt 6—7 tsentnerit hektaarilt, siis nüüd annavad samad põllud keskmiselt kuni 21 tsentnerit.

Meil on peresid, kes teenivad üle 10 tonni toiduaineid ja üle 5000 rubla raha aastas. Sellele lisaks muidugi isiklikust

majapidamisest saav tulu. Suurt abi osutas kolhoos neile artelli liikmeile, kelle varandus hävis sõjatules, aidates neil muretseda loomi isiklikuks kasutamiseks.

Meie kolhoos on täielikult elektrifitseeritud ja radiofitseeritud. Meil on hea klubi, kus kaks korda nädalas demonstreeritakse kinofilme ja korraldatakse loenguid.

Kõigi nende edusammude eest võlgname tänu meie bolševike parteile, kes juhib ja abistab meie kolhoose.

Veel mõni sõna meie naistest. Seltsimees Stalin ütles oma kõnes esimesel kolhoosnikute-lööktöölise kongressil, et naised on kolhoosides suur jõud. Mina töotan kolhoosis esimehena juba 10 aastat ja see kolhoos pole mitte viimisel kohal Leningradi oblastis. Ka siin kolhoosides on vaja rohkem naisi juhtivaile kohtadele edutada, sest naised ei tööta seal sugugi halvemini kui mehed.

Sotsialistlik võistlus on põhilisemaid kolhoosi elu edasi viivaid tegureid. Meie kolhoos võistleb rajooni teiste kolhoosidega. Enne mind sõnavõtnud Läti seltsimehe eeskujul kutsun meiega sotsialistlikule võistlusele Kirbla valla Edu kolhoosi.

Elagu meie paljurahvuseline kodumaa!

Elagu meie Kommunistlik (bolševike) Partei!

Elagu meie sõber ja õpetaja — meie Stalin! (Kiidudavaldused.)

LÜHIKESE AJAGA OLEME TEINUD TÕHUSAID EDUSAMME

*Leedu NSV kolhoosnikute delegatsiooni esindaja
sm. STANJAKOVICIUSE sõnavõttust*

Kallid seltsimehed kongressist osavõtjad! Meie kolhoosi liikmete poolt kõige südamlikumad tervitused Eesti NSV kolhoosnikute esimesele kongressile. Kuulates sõnavõtte, mis jutustavad Teie edusammudest, tahaksin samuti lühidalt peatuda selle juures, kuidas organiseeriti meie M. Melnikaitse nimeline kolhoos ja kuidas seal praegu elatakse.

Uhinesime kaks aastat tagasi. Algul polnud meil midagi. Kuid meid aitas tublisti meie nõukogude riik: varustas seemnega, väetistega ja põllutöomasinatega. Kedainlise traktorijaam kündis üles kolhoosi põllud ja me tulime oma külvitöödega hästi toime.

Kulakud püüdsid meid kõiksuguste võtetega segadusse viia, kuid rõhuv enamik artelliliikmeid ei lasknud end „püüda“ kulaklikest kuulujuttudest, vaid asus kolhoosis tööle täie energiaga. Juba 1947. a. võis silmaga näha neid tulemusi, mida kulakute rõhumisest vabastatud inimestel on võimalik saavutada kollektiivse tööga. Kolhoosi sissetulekute jaotamisel põhikirja alusel said paljud artelliliikmed töötasuks sellisel hulgal raha ja põllumajandussaadusi, millest varem töötavad talupojad üksikmajandeis ei saanud unistadagi. Pealeselle, saanud üle 50 000 rubla rahalist tulu, võis kolhoos tasuda kõik kohustused ja võlad ning juurde soetada töö- ja kariloomi, sigu ja kodulinde.

Pikkamööda hakkas kasvama ümbruskonna töötavate talupoegade usaldus kolhoosikorra vastu. Nähes, et kollektiivne töö kindlustab paremad äraelamise tingimused kui individuaalmajapidamine, hakkasid senised üksiktalupidajad esitama avaldusi kolhoosi astumiseks. 1948. a. kevadeks kasvas meie kolhoosi põllupind 240 hektarini, mis kogu ulatuses täis külvati.

Kirjas seltsimees Stalinile kohustus meie kolhoos kasvatama 140 puuda rukist ja nisu igal hektaril. See kohustus

on tunduvalt ületatud: kolhoosi põldudel kasvas vili nagu müür. Sellist vilja polnud Lotnuvisi talupojad kunagi varem näinud. Täitnud kõik kohustused riigi vastu, võisime anda kolhoosnikuile töötasuna normipäeva kohta juba 8 kg teravilja ja vastavalt rohkem ka kõiki teisi saadusi. Suuri summasid kolhoosi tulust kulutame praegu ühismajandi ülesehitamiseks.

Siinjuures peame silmas seda, et meie ühismajandis areneksid kõik tootmisharud, milline suund on meile tulutoovam. Eriti aga paneme rõhku kolhoosi karjamajanduse arendamisele. Praegu on meil 24 lüpsilehma, kusjuures noorkarjas on 21 looma. 20 lehma on puhtatõulised, samuti on puhtatõulised 3 pulli. Karja kvaliteedile suurt rõhku pannes tahame juba järgneval aastal suurendada ühiskarja 100 loomani.

Suurt tähelepanu osutame ka seakasvatusele. Meil on 4 emist, millega seakasvatusele on loodud head eeldused, ja pole kahtlust, et just see ala kujuneb meil üheks tulutoovamaks. Juba käesoleval aastal saame sigade müügist üle 100 000 rubla.

Kolhoosis peab kindlasti olema ka aed. Seda pole me unustanud. Sel aastal rajasime 3 ha suurusel pindalal puuviljaaia, köögiviljaaed oli meil juba varem.

Viimasel ajal on kolhoos muretsenud mitmesuguseid põllutöomasinaid, nagu triööri, hekslimasina jms. Tänavustest tuludest tahame muretseda veelgi rea hädavajalikke põllutöomasinaid ja -riistu. Lõpetamisel on kolhoosi oma elektrijaama ehitus, mis toob kaasa suuri muutusi kolhoosi töös ja elus. Juhtmetega on ühendatud juba rohkem kui 300 punkti. Kuid valguse andmise kõrval toob meie jõujaam ka vee loomalauta, käivitab masinad tööle, abistab meid rehepeksul.

Kui meie kolhoos täitis käesoleval aastal riiklikud müügikohustused juba 31. juuliks, siis oli see ühtlasi ka meie vastuseks sellele abile, mida partei ja valitsus on andnud kolhoosnikuile uue elu korraldamisel.

Seltsimehed! Lubage mul kui Leedu NSV kolhoosnikute esindajal avaldada soov, et meie vabariikide kolhoosidevaheline koostöö, mis sai aluse sellel kongressil, edaspidi veelgi kasvaks ja tiheneks. Uhisel jõul, õppides nii üksteise

kogemustest kui ka vigadest, võitleme ka edaspidi meie sotsialistliku põllumajanduse tõusu eest, et kõik meie kolhoosid kujuneksid tõeliselt bolševistlikuks ning iga kolhoosnik saavutaks jõukuse.

Elagu suur bolševike partei, meie võitude innustaja ja organisaator!

Elagu meie suur juht ja õpetaja seltsimees Stalin!
(Kauakestvad kiiduavaldused.)

Edaspidise sideme kõvendamiseks ja töökogemuste vahetamiseks kutsun oma kolhoosi nimel sotsialistlikule võistlusele Võrumaa akadeemik Viljamsi nimelise kolhoosi.

Sm. N. Karotamme
lõppkõne pärast läbirääkimiste lõppu

15. novembril 1948

Seltsimehed!

Kongress on teinud kaks päeva tõhusat tööd. Palju on küsimusi üles tõstetud ja on vaja nii mõnelegi neist vastata. Ma katsun seda lühidalt teha.

Esiteks konstateerin seda, et minu poolt esitatud seisukohtadele kongressi saadikud vastu ei vaielnud. See kergendab märksa mu lõppkõne pidamist.

Teiseks, on tarvis, et Põllumajanduse Ministeerium ja kõik muud vabariiklikud ametiasutused, ministeeriumid jne. peavad kongressi saadikute sõnavõtudest, kõigist neist faktidest, neist väärnähtustest, milledest siin juttu oli, väljavõtted tegema kongressi stenogrammist, need küsimused siis läbi arutama, vajalikud sammud astuma ja hiljemalt kahe nädala jooksul igale sõnavõtjale seltsimehele teatama, mida on tehtud ja ette võetud tema poolt esiletoodud puuduste ja väärnähtuste kõrvaldamiseks.

Traktorijaamade tööst. See on üks põhilisemaid küsimusi meie põllumajanduse kollektiviseerimisel, sest partei ja valitsuse seisukoht on selline, et meie kolhoosid tuleb algusest peale rajada moodsale kaasaegsele põllumajanduse tehnikale traktorijaamade näol. Sellepärast on traktorijaamade töö parandamine meie kõigi ühine ja kiireloomuline ülesanne. Esimene asi on see, et on tarvis kõvendada traktorijaamade kaadrit, alates direktorist ja traktoristidest ning lõpetades ametnikega. Nõrgad ja ebasobivad inimesed tuleb töölt kõrvaldada ja panna tööle initsiatiivsed, ausad inimesed, kes tahavad ja oskavad tööd teha ja meie kolhoose teenindada nagu kord ja kohus. Peab ütleva, et halbu traktorijaamu ei ole olemas, vaid on olemas halvad direktorid, halvad mehaanikud ja halvad traktoristid.

Sm. Maripuu, Saaremaa V. Kingissepa nimelise kolhoosi brigadiir, mainis üht viga, mis tehti selles kolhoosis. Kui võrd seda viga on tehtud ka mujal, siis tuleb sellel peatuda. Kingissepa-nimelises kolhoosis võeti ainult perekonnapea kolhoosi liikmeks. Perekonnaliikmeid aga ei võetud. See on suur viga. Me peame igal pool ja alati artelli põhirkirja täitma. Iga kodanik, kes on vähemalt 16 aastat vana, võib astuda kolhoosi liikmeks. See pole sugugi õige, et ema-isa on kolhoosi liikmed, noored jäävad aga kolhoosist kõrvale, või vastupidi. Tervis on kogu perega astuda kolhoosi. Neist vigadest tuleb õppida. Neid ei tohi enam korrata.

Siin esines mitu teadlast — seltsimehed Kruus, Aami-sepp, Pill jt., kes lubasid aidata noori kolhoose. Arvan, et me võtame nende avaldused teadmiseks ja loodame, et nad tõhusalt kaasa aitavad kolhooside töös ja et eesrindlikud kolhoosid omakorda aitavad teadlastel nende tööd teha.

Sm. Järveküll, Jõu kolhoosi liige, seadis üles loosungi: 1949. aastal kõik sajabrotsendiliselt kolhoosi! See on täiesti vale loosung. Selle loosungiga ei saa sugugi nõus olla. Kui palju meil 1949. a. saab kolhoose olema, see sõltub kõigepealt ja eeskätt sellest, kuidas me suudame praegu need 341 kolhoosi tööle rakendada, mis meil olemas on. Kui nad hakkavad hästi tööle, siis tuleb 1949. aastal kolhoosidesse palju uusi liikmeid ja tekib hulk uusi kolhoose. Kui nad aga töötavad halvasti, siis on tuleval aastal kolhoosides võib-olla koguni vähem inimesi kui praegu. Meie tööst sõltub see kõik, mitte aga paljast loosungist, mis hüppab elu arengust ette. Meie ei tohi elu arengust ette hüppata, meie ei tohi aga ka maha jääda, vaid peame põllumajanduse sotsialistliku ümberehitamise töös sammuma töötava talurahva eesotsas, teda enda järel viies. Meie ei tohi töötava talurahva hulkadest eralduda. See oleks suur poliitiline viga. See loosung, mille sm. Järveküll püstitab, on sündmuste arengust ette hüppamine. See on „pahempoolne“ viga.

Ma toonitan veel kord: paneme kõik oma kolhoosid hästi, bolševistlikult tööle, et iga kolhoos oleks eeskujulik, et poleks mitte ühtegi halvasti töötavat kolhoosi

ja et kõik kolhoosid annaksid suuri tulusid, et seal töötasu oleks tubli, et kolhoosnikud töötaksid ausalt ja tublisti. See on kõige parem agitatsioon kolhooside kasuks. Kõik muu peale selle on tühi loba. (Kiidu-avaldused.)

Ka sm. Nõgeliga Tammsaare-nimelisest kolhoosist ei saa ma ühes asjas nõus olla. Minu eest vastas talle õigesti juba sm. Vaheoja. Sm. Nõgel püstitas küsimuse, et kui me läheme nüüd üle „kommunistlikule alusele“, nagu ta ütles, siis ei ole vaja ei isiklikku aiamaad ega loomi. See on ka täiesti väär seisukoht. Sel seisukohal ei ole midagi ühist partei ja valitsuse seisukohtadega kollektiiviseerimisküsimuses. See on pikem küsimus, mida siinkohal põhjalikult selgitada ei ole võimalik. Loodan, et meie ajalehed selle kohta põhjalikumalt sõna võtavad ja selgitavad, miks artellide põhikirjas on ette nähtud see, et kolhoosiperede eravaldusse jääb teatud hulk loomi, et neil on isiklik aiamaa jne. See sõltub kõigepealt sellest, et meie kolhoosid ei suuda veel kõigega täies ulatuses varustada kolhoosnikuid. See on kolhoosnikute täiendav tuluallikas. Kuid ainult täiendav. Peaasi on töö kolhoosis ja sealt saadav tulu. Ei, kolhoosnikult ei tohi ta isiklikku lehma või siga mitte ära võtta, samuti ka aiamaad. Veel enam, neile kolhoosiperedele, kel lehma ei ole, tuleb aidata lehm muretseda, ja seda teha võimalikult kiiresti, veel tänavu.

Keegi seltsimees esitas küsimuse, et mis teha sel juhul, kui kolhoosi liikmele antakse aiamaaks maa, kus saja-aastased puud peal on. See on viga. Niiviisi teha ei tohi. Kolhoosnikule tuleb aiamaaks anda maa, mis on haritud ja haritav, mitte aga saja-aastaste puude all olev või kõlbmatu maa.

Üks suur probleem kolhoosides on autotranspordi probleem. Seda küsimust on võimatu lahendada praegu täies ulatuses, sest kolhoosid vajavad rohkem autosid, kui meil neid võimalik on anda. Siiski tuleb selles küsimuses võimalust mööda maksimaalselt kolhoosidele vastu tulla. Halb on see, nagu sm. Rohtla rääkis, et sm. Mäe pole senini vastanud Esimese Mai kolhoosi kirjale auto asjus. See on lubamatu. Igale kirjale peab tingimata ja kiiresti vastama.

Ambla valla Uue Elu kolhoosis oodati huviga kongressist osavõtjate tagasisaabumist, et kuulda kõike seda, mida kongressil arutati. Pildil: Uue Elu kolhoosi delegaat Viia Kasendi (paremal) vestlemas kohe pärast kojujõudmist lüpsja Pauline Mäega

Kui ei saa küsimust kohe lahendada, siis tuleb vastata ja seletada, mispärast seda teha ei saa.

Sm. Liivak ja mõned teised seltsimehed tõstsid teravalt üles kulakute väljatõstmise küsimuse neist taludest, mis asuvad kolhoosi maade vahel. See küsimus on täiesti õigesti ja kogu teravusega üles tõstetud ja tuleb igal üksikul juhul kiiresti lahendada. Millest tulevad viivitused kulakute väljatõstmise küsimuste lahendamisel? Nad tulevad eelkõige sellest, et kohalikud võimud valdades ja maakondades esitavad Ministrite Nõukogule kulakute kohta sageli väga puudulikud materjalid ja andmed. Täheandab, mida kiiremini ja mida põhjalikum materjal esitatakse, seda kiiremini otsustab Ministrite Nõukogu selle küsimuse, tehes seda 3—4 päeva jooksul.

Uhes Toiduainete Tööstuse Ministeeriumi abimajandis on isikuid, nagu siin räägiti, kes agiteerivad kolhoosi vastu ja takistavad talupoegi astumast kolhoosi. Sellele tuleb teha jalamaid lõpp. Mingit „sovhoosi astumist“ ega mingit „abimajandisse astumist“ ei saa olla. Seda tuleb kindlasti meeles pidada. Kulak teab, mida kollektiviseerimine talle tähendab, ja ta püüab kollektiviseerimise eest pugeda sovhoosi ja seal oma maa peale elama jääda, olles vaid nime poolest sovhoosi tööline. Seda lubada ei saa! Kui mõnel üksikul juhul on tegemist sovhoosi maakorralduse parandamisega, siis otsustab Ministrite Nõukogu selle küsimuse. „Sovhoosi alla minemisele“ tuleb jalamaid teha kindel lõpp. Selles asjas peab meil kõigil olema täiesti kindel seisukoht.

Nüüd mõni sõna neist üksikuist talunikest, kes enne kolhoosi astumist lagastavad oma karja, ei künna põlde üles jne. Seltsimehed, see on ilmselt kulakute kolhoosivastase agitatsiooni mõju teatud osa talurahva seas ja selle mõju vastu tuleb kõige teravamalt ja kõige otsustavamalt võidelda. Siin tuleb hoop (ja terav hoop!) anda kõigepealt kulakute ja spekulantide pihta. Mahajäänud meeoludega talupoegi tuleb kasvatada ja neile küsimust põhjalikult selgitada, et nad ei teeks selliseid rumalusi ja lausa kuritööd, et hakkavad oma karja lagastama ja jätavad põllud kündmata.

Siin on avaldatud mõtet ja olen ka varem kuulnud kolhoosnikuid ütlevat, et meie neid talunikke kolhoosi ei võta, kes enne kolhoosi astumist oma karja vähendavad, põllud hooletusse jätavad jne. See on õige. Ja nii tuleb ka teha. Igatahes tuleb tõsiselt hoiatada neid inimesi, kes kergemeelselt mõtlevad oma karja lagastada. Niisugune karja lagastamine on sihitud kolhooside vastu. Ja niisuguste tegude eest on ranged karistused.

Ärgu ükski kesk- ega kehvtalupoeg lasku end petta kulakute kolhoosivastasest propagandast! Ärgu ükski neist oma karja lagastagu ega põlde hooletusse jätku! Vastupidi, iga keh- ja kesktalupoja ülesanne ja kohus on oma põlde hoolega harida, oma karja suurendada ja parandada. See on talle endale tulus nii praegu kui ka siis, kui ta kolhoosi astub, sest see aitab kolhoosi vara ja rikkust

suurendada. See aga on iga kolhoosniku enda jõuka elu alus.

Siin peab suuri etteheiteid tegema mõnedele veterinaarala töötajaile. Harjumaal on terve rida fakte, kus loomade luumurded pole juhuslikud. Mõnikord on päevaselge, et looma vigastused on tekitatud meelega selleks, et looma võiks tappa. Ja meie veterinaarala töötajad aga annavad niisuguste loomade kohta õnnetusjuhtumi dokumendi välja. Niisugused kulaklike tegude kinnikatjad ja varjad tuleb koos kulakutega kohtulikule vastutusele võtta kui karja hävitamise soodustajad. Klassivõitlus avaldub ka selles, et kulak loomade luid murrab. Karjamajandus on kõige hellem koht meie põllumajanduses. Kulak püüab meie kolhooside karjamajandusele ja ENSV karjamajandusele üldse hoopis anda. Selle vastu tuleb kõige järsu- malt, kõige teravamalt välja astuda. See kulaku vaenulik agitatsioon ja kogu ta nurjatu tegevus tuleb töötava talu- rahva ees halastamatult paljastada. Ei tohi lasta kulakul meie karjamajandusele kahju teha.

Arvepidamine kolhoosis. Üks saadik esitas mulle küsi- muse, kust saab kolhoosi arvepidamiseks vajalikke planke jne. Kõike seda peab saama maakonna täitevkomitee põllumajandusosakondade kaudu. Palun sinnapoole pöörduda. Arvepidamine on meie kolhoosides üldiselt alles väga nõrgal järjel. Olukorra parandamiseks on tarvis jalamaid, suure ulatuse ja põhjalikkusega käsile võtta kolhooside arveametnike koolitamine, nende ettevalmistamine ja õpe- tamine (ka praktilisel töö). Selles on küsimuse lahenduse võti.

Küsitakse, kas on kooliskäijatel kolhoosnikute lastel mingeid soodustusi. Ei ole. Kui on tegemist lasterikka pere- konnaga, kus on palju alaealisi, siis tuleb kolhoosi juhatusel asja arutada ja põhikirjas ettenähtud korras toetada sellist perekonda. Suviste tööde ajaks tuleb kolhoosides, kus on alaealiste lastega emasid, asutada laste mängumurusid, lasteaedu jne., et emad võiksid mure- tult tööl käia.

Sm. Severini sõnavõtt tuletas mulle meelde üht küsi- must, mille üle oleks vaja mõelda. Nad kasvatavad seal Kaukaasias head tubakat. Ma küll suitsumees ei ole, aga

ma tean, et Eestis kasvab ka tubakas ja et meil osatakse kasvatada head tubakat. Kui asjatundjad appi kutsuks, võib-olla oleks teatud tubakasortide kasvatamine ka Eestis suuremas ulatuses võimalik, ja see võiks olla kolhoosidele üheks tuluallikaks. Samuti tulus on ka hobusekasvatus. Ma nägin paari nädala eest kaheaastast tori tõugu täkku, kes oli just ära müüdud ja kelle eest kolhoos sai 16 200 rubla. Kaheaastane hobune ja 16 200 rubla!... Selle üle maksab mõelda! See oli Raikküla vallas Uue Elu kolhoosis.

Sm. Vaheoja tublit sõnavõttu tuleb esile tõsta. Ta ütles, et nende kolhoosi saagid on: rukist 14—17 tsentnerit ja kartuleid „kõigest“ 200 ts. hektaarilt. Sm. Vaheoja ütles, et ta nende saakidega rahul ei ole. Annaks, et me saaks igal pool 200 ts. kartuleid ja 14—17 ts. vilja hektaarilt! Aga see on väga hea, et ta rahul ei ole oma kolhoosi saagiga. Alati on võimalik ikka suuremaid saake saada. See on väga tervitatav joon, kui meie kolhooside esimehed ja kõik meie kolhoosnikud oma tööga ei nüüd ega tulevikus rahule ei jää, vaid ikka paremini püüavad töötada ja ikka suuremat saaki saada.

Uks seltsimees esitas küsimuse puude raiumisest kolhoosi maadel olevaist metsadest. Kõik need metsad, mis olid endiste üksiktalude metsad ja mis maade ühistamisel läksid kolhoosile, on kolhoosi vabas kasutuses.

Kindlustusmaks. Selle kohta on üks küsimus: Kindlustusmaks tasutakse ette ja ta tasutakse täies ulatuses enne 15. septembrit. Järelikult kolhoosnikule, kes enne 15. septembrit oli üksiktalupidaja ja tasus siis kindlustusmaksu, seda tagasi ei maksta.

Edasi küsitakse, kas on võimalik vabriku- või tehasekooli õpilast koolist ära kutsuda, kui perekond on kolhoosi astunud ja poiss tahaks ka kolhoosis tööle asuda. Ei saa kutsuda. Las noormees õpib ameti ära! Tulevikus kulub niisugune meistermees kolhoosile marja eest ära.

Taevere vallas on kerkinud küsimus, kas külanõukogu sekretär võib olla kolhoosi liige. Kindlasti võib. Maakonna- või vallavõimud olevat sellele vastu, mitte lubades külanõukogu sekretäril astuda kolhoosi liikmeks. Sellist seadust ei ole, mis keelaks tema astumist kolhoosi.

Sm. Pärtel Valgamaalt esitas väga tõsise pretensiooni kohalikele võimudele, kes ei osuta vajalikku tähelepanu kolhoosidele. Kolhoosis pole käinud ükski valla või maakonna juhtiv seltsimees, kes oleks andnud nõu ja abi kohapeal. Samuti toonitas Kungla kolhoosnik Liisa Laks oma lühikeses sõnavõtus põhiküsimusena, et on tarvis meie noorte kolhooside juhtivat kaadrit praktiliselt kohapeal aidata kolhoosides tööd korda seada.

Need on väga õiged nõudmised. Ja valla- ning maakonnavõimud on kohustatud neid lahendama.

Telefoni vastu pole meil mitte midagi. Telefon on väga hea asi. Aga telefon võib muutuda halvaks asjaks, kui keegi kasutab seda ainult selleks, nagu sm. Vaheoja ütles, et küsida: „Noh, Mari, mis sa seal ka teed?“ Niisugusele ametiisikule tuleks telefoni kasutamine ära keelata ja soovitada talle parem iga päev kord kolhoosis käia ja vaadata, mis seltsimees Mari seal teeb. Aga kolhoosis mitte käia, ainuüksi telefoni peale loota ja teda väandata, nii et traadid tulised, sellest ei ole mingit kasu, kahju võib aga kindlasti tulla, sest niisugusel juhul ei ole telefon enam mitte kolhoosi ja riigiasutuse teineteisele lähendajaks, vaid nende teineteisest emaldajaks.

Kolhoosidemokraatia küsimuse kohta üks märkus.

Mitmed saadikud on pöördunud minu poole vaheaegadel küsimusega selle kohta, et valdade võimud kipuvad kolhoose keelama ja käskima, sunnivad kolhoosnikuid mõnikord võtma selliseid inimesi kolhoosi liikmeiks, keda kolhoosnikud vastu võtta ei taha. Niisugustele kolhoosidemokraatia rikkumistele tuleb teha lõpp. Kolhoosi liikmed võtavad uusi liikmeid vastu oma üldkoosolekul. Siin ei saa vastu kolhoosnikute tahtmist kedagi sundida kolhoosi vastu võtma. Õpetamise ja veenmisega tuleb kolhoosnikuile niisuguseid asju tõestada ja näidata, mis on õige ja mis mitte.

Meie kommunistidel ja kommunistlikel noortel lasub väga suur vastutus meie kolhooside töö õige korraldamise eest. Meil on maal hulk kommuniste, kes on astunud kolhoosi liikmeks ja töötavad seal hästi. Kuid meil on külas ka kommuniste, kes ei ole veel kolhoosi astunud. Loodame, et nad tõsiselt sellesse küsimusse suhtuvad ja asuvad

täitma oma eesrindlikku osa põllumajanduse sotsialistlikul ümberehitamisel. Aga kolhooside kommunistid ja kommunistlikud noored peavad täitma seltsimees Stalini sõnu, mis ta rääkis esimesel üleliidulisel kolhoosnikute kongressil, et meie parteilased maal peavad olema kõige lähemas sidemes kolhoosnikutega. Ei tohi ennast neist mitte eraldada, ei tohi olla mingit seinu kommunistide ja mittekommunistide vahel. Kommunistid peavad olema töörahvaga kõige lähemalt seotud. Nad peavad sammuma maatööraha eesotsas põllumajanduse sotsialistliku ümberehitamise suures ja vastutusrikkas töös.

Siin sõnavõtnud seltsimehed vennasvabariikide kolhoosidest, nagu Leitan, Severin jt., töid palju huvitavaid andmeid oma kolhooside tööst. Meil on suur heameel, et neil on suuri töövõite. Meil on suur heameel selle üle, et Läti ja Leedu nõukogude vabariigi noored kolhoosid on juba häid tulemusi saavutanud. Me tunneme selle üle niisama suurt headmeelt, nagu oleksid need meie endi kolhoosid ja meie endi võidud, sest see on meie kõikide ühine ja üldine asi ja huvi, et kolhoosid niihästi vanemais nõukogude vabariikides kui ka noortes Balti vabariikides igati tugevneksid ja hoogsalt edasi areneksid.

Sellepärast on väga tervitatavad need sotsialistliku võistluse väljakutsed, mis siin esitasid seltsimehed Severin, Leitan, Stanjakovičius ja Vassiljeva.

Ma ei eksi, kui ma meie kolhoosnikute kongressi saadikute nimel ja nende kolhooside nimel, keda võistlusele kutsuti, lootust avaldan, et meie kolhoosid need austavad väljakutsed kindlasti vastu võtavad. Tahaksin ühtlasi avaldada kindlat veendumust, et meie kolhoosid selles sotsialistlikus võistluses mitte viimasteks ei jää, vaid kogu jõu rakendavad selleks, et Eesti kolhoosid ja kolhoosnikud selles võistluses tingimata võitjaks tuleksid. (K i i d u a v a l d u s e d.) Kuigi see on raske. Raske on võita näiteks sm. Leitani. Aga — julge pealehakkamine on pool võit! Lõpuks paar sõna kongressi delegaatide ülesannetest. Missugused on kolhoosnikute kongressi delegaatide ülesanded?

Kõigepealt — kui te lähete oma kodudesse, kolhoosidesse ja küladesse tagasi, siis jutustage oma kolhooside

liikmeile sellest, mis te siin kuulsite ja nägite, rääkige neist näpunäiteist ja juhendeist, mis te siit saite; ärge jutustage sellest mitte ainult oma kolhoosi liikmetele, vaid ka oma ümbruskonna talupoegadele ja haritlaskonnale, et kolhoosimõtet viia laiaadesse töötava rahva hulkadesse.

Kongress võtab vastu teatava otsuse või üleskutse. Seda on tarvis rahva hulka viia, seda on tarvis selgitada ja selle elluviimise eest võidelda. Siit kongressilt lahkudes on vaja kogu jõu ja innuga asuda tööle meie noorte kolhooside töö parandamiseks, selleks, et need oma eeskuju ja tubli tööga võidaksid järjest rohkem poolehoidu meie kolhoosiliikumisele ja et see liikumine järjest areneks ja kasvaks. Selleks aga on tarvis pidada meelès ühte algtoode, ja nimelt: töötada ausalt, töötada ausalt ja veel kord — töötada ausalt kolhoosis.

Kui kõik kolhoosnikud töötavad ausalt, nagu nõuab artelli põhikiri, siis puhkeb meie kolhooside elu peagi õitsele.

Viige Eesti NSV pealinnast Tallinnast, meie nõukogude valitsuselt, EK(b)P Keskkomiteelt meie tublidele kolhoosnikuile kõige tulisemaid tervitusi, sest esimeste kolhooside ja nende liikmete õlgadel lasuvad eriti suured ja vastutusrikkad ülesanded: rajada alus meie kolhoosidele, rajada kindel alusmüür sotsialismile Eesti külas.

Viige ka tervitusi meie kehv- ja kesktalunikele üksiktaludes, sest nad on tulevased kolhoosnikud. Seepärast on tähtis, et meie kolhoosnikud ka neile meie palavad tervitused edasi annaksid.

Elagu sotsialistlik põllumajandus!

Elagu kolhoosikord!

Elagu kolhoosnikute parim sõber, nõukogude rahvaste juht ja õpetaja seltsimees Stalin! (Kestvad kiiduavaldused.)

EK(b) PARTEI KESKKOMITEE SEKRETÄRI
SM. V. KUUSIKU LÖPPSÕNA

Seltsimehed! Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi esimene kolhoosnike kongress on oma tööga lõpule jõudnud. Oleme teinud kaks päeva tõhusat tööd ning rikastunud kogemuste ja teadmistega selleks, et oma noori-kolhoose tulevikus suurema eduga organisatsiooniliselt ja majanduslikult kindlustada.

Nüüd, sellelt kongressilt tagasi tegeliku töö juurde pöördudes, on vaja need kogemused ja teadmised kõik praktiliselt ellu rakendada.

Selleks soovin teile edu ja jõudu!

Lõpetan esimese vabariikliku kolhoosnike kongressi.
(Kiiduaavadused.)

Nõukogude Eesti kolhoosnikute esimese kongressi saadikute läkitus kõigile Eesti NSV kolhoosnikuile

KALLID SELTSIMEHED!

Meie, Eesti NSV kolhoositalurahva saadikud, tulime kokku oma esimesele kongressile suure ajaloolise tähtsusega päeval, kus meie vabariigi töötav talurahvas on kindlalt astunud põllumajanduse kollektiviseerimise teele, sellele teele, mille on meile kätte näidanud Lenini-Stalini partei. 1947. a. sügisel ja 1948. a. kevadel esimestena põllumajanduslikesse artellidesse ühinenud eesrindlike talupidajate eeskujule järgnevad nüüd juba töötava talurahva laiemad hulgad. Iga päev saabub kõigist maakondadest sõnumeid uute kolhooside asutamisest, iga päevaga suureneb kolhoosidesse ühinenud talupoegade arv.

Kolhooside tee on ainuõige tee.

Esinedes sõnavõtuga kolhoosnikute-lööktöölise esimesel üleliidulisel kongressil 1933. aastal, ütles seltsimees Stalin: „... on ainult kaks teed: kas edasi märke — uue korra, kolhoosikorra juurde, või tagasi allamäge — vana, kulaklik-kapitalistliku korra juurde.“ Eesti talurahvas on valinud esimese tee. Sellele rajati alus juba siis, kui Eesti töölised ja talupojad kehtestasid nõukogude võimu, võtsid maa kogu rahva omanduseks ja panid aluse kulaklik-kapitalistliku ekspluaterimise kaotamisele külas.

Meie vabariigi tööliste ja talupoegade ennatsalgav töö, nõukogude vennasvabariikide rohke ja omakasupüüdmatu abi, tõde kolhoosidest, mille meile on selgitanud bolševistlik partei, — see on loonud kõik tingimused kolhooside rajamiseks meie vabariigis, põllumajanduse juhtimiseks sotsialismi rööbastele.

Meie noored kolhoosid on edukalt lõpetamas esimest põllumajandusaastat. Me tulime hästi toime põllutööga, teos-

tasime selle organiseeritult ja kõrgel agrotehnilisel tasemel. Oma esimeste edusammude eest võlgname tänu esijoones sellele määratu suurele abile, mida noortele kolhoosidele osutab meie Nõukogude riik. Meid abistasid riiklikud traktorijaamad. Riigi ulatusliku abi tõttu oli kolhoosidel võimalus kasutada nii suurel hulgal mineraalväetisi nagu ei kunagi varem. Ainuüksi mineraalväetiste ostmiseks said kolhoosid riigilt laenu enam kui 700 000 rubla. Suurt abi nõu ja jõuga osutasid kolhoosidele meie vabariigi partei- ja nõukogude organid, agronoomid ning teised põllumajanduse eriteadlased. Nende abiga organiseeriti kolhoosipõldudel õigesti ühistöö ja rakendati laialdaselt eesrindliku nõukogude agrotehnika saavutusi. Kõik see võimaldas kolhoosiliikumise pioneeridel juba kollektiivmajandite olemasolu esimesel aastal demonstreerida ühistöö suuri paremusi üksiktalupoegade tööga võrreldes, kollektiivse sotsialistliku suurmajapidamise paremusi individuaalse väiketalumajapidamisega võrreldes. Kõigis kolhoosides oli viljasaak keskmiselt 20—25% kõrgem kui üksiktalundites, paljudes kolhoosides isegi veel kõrgem.

Nii kogusid Läänemaal asuva Edu kolhoosi liikmed, teostanud õigeaegselt ja hästi kõik põllutööd, talivilja keskmiselt 20 tsentnerit hektaarilt, suvivilja 24 tsentnerit ja kartuleid 200 tsentnerit hektaarilt. Selliseid tulemusi saavutasid paljud meie põllumajanduslikud artellid.

Kollektiviseerimise teele asumisega avanesid enneolematud väljavaated ka meie tähtsaimas põllumajandusharus — loomakasvatuses. Juba tänava suurenes veiste arv kolhoosides 35%, sealhulgas lehmade arv 24%, sigade üldarv kasvas 151% ja emiste arv 87%.

Tänava kevadel Võrumaal asutatud kolhoosides suurenes hobuste arv 37%, veiste arv 94,5% ja sigade arv 22%.

Väljapaistvate saavutuste eest loomakasvatuse alal anti Harjumaal asuvale Uue Elu kolhoosile tänava Nõukogude Eesti preemia. 1949. aastal on selles kolhoosis 60 veist ja 100 siga, kolhoosi asutamise ajal aga oli siin kõigest 18 veist ja 2 siga.

Kolhoosikord võimaldab laialdaselt kasutada eesrindlikku põllumajandustehnikat. Kolhoosides mehhaniseeritakse järjest rohkem mitmesuguseid töid ja masin on võitmas en-

Pildil: Ambla valla Uue Elu kolhoosi juhatus arutamas Eesti NSV kolhoosnikute I kongressi läkitust. Läkituse teksti loeb kolhoosi esimees J. Lilleberg (paremal)

dale kindlat kohta kolhoosnikute igapäevases elus. Paljudes külades on kolhooside organiseerimise tulemusel esmakordselt teostatud elektrifitseerimine. Põllutöömashinade ja riistade soetamiseks ning elektrifitseerimistöodeks on riik kolhoosidele avanud krediidi enam kui poole miljoni rubla ulatuses.

Koos kolhoosimajanduse tugevnemisega paraneb ka kolhoosnikute elujärg.

Juba nüüd on selge, et enamikus kolhoosides antakse sissetulekute lõplikul jaotamisel kolhoosnikuile ühe normipäeva eest 6—8 kilo teravilja, 5—10 kilo kartuleid, 2—4 rubla rahas ning rohkesti sööta kolhoosnikute isiklike loomade tarbeks. Väätša vallas Järvamaal asuvas Esimese Mai kolhoosis ja Võrumaal akadeemik Viljamsi nimelises kolhoosis saadakse normipäeva eest 10 kilo teravilja ja 4 rubla rahas, Uhiselu kolhoosis Harjumaal 8 kilo teravilja, 6 kilo

kartuleid ja 4 rubla rahas, Sangari kolhoosis samas maakonnas ligi 5 kilo teravilja, 7 kilo kartuleid ja 8 rubla rahas, Tartumaal asuvas Kevade kolhoosis 9 kilo teravilja, 7 kilo kartuleid ja 3 rubla rahas. Edu kolhoosis Läänemaal saadakse ühe normipäeva eest koguni 14,8 kilo teravilja, Edu kolhoosis Pärnumaal ning Kalevi ja Edu kolhoosis Tartumaal 8 kilo teravilja jne. Aus töö kolhoosis annab häid tulemusi. Paljud talupojad saavad eesmäkordselt elus sellisel hulgal vilja ja muid põllumajandussaadusi.

Enamikus kolhoosides on juba asutatud raamatukogud, igasse kolhoosi tellitakse hulk ajalehti ja ajakirju. Paljudes kolhoosides on sisse seatud telefon ja raadio.

Meie kolhooside ees laiub avar tee õnneliku ja jõuka elu poole, sest bolševistlik partei ja Nõukogude valitsus juhivad neile pidevat tähelepanu. Sellest annavad tunnistust valitsuse viimased määrused ja Eestimaa K(b)P Keskkomitee 24. pleenumi otsus kollektiviseerimise alal, mis ülima selgusega määravad kindlaks tee kolhooside edasiarendamiseks meie vabariigis.

Praegu astub kolhoosidesse kehvikute ja keskmike eesrindlikum osa. Kolhoosid omandavad töötava talurahva hulgas järjest suuremat populaarsust ja autoriteeti. Kuid kollektiviseerimisprotsess põhjustab loomulikult metsikut viha ja ägedat vastupanu kulakute, nende sabarakkude ja kodanlik-natsionalistlike elementide hulgas, kes püüavad laimu ja ähvardustega tõkestada talupoegade ühinemist kolhoosidesse. Kolhooside kasvu ja kollektiviseerimise rinde laienemisega teravneb klassivõitlus külas. See kohustab meid olema eriti valvsad vaenulike elementide suhtes, takistama nende tungimist kolhoosidesse, sest nad püüavad sinna pugada selleks, et laostada kolhoose seestpoolt. Kindlustades meie kolhoose, puhastades neid sinna pugunud kulakuist ja fašistide aktiivseist abilistest peame me otsustavalt tugevdama võitlust kapitalistlike elementide vastu külas.

Meie peamiseks ülesandeks on praegu täita kõik bolševistliku partei ja isiklikult seltsimees Stalini poolt antud juhendid, töötada nii, et lühima aja jooksul teha kõik meie kolhoosid eesrindlikuks, bolševistlikuks ja kõik kolhoosnikud jõukaks.

Me kutsume kõiki Eesti NSV kolhoosnikuid üles:

1. Kõigiti kindlustama ja arendama oma kolhoosi ühismajandust, muutma see lühima aja jooksul suure kaubatoodanguga igakülgsest arenenud suurmajandiks, kus üheaegselt põllumajanduse põhiharude — põllunduse ja loomakasvatuse — arendamisega tuleb igati arendada ka selliseid majandusharusid, nagu kodulinnukasvatus, mesindus, aedviljakasvatus, aiandus, kalandus, karusloomakasvatus ja muud.

2. Me kutsume kõiki kolhoosnikuid üles andma kogu oma jõudu selleks, et muuta iga kolhoos eeskujulikuks ja eesrindlikuks majapidamiseks. Selleks peavad kõik kolhoosnikud rangelt kinni pidama põllumajandusliku artelli põhikirjast, hoolikalt hoidma kolhoosi ühisvara, kinni pidama töödistsipliinist, ausalt töötama kolhoosipõldudel ja farmides, teadlikult, sotsialistlikult suhtuma töösse ja kolhoosi ühisomandisse, samuti pidama energilist võitlust väikekodanliku lodevuse, loodrite ja võltskolhoosnikute vastu, kes, arvestamata ühiskondlikke huvisid, ainult oma isiklikku kasu taga ajavad.

3. Rangelt tuleb kinni pidada kolhooside ja kolhoosnikute esimesest käsust — täita esmajärjekorras põllumajandussaaduste riiklikud müügikohustused, samuti tasuda rahalised maksud ja riigilt saadud laenud.

4. Moodustage kõigis kolhoosides alalised brigaadid ja lülid, kindlustage kõigiti alalisi tööbrigaade kui artellitöö põhivormi ning andke nende hoolde kindlad külvialad ja põllukultuurid, samuti andke neile üle vajalik põllutöövahendid ja hobused. Loomade talitamine, samuti hobuste, põllutöömehhanismide ja inventari kasutamine on tarvis organiseerida igas kolhoosis, igas brigaadis ja igas loomakasvatusefarmis nii, et seda teeksid ainult need kolhoosnikud, kellele nad on kinnistatud, vältides vastutustundetust kolhoosi tootmisvahendite hooldamisel ja kasutamisel. Me kutsume üles tegema kõiki põllumajanduslikke töid brigaadides ja lülides individuaalse või väikese rühma tükitöö alusel, likvideerides sellega töö salkades, huupi, kus keegi otseselt ei kannu tehtud töö eest vastutust, organiseerima tööd ja selle tasumist igas kolhoosis Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 668 alusel.

5. Laialdasemalt tuleb rakendada kolhoositöös eesrindlike põllumajandusteadlaste Dokutšajevi, Mitsurini, Viljamei ja Lössenko saavutusi põllumajandusteaduse alal, igati tõsta põllutöö kultuuri ja kõigi põllukultuuride viljakust. Väsimatult tuleb laiendada kolhoosides külvipinda söötijäänud maade ja uudismaa arvel, soostunud maa-alade ülesharimise arvel.

6. Kõigiti tuleb suurendada ühiskarja, parandada tema tõugu ja tõsta produktiivsust. Igal kolhoosil tuleb võimalikult lühema aja jooksul asutada neli tublit loomakasvatusfarmi: veisefarm, seafarm, lambafarm ja linnufarm.

Me kutsume kõiki kolhoosnikuid üles suurendama ühiskarja oma majandites kasvatatud noorloomade arvel, kolhoosnikuilt, üksiktalupidajailt, sovhoosidest, abimajanditest jm. ostetud noorte tõuloomade arvel.

Karja eeskujulik ületalvepidamine on loomakasvatuse edasiarendamise tagatiseks. Seepärast me kutsume teid üles tegema kõik selleks, et kari talvitaks hästikorrastatud ruumides ning oleks piisavalt varustatud kore-, haljas- ja jõusöödaga, ning organiseerima karja eeskujulikku hooldamist.

7. Me kutsume kõiki kolhoosnikuid üles juba nüüd, aegsasti alustama ettevalmistust 1949. a. kevadkülviks, arendama võitlust tuleva-aastase hea saagi eest juba praegu, õigeaegselt valmis panema seemne- ja kindlustusfondid, muretsema endale ainult sordiseemet, selle hästi puhastama, sorteerima ja kindlaksmääratud idanevusastmeni viima, samuti õigeaegselt varuma kohalikke väetisi ning kolhoosidesse kohale toimetama mineraalväetisi, hästi ja õigeaegselt remontima põllutööriistad, -masinad ja hoburakmed.

8. Kongress pöördub Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja kõigi traktorijaamade töötajate poole meeldetuletusega, et on vaja kiiresti ja otsustavalt parandada traktorijaamade tööd kolhooside teenindamisel. Traktorijaamad peavad laiendama ja andma tõhusamat abi kolhoosidele põllutöödel ja muudel töödel. Traktorite ja teiste põllutöomasinate töö peab olema hästi korraldatud ja see töö peab tehtama õigeaegselt ilma takistusteta. Me ootame traktorijaamade töötajailt senisest palju suuremat abi kol-

hoosidele ka töö organiseerimisel, kolhoosi töö plaanimise ja mehhaniseerimise alal.

9. Ühismajand ei saa töötada ilma plaanita. Seepärast on iga põllumajandusliku artelli edasilükkamatuks ülesandeks lähemal ajal põllumajanduse eriteadlaste kaasabil välja töötada kolhoosi tööplaani 1949. aastaks, kindlaks määrata tööülesanded brigaadidele, lülidele ja farmidele, samuti koostada kolhoosi tulude-kulude eelarve 1949. aastaks.

10. Tähtsaks majanduspoliitiliseks ülesandeks on tulude õige jaotamine kolhoosides, kus 1948. aastal saadi saaki ühismajandist. Kõik tulud kolhoosides tuleb jaotada ranges kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga. Kõik kulaklike elementide poolt ettevõetud katsed selles väga tähtsas asjas võrdsustamist läbi viia tuleb õigeaegselt paljastada ja likvideerida. Tulude jaotamine peab toimuma ainult väljateenitud normipäevade põhjal ja hiljemalt jaanuaris 1949. aastal.

11. Talv on kõige soodsam aeg agrotehniliseks õppetööks maal. Sellepärast me kutsume teid üles looma igas kolhoosis põllumajanduslikke õpinge, osa võtma lühiajalistest kursustest, õppima neis eesrindlikku nõukogude põllumajandusteadust, tundma õppima Mitsurini, Viljamsi, Lõssenko õpetust, uurima põllukultuuride kõrgete saakide ja loomakasvatuse suure produktiivsuse meistrite eesrindlike kogemusi.

12. Kongressist osavõtjad kutsuvad kõiki kolhoosnikuid üles remontima kõigis kolhoosides vanu ja ehitama uusi majapidamis- ja eluhooneid ning kultuuriasutusi. Talve tuleb igas kolhoosis maksimaalselt kasutada ehitusmaterjalide varumiseks, hoonete remontimiseks ja ehitamiseks, kusjuures see töö tuleb lõpule viia kevadiste põllutööde alguseks.

Kongress kutsub uute, äsjaasutatud kolhooside liikmeid üles kiiremini lõpule viima kolhoosi organisatsioonilismajanduslikku kujundamist, mitte venitama põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud maa, karja, seemnevilja, sööda ja põllutööriistade ja -masinate ühistamisega ning üksmeelselt valmistuma oma esimeseks kollektiivseks kevadkülviks.

Kindlustades kolhoose tuleb kolhoosnikuil ühtlasi agaralt selgitada kehv- ja kesktalupoegadele kolhoosielu parimusi oma kolhoosi elust võetud konkreetsete näidete varal, meeles pidades, et meie kõigi kolhooside eeskujulik töö, põllumajanduslike kultuuride kõrge viljakus, loomade kõrge produktiivsus, kolhoosnikute suur tulu on parimaks kolhoosi-agitatsiooniks töötavate üksiktalunike hulgas.

Kallid seltsimehed! Me kutsume teid üles andma kogu oma jõudu ja kõiki teadmisi suure ajaloolise ülesande, meie põllumajanduse sotsialistliku ümberkorraldamise edukaks teostamiseks. Suured ja austavad on ülesanded, mis seisavad meie esimeste kolhooside ees. Töös tekib meil ka raskusi. Kuid need on kolhoosikorra edasise kasvu ja tugevnemise ajutised raskused ning need ei tohi meid heidutada. Kongressi saadikud soovivad kõigile kolhoosnikuile kogu oma praktilises töös kolhooside ühismaiandi tugevdamise ja arendamise alal rakendada sotsialistlikku võistlust. Kolhoosnikute sotsialistlik võistlus kolhoosi brigaadide, lülide ja loomakasvatusturkide vahel, üksikute kolhoosnikute vahel laienegu iga päevaga ja hõlmaku peatselt vabariigi kõiki kolhoose. Eesti NSV kolhoosnikute esimese kongressi saadikud on kindlalt veendunud, et Nõukogude Eesti kolhoosnikud muudavad kõik meie kolhoosid bolševistlikuks ja kõik kolhoosnikud jõukaks ning saavutavad Eesti NSV põllumajanduse kiire tõusu ja tormilise arengu.

Elagu kolhoositalurahvas!

Elagu meie Nõukogude kodumaa!

Elagu suur Kommunistlik (bolševike) Partei, kes juhivad meid uuele elule!

Elagu rahvaste suur juht, õpetaja ja parim sõber seltsimees Stalin!

Uhel häälel vastu võetud Eesti NSV kolhoosnikute esimese kongressi saadikute poolt 15. novembril 1948.

SISUKORD:

EESTI NSV KOLHOOSNIKUTE ESIMESELT KONGRESSILT NÕUKOGUDE RAHVA SUURELE JUHILE JA OPETAJALE SELTSIMEES JOSSIF VISSARIONOVITŠ STALINILE	3
AUS JA TUBLI TÖÖ KOLHOOSIS — SEE ON PEAASI — EK(b)P Keskkomitee sekretäri sm. N. KAROTAMME kõne Eesti NSV kolhoosnikute esimesel kongressil Tallinnas 14. novembril 1948. a.	9
HOIAME RÄNDPUNALIPPU KINDLALT OMA KÄES — Läänemaa Kirbla valla Edu kolhoosi esimehe sm. RAMMU sõnavõtt	65
TEADUSE ABIL VÕITLEMINE KÕRGETE SAAKIDE EEST — Stalini preemia laureaadi, põllumajandusteaduste doktori sm. JULIUS AAMISEPA sõnavõtt	68
VÄHENE ABI — Rakke valla Tuleviku kolhoosi esimehe sm. SOO sõnavõtt	72
KINDLAL TÕUSUTEEL — Leningradi oblasti TSN Täitevkomitee esimehe asetäitja sm. BOJARI kõnest	74
MEIE SAAVUTUSTE TÕTTU ON KASVANUD KOLHOOSI LIIKMETE ARV — Väitsa valla Esimese Mai kolhoosi kolhoosniku sm. ROHTLA sõnavõtt	78
ARENDADE OMA MAJANDUST IGAKÜLGSELT — Läti NSV kolhoosi „Nakotne“ esimehe sm. LEITANI sõnavõtt	80
TEADUS KOLHOOSIDE TEENISTUSES — Eesti NSV Teaduste Akadeemia presidendi sm. H. KRUUSI kõne	86
ARENDADE KOLHOOSIDES AIANDUST JA MESINDUST — Põllumajanduse Ministeeriumi Aianduse ja Mesinduse Valitsuse juhataja sm. J. KERDI sõnavõtt	92
INIMESED ON KÕIGE KALLIM VARA — Abja valla Võidu kolhoosi revisjonikomisjoni esimehe sm. LIIVAKU sõnavõtt	97
TIHEDAS KOOSTÖÖS KÕIGI NÕUKOGUDE RAHVAS-TEGA — Leedu NSV Põllumajanduse ministri asetäitja sm. GIKSA sõnavõtt	100
VAJAME SELGUST — Pärnumaa Halinga valla Kungla kolhoosi kolhoosniku sm. LAKSI sõnavõtt	103
TRAKTORIJAAMA ABITA EI JÕUA KOLHOOS EDASI — Leningradi oblasti Kingissepa rajooni masina-traktorijaama direktori sm. KAARMA sõnavõtt	104
AINUÕIGEL TEEL — Gruusia NSV Salme küla Stalini nimelise kolhoosi esimehe sm. SEVERINI sõnavõtt	106
ÕIGESTI KASUTADA RIIKLIKKE LAENE — NSV Liidu Põllumajanduspanga Eesti Vabariikliku Kontori juhataja sm. JASKA sõnavõtt	111
OLEME ÕPPINUD VIGADEST — Valjala valla Viktor Kingissepa nimelise kolhoosi põllutööbrigadiiri sm. MARIPUU sõnavõtt	116

IGA KOLHOOSNIK SORDI- JA TÕUARETAJAKS — Eesti NSV Teaduste Akadeemia Bioloogia- ja Põllumajandusteaduste Osakonna Põllumajanduse Instituudi direktori sm. R. TOOMRE sõnavõtt	119
KARI ON MEIE KOLHOOSI RIKKUSEKS — Laeva valla A. H. Tammsaare nimelise kolhoosi karjakasvatusbrigaadi brigadiiri sm. NÕGELI sõnavõtt	123
VASTASTIKUNE ABI SÜVENEGU — Olustvere valla Võidu kolhoosi brigadiiri sm. LINDERI sõnavõtt	124
TEADUS JA PRAKTIKA PEAVAD SAMMUMA KÄSIKÄES — Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama direktori, Stalini preemia laureadi sm. M. PILLI sõnavõtt	126
OLEME VALVSAD — Viljandi valla Jõu kolhoosi liikme sm. JÄRVEKULLI sõnavõtt	129
ROHKEM ABISTADA NOORI KOLHOOSE — Tõlliste valla Sirbi ja Vasara kolhoosi esimehe sm. PÄRTALI sõnavõtt	131
ÜHISE TÖÖS ON ÕNNELIK TULEVIK — Rostovi oblasti kolhoosi „Uus Ilm“ esimehe sm. PÄRNA sõnavõtt	135
HEA ALGUS — Kõo valla Esimese Mai kolhoosi esimehe sm. M. VAHEOJA sõnavõtt	139
PÕLLUMAJANDUSLIKU ÜHISTEGEVUSE JA KOLHOOSIDE VAHEL EI OLE VASTUOLUSID — Põllumajanduslike Ühistute Keskliidu esimehe sm. PÄRNA sõnavõtt	143
TÖÖSTUS ON BAASIKS PÕLLUMAJANDUSE SOTSIALISTLIKUL ÜMBERKORRALDAMISEL — Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja sm. K. BOITSOVI sõnavõtt	146
KOLHOOSIDE ORGANISATSIOONILINE JA MAJANDUSLIK TUGEVDAMINE ON TÄHTSAIM ÜLESANNE — Eesti NSV Põllumajanduse Ministri sm. N. PUUSEPA kõnest	148
ŠEFLUSTÖÖD TULEB OTSUSTAVALT PARANDADA — Tallinna Linna TSN Täitevkomitee esimehe sm. A. HENDRIKSONI sõnavõtt	156
HAKKAME VÕISTLEMA — Läti NSV kolhoosi „Nakotne“ esimehe sm. LEITANI teistkordne sõnavõtt	158
ROHKEM NAISI JUHTIVAILE KOHTADELE — Leningradi oblasti Lomonossovi rajooni kolhoosi „Peniki“ esimehe sm. VASSILJEVA sõnavõtt	159
LÜHIKESE AJAGA OLEME SAAVUTANUD TÕHUSAID EDUSAMME — Lee'du NSV kolhoosi n. ute delegatsiooni esindaja sm. STANJAKOVICIUSE sõnavõtt	161
SM. N. KAROTAMME LÕPPKÕNE PÄRAST LÄBIRÄAKIMISTE LÕPPU 15. NOVEMBRIL 1948. a.	164
EK(b) PARTEI KESKKOMITEE SEKRETÄRI SM. V. KUISIKU LÕPPSÕNA	174
NÕUKOGUDE EESTI KOLHOOSNIKUTE I KONGRESSI SAADIKUTE LÄKITUS KÕIGILE EESTI NSV KOLHOOSNIKUILE	175

A-17461

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00495945 0

Rbl. 4.—

49 248

A-17461

EESTI NSV KOLHOOSNIKUTE ESIMENE KONGRESS

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00495945 0

Rbl. 4.—

49 248

A-17461

Sundeksemplar

EESTI NSV KOLHOOSNIKUTE ESIMENE KONGRESS

RK

·POLIITILINE KIRJANDUS·